

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY TRZCIANA
CZĘŚĆ A
UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY**

TEKST JEDNOLITY

załącznik nr 5 do uchwały XXII/166/09 Rady Gminy Trzciana
z dnia 29 grudnia 2009 r.

Kraków – 2009 r.

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ A – UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY TRZCIANA

WSTĘP.....	3
1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA ŚRODOWISKA GEOGRAFICZNEGO.....	6
2. ZASOBY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA NATURALNEGO.....	17
3. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU.....	26
4. ŚRODOWISKO KULTUROWE.....	59
5. ŁAD PRZESTRZENNY - WPŁYW UKSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI NA ŚRODOWISKO GMINY.....	76
6. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA.....	78
7. STRUKTURA WŁASNOŚCI I UŻYTKOWANIA TERENÓW...	80
8. ZAGOSPODAROWANIE OBSZARU WRAZ Z SYSTEMAMI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI.....	81
9. WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW - STANDARDY ZASPOKOJENIA POTRZEB.....	87
10. UWARUNKOWANIA ROZWOJU W OBSZARZE DZIAŁEK NR 82/4, 716, 717/1, 718/1, 744/1, 743 POŁOŻONYCH WE WSI TRZCIANA, OBJĘTYCH ZMIANĄ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TRZCIANA, W ZAKRESIE OKREŚLONYM UCHWAŁĄ NR III/23/07 RADY GMINY TRZCIANA Z DNIA 28.02.2007 R.	1

03

WSTĘP

Gmina Trzciana - położona w południowo-zachodniej części województwa tarnowskiego - powstała z zachodniej części Gminy Żegocina. Została utworzona w dniu 1 stycznia 1995 roku z 7 wsi Gminy Żegocina. Są to: Trzciana, Leszczyna, Łąka Dolna, Kamionna, Kierlikówka, Rdzawa i Ujazd.

Gmina graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi: od północy z Gminą Nowy Wiśnicz, od wschodu z Gminą Żegocina, od południa z Gminą Limanowa i od wschodu z Gminą Łapanów. Powierzchnia Gminy wynosi 4409 ha, liczba ludności ogółem - wg stanu na 31.10. 2009 r. - wynosiła 5220 osób.

Gmina Trzciana znajduje się w południowej części powiatu bocheńskiego, w odległości ok. 25 km od Bochni, siedziby powiatu, z którą łączy Gminę droga regionalna: droga nr 966 (Kraków – Wieliczka – Gdów – Łapanów – Lipnica Murowana – Tymowa. Duże walory krajobrazowe Gminy Trzciana spowodowały jej włączenie do Obszaru Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego, obejmującego również sąsiadujące z nią Gminy powiatu bocheńskiego, w tym: Łapanów, Nowy Wiśnicz, Żegocinę, Lipnicę Murowaną oraz Iwkową. Gmina stanowi jeden z obszarów dominującej funkcji rolniczej w powiecie, a ponadto podobnie jak większość gmin południowej części powiatu, posiada walory rekreacyjne, zwłaszcza w zakresie możliwości rozwoju agroturystyki.

W obszarze południowej części województwa małopolskiego – Gmina Trzciana należy do rejonu o dominujących funkcjach – rolniczej oraz rekreacyjnej. Spośród gmin południowej części województwa – Trzciana wyróżnia się szczególnymi dyspozycjami dla rozwoju rolnictwa i rekreacji, podczas gdy większość gmin tej strefy (poza Gminą Łapanów) – charakteryzuje bardziej ograniczona przydatność dla rozwoju tej funkcji, bądź z uwagi na charakter ukształtowania powierzchni terenu, bądź – na związane z tym – gorsze warunki bonitacji gleb i ich przydatności dla rolnictwa.

Usytuowanie Gminy w obszarze zlewni rzeki Raby, w jej strefie ochrony pośredniej – decyduje o sposobie prowadzenia działań związanych z gospodarką Gminy. Z uwagi na fakt, iż Raba stanowi główne źródło zaopatrzenia miasta Krakowa (stolicy województwa) w wodę, w pośredniej strefie ochrony Raby obowiązują ograniczenia dotyczące zasad prowadzenia i rozwoju gospodarki rolnej, zarówno w zakresie gospodarki roślinnej, jak i zwierzęcej, podobnie jak w innych Gminach położonych w dorzeczu Raby – w szczególności usytuowanych powyżej Zbiornika Dobczyckiego. Ograniczenia te dotyczą zarówno kierunków gospodarki, jak i warunków ich rozwoju, a szczególnie – stosowania chemicznych środków nawożenia i ochrony roślin oraz wykluczenia bezściółkowego systemu gospodarki zwierzęcej (budowy i rozbudowy ferm chowu zwierząt o bezściółkowym systemie hodowli).

Tak więc – w strukturze gospodarczej województwa, Gmina pełni funkcję rejonu zaplecza żywnościowego i dość atrakcyjnego terenu rekreacji, a zwłaszcza agroturystyki. Gmina znajduje się poza strefą intensywnej urbanizacji, otaczającą miasto i aglomerację Krakowa (natomiast należy do strefy rolniczej i rekreacyjnej w połączeniu z osadnictwem) - obejmującej południową część województwa małopolskiego.

W zakresie struktury użytkowania terenów – Gmina – w skali województwa – należy do słabiej zalesionych (poniżej 30%). Ponadto – Gminę cechuje stosunkowo niepełne nasycenie infrastrukturą techniczną – zwłaszcza sanitarną (w porównaniu z innymi rejonami województwa małopolskiego).

Gminę łączy z otaczającymi obszarami, szereg elementów zagospodarowania – zarówno w zakresie zagospodarowania powierzchni terenów elementami kubaturowymi, jak i urządzeń oraz ciągów infrastruktury technicznej.

Głównym czynnikiem powiązań komunikacyjnych – jest droga regionalna nr 966 – Kraków – Wieliczka – Gdów - Łapanów – Muchówka. Gmina jest zasilana liniami 15 kV przez stację „Kurów” w Muchówce – gmina Nowy Wiśnicz. Przez wschodnią część Gminy Trzciana przebiega gazociąg wysokoprężny: Bochnia – Rabka.

Obszary otaczających gmin są średnio zasobne w wody powierzchniowe i gruntowe, toteż stopień ich wyposażenia w sieć wodociągową – jest zróżnicowany. Wynika to ze stopnia dostępności zasobów wód: powierzchniowych i podziemnych. Zarówno Trzciana, jak i pozostałe Gminy południowej części powiatu bocheńskiego, znajdują się w tzw. strefie źródliskowej tego rejonu województwa małopolskiego.

Ponieważ w Gminie brak wysypiska odpadów (zarówno komunalnych jak i niebezpiecznych, Trzciana korzysta z wysypisk zewnętrznych. Gromadzenie odpadów w Gminie – odbywa się w kontenerach. Stan środowiska Gminy - odpowiada wymogom stawianym terenom położonym w zlewni Raby. Obszar Gminy jest odwadniany rzeką Stradomką – pośrednio poprzez dopływ tej rzeki – Potok Sanecki.

Gmina spełnia w znacznym stopniu warunki sanitacji zlewni rzeki Raby, stawiane wszystkim gminom tworzącym związek gmin dorzecza tej rzeki. Sanitacja Raby jest jednym z priorytetów w dziedzinie ochrony środowiska Województwa Małopolskiego z uwagi na fakt zaopatrywania w wodę komunalną – miasta Krakowa, a także gmin położonych w sąsiedztwie magistrali wodociągowej, doprowadzającej wodę z ujęcia w Dobczycach do aglomeracji krakowskiej.

Usytuowanie Gminy Trzciana w Obszarze Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego oraz istniejący rezerwat przyrody „Kamionna” stanowią główne elementy ochrony przyrodniczo-krajobrazowej.

1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA ŚRODOWISKA GEOGRAFICZNEGO

1.1. Rzeźba terenu

Gmina Trzciana jest usytuowana w obrębie dwóch mezoregionów Karpat Zachodnich: Pogórza Wielickiego (część północna) i Beskidu Wyspowego (część południowa). Wschodnia część Pogórza Wielickiego, w której jest usytuowana Gmina - to Pogórze Wiśnickie. Wsie: Trzciana, Leszczyna, Łąka Dolna i Ujazd znajdują się na obszarze Pogórza Wiśnickiego, a wsie: Kamionna, Kierlikówka i Rdzawa - w rejonie Beskidu Wyspowego, którego najwyższe wzniesienia w południowej części Gminy to: Kamionna (801,3 m n.p.m) i Góra Pasierbiecka (763,6 m n.p.m). Najniżej położony teren z rzędną 226 m n.p.m znajduje się w północnej części Gminy w rejonie ujścia potoku Cichawka.

Pogórze Wiśnickie charakteryzują szerokie, wydłużone równoleżnikowo garby. Spłaszczenia wierzchowinowe o wysokości bezwzględnej 340-360 m, mają szerokość 50-100 m oraz spadki od 0-3%. Górne partie stoków mają łagodne nachylenia nie przekraczające 10%, natomiast dolne - 12-15%. Pasmowo równoleżnikowy układ form terenu na północy, zmienia się w południowej części Gminy, co wiąże się bezpośrednio z budową geologiczną. Osie garbów zmieniają kierunek na południkowy, a formy stają się ostrzejsze. Zwiększają się spadki i wysokości bezwzględne.

W paśmie Kamionnej wierzchowiny mają wysokość 400-430 m, a różnice poziomu między dnami dolin wierzchowinami rosną: od 80-100 m w części północnej (Trzciana, Leszczyna) do 120-140 m w Kamionnej. Spadki zwiększają się do 15-25%, lokalnie ponad 25%. Na stokach występują czynne procesy osuwiskowe, doliny stają się węższe, często wciosowe o stromych zboczach. Najbardziej podatne na osuwiska są północne stoki garbu w Ujeździe - oraz stoki południowo-wschodniej części Kamionnej.

Beskid Wyspowy - z dominantą w postaci gór: Kamionna - Pasierbiec - charakteryzują deniwelacje między dnami dolin, a wierzchołkami dochodzące do 300-400 m. Rzeźba tej części obszaru jest bardzo urozmaicona, związana z odpornością skał na wietrzenie i procesy denudacyjne.

Wierzchowiny wzniesień są wąskie, rzadko przekraczają szerokość 50 m. Stoki są strome (spadki często przekraczają 25%), pocięte gęstą siecią głębokich dolinach wciosowych i lejów źródłowych. Dolinki są wąskie o często kamienistym dnie. Kulminacje wzniesień pokrywają lasy. Rzeźba terenu w części Pogórza Wiśnickiego jest ogólnie korzystna dla rozwoju osadnictwa i rolnictwa (szerokie wierzchowiny i stoki o spadku do 12%).

Na bardziej stromych stokach występuje duże zagrożenie erozją. Najbardziej strome fragmenty stoków, zwłaszcza w terenie tzw. lejów źródłowych - są objęte procesami osuwiskowymi lub też są predysponowane do wystąpienia osuwisk. „Beskidzka” część Gminy ma znacznie ograniczone możliwości rozwoju budownictwa i komunikacji, ze względu na bardzo urozmaicone formy terenu i duże spadki. Atrakcyjne fragmenty terenu, zwłaszcza spłaszczenia stokowe o ekspozycji południowej, są korzystne dla rekreacji.

1.2 Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym obszar Gminy usytuowany jest w Karpatach zewnętrznych – fliszowych, w północnej części płaszczowiny (jednostki) śląskiej i magurskiej.

W północnej części terenu (na północ od doliny Potoku Saneckiego) występują warstwy istebniańskie w postaci zlepieńców i piaskowców (garby Trzciany i Leszczyny) oraz łupki - głównie w rejonach dolin. Masywy gór: Kamionnej i Pasierbca budują odporne na wietrzenie piaskowce magurskie. Jest to jedyny obszar Gminy o stosunkowo jednolitej budowie geologicznej. W szerokich płaskodennych dolinach

występują aluwia żwirowo-piaskowe o grubości 2-3 m. Dolinki w stokach są wyścielone deluwiami gliniasto-piaszczystymi o grubości: 0,5-1,0 m.

W południowej części Gminy - na spłaszczeniach stokowych i stokach - występują utwory wietrzelinowe i soliflukcyjno-deluwialne o grubości 6 - 8 m.

Tak więc - budowa geologiczna Gminy jest bardzo urozmaicona i decydująco wpływa na rzeźbę terenu oraz zasobność terenu w wodę - co określa w zasadniczy sposób możliwości zagospodarowania jej obszaru.

1.3. Ogólna charakterystyka geologiczno-inżynierska

Warunki geologiczno-inżynierskie w obszarze Gminy są zróżnicowane, co wynika ze zróżnicowanej budowy geologicznej, urozmaiconej rzeźby terenu i zróżnicowanych w związku z tym warunków hydrogeologicznych.

Korzystne warunki hydrologiczno-inżynierskie występują głównie w północnej części terenu we wsiach: Trzciana, Leszczyna, Ujazd - oraz częściowo: Łąka Dolna, w obrębie szerokich spłaszczeń wierzchowinowych i łagodnych stoków o spadkach do 5-8%. Wymienione formy są zbudowane z lessowych glin o miąższości: 1,5 do 4,0 m o konsystencji twaroplastycznej i półzwartej. W podłożu występują wietrzeliny i skały starszego podłoża.

W obrębie stromych stoków, a zwłaszcza w lejach źródłowych i w pobliżu krawędzi erozyjnych - warunki geologiczno-inżynierskie są niekorzystne, niewskazane dla lokalizacji jakichkolwiek obiektów.

W dolinach płaskodennych panują na ogół dobre warunki posadowienia, z wyjątkiem stref pod zboczami silnie zawilgoconych oraz terenów przy korytach, narażonych na powódzie.

Środkowa część terenu posiada najbardziej zróżnicowane warunki geologiczno-inżynierskie. Bardzo dobre warunki budowlane posiadają spłaszczenia wierzchowinowe i stokowe, gdzie w podłożu występują piaskowce lub wapienne i margle. Niekorzystne warunki budowlane

występują na stromych stokach, zwłaszcza w rejonach, gdzie w podłożu występują łupki.

Oceniając warunki geologiczno-inżynierskie w obszarze Gminy należy stwierdzić, iż każda inwestycja budowlana o wysokości ponad 2 kondygnacje - jak również inwestycje drogowe - powinny posiadać dokumentację geologiczno-inżynierską.

1.4. Warunki wodne

1.4.1. Wody powierzchniowe

Cieki powierzchniowe występujące na obszarze Gminy są prawostronnymi dopływami rzeki Stradomki, zasilającej w wodę Rabę. Raba znajduje się w administracji Okręgowej Dyrekcji Gospodarki Wodnej w Krakowie. Dopływy jej natomiast są zaliczone do urządzeń melioracji podstawowych i ich utrzymaniem zajmuje się Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Inspektorat Rejonowy w Bochni.

Cały obszar Gminy Trzciana znajduje się więc w dorzeczu Raby (działy wodne IV rzędu).

Gmina posiada gęstą sieć wodną. Głównym ciekim wodnym, odwadniającym obszar Gminy, jest Potok Sanecki. Duże spadki zlewni i stosunkowo płytko wcięte koryto - powodują że przy gwałtownych opadach potok szybko wzbiera i zatapia przybrzeżne tereny. Silna erozja boczna - związana z meandrowym przebiegiem koryta powoduje, że zakola potoku są intensywne niszczone. Powoduje to uszkodzenia dróg przebiegających w pobliżu potoku.

Najbardziej na północ Gminy zlokalizowany jest potok Cichawka, którego część źródłkowa znajduje się w zachodniej części wsi Leszczyna. Południowy rejon Kamionnej odwadniają potoki: Jeziernica i Pluskawka, których źródła znajdują się na północnych stokach Kamionnej i Pasierbca, na wysokości 700 m.

Od strony zachodniej Rupniowa dopływa do Kamionnej Potok Przeginia, który w rejonie wsi Tarnawa w gminie Łapanów przechodzi

w rzekę Tarnawkę, stanowiącą prawostronny dopływ (w rejonie Łapanowa) rzeki Stradomki.

W rejonie wsi Rdzawa prawostronnym dopływem Przegini jest Potok Rdzawka. Wymienione potoki mają górski charakter, tj. następuje w nich duża i szybka zmiana stanów wody.

Intensywny rozwój ferm drobiarskich w północnej części Gminy oraz nowoczesna hodowla sadów w rejonie Leszczyny - stwarza poważne zagrożenie dla wód powierzchniowych (ścieki z ferm drobiu, środki chemiczne - ochrony sadów). W Gminie nie występują większe powierzchnie wód stojących. Ze względu na ochronę przeciwpowodziową - jak również zabezpieczanie brzegów potoków - najbardziej odpowiednia jest biologiczna zabudowa brzegów potoków. Istniejące lasy i zalesienia spełniają bardzo ważną rolę - pełniąc funkcje: przeciwoerozyjną i wodochronną, stąd lasy, zwłaszcza małe, na stromych stokach, w lejach źródłowych i w pobliżu potoków - wymagają ścisłej ochrony.

1.4.2. Wody podziemne

Zasoby wód podziemnych na obszarze Gminy są niewielkie, około dwukrotnie niższe niż średnia krajowa. O zasobności wód podziemnych decydują głównie wody (gruntowe) pierwszego poziomu wodonośnego w utworach czwartorzędowych, związane z doliną rzeki Raby. Główny Zbiornik Wód Podziemnych związany jest tutaj przede wszystkim z utworami czwartorzędowymi dolinnymi (holoceńskimi), czyli GZWP „Dolina Stradomki” nr 422. Jest to zbiornik o porowym charakterze ośrodka, zlokalizowany w holoceńskich utworach piaszczystych i piaszczysto-żwirowych, lokalnie zaglinionych, wykazujących zróżnicowaną naturalną odporność na zanieczyszczenie. Zbiornik związany z doliną rzeczną jest bardzo wąski o miąższości osadów wodonośnych najczęściej 3-6 m, a sporadycznie 10-12 m i wydajności pojedynczych studni niekiedy dochodzącej do 70 m³/h. Na obszar Gminy sięga również Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych trzeciorzędowo-kredowych we fliszu karpackim „Iwkowa - Bochnia - Łapanów” (XXIII1- podregion Zewnętrzno-karpacki). Wody podziemne z utworów fliszowych wykazują niski stopień mineralizacji i odczyn pH od 5,0 do 8,0. Wydajność istniejących ujęć wód podziemnych w tym rejonie jest bardzo zróżnicowana i najczęściej nie

przekracza 2 m³/h, niekiedy dochodzi do 5 m³/h, bardzo rzadko do 10 m³/h.

Zbiorniki wód w utworach czwartorzędowych są na ogół bardziej zasobne niż zbiorniki trzeciorzędowe. Ze względu na słabą izolację złóż ich wody są bardziej narażone na wpływ oddziaływań antropogenicznych, co obniża ich jakość. GZWP nr 422 nie ma izolacji w stropie i jego wody są zakwalifikowane do kategorii wód zagrożonych.

1.4.3. Wody gruntowe - w powiązaniu z warunkami zaopatrzenia w wodę.

Na obszarze Gminy Trzciana występują dwa poziomy wód podziemnych:

- **wody dolinne związane z utworami czwartorzędowymi,**
- **trzeciorzędowo-kredowe.**

Z utworami czwartorzędowymi, holoceniowymi związane są porowe wody gruntowe, dolinne, aluwialne tarasów rzecznych, których zwierciadło najczęściej mające charakter swobodny, zalega na głębokości 1-2 m p.p.t. Wody dolinne - występujące w dolinach płaskodennych, podlegają niewielkim wahaniom i wystarczają dla zaspokojenia lokalnych potrzeb. Są to rejonu na ogół najzasobniejsze w wodę.

W trzeciorzędowych i kredowych utworach podłoża zalegają najczęściej wgłębne, naporowe wody szczelinowe, zalegające na głębokości 2-5 m p.p.t., które niekiedy wypływają na powierzchnię w postaci źródeł o zróżnicowanej wydajności 1,4–11,4 dm³/s. Niekiedy ujęte są one studniami wierconymi.

W obrębie wierzchołków i stoków północnych w środkowej części Gminy - wody gruntowe występują w dwóch poziomach.

Poziom na głębokości 2-5 m, związany jest z występowaniem w podłożu ilastych nieprzepuszczalnych wierzdelin, na których gromadzą się wody zaskórne. Poziom ten jest ubogi w wodę, która w suchych okresach często zanika. Są to wody bakteriologicznie zagrożone.

Poziom na głębokości 6-10 m jest związany ze szczelinowym podłożem skalnym. Wody te cechuje znaczna stabilność wahań ich poziomów oraz dobre własności fizyczno-chemiczne i bakteriologiczne. Miejscami wody są twarde i żelaziste. W południowej części terenu wody

gruntowe dzięki silnemu urzeźbieniu i przecięciu warstw wodonośnych przejawiają się w postaci licznych źródeł, młak i wysięgów. Głównymi miejscami zaopatrzenia mieszkańców w wodę są źródła.

Zróznicowana budowa geologiczna wraz z urozmaiconą rzeźbą terenu sprawiają, że skomplikowane są obok geologicznych również warunki hydrogeologiczne. Ponieważ warstwy skalne podłoża są pochylone pod kątem kilkudziesięciu stopni - w obszarze Gminy obok rejonów zasobnych w wodę istnieją obszary wybitnie deficytowe. Wszystkie jednostki morfologiczne mają wody z odczynem obojętnym, znaczną zawartość wapnia i kwaśnego węgla. W części północnej Gminy woda nie jest agresywna dla betonu, natomiast w południowej - jest średnio agresywna, ze względu na zawartość CO₂.

1.5. Gleby

Są jednym z podstawowych elementów warunkujących rozwój przestrzenny Gminy, ze względu na jej rolniczy charakter.

Występują tutaj genetycznie cztery zasadnicze typy gleb:

- aluwialne mady górskie,
- deluwialne brunatne wyługowane i glejowe namyte (na stokach wzniesień),
- pseudobielicowe (z lessów i pyłów lessowych) na wierzchowinach, natomiast na stokach i zboczach - brunatne wyługowane,
- szkieletowe górskie - w najwyższych partiach terenu - brunatne wyługowane.

Pod względem przydatności kompleksów glebowo-rolniczych największy areał zajmuje kompleks pszenno-dobry śródgórski i podgórski - stanowiących 48,5% gruntów rolnych. Wymaga starannej uprawy; daje dobre plony: pszenicy, koniczyny, okopowych i roślin przemysłowych.

Drugim pod względem zajmowanej powierzchni jest kompleks zbożowo-pastewny mocny, na którym dają dobre plony: owies, pszenica i rośliny motylkowe.

W południowej części terenu Gminy przeważają kompleksy: zbożowy górski, owsiano-ziemniaczany górski i powyżej 500 m n.p.m. owsiany górski. Pod względem bonitacji dominują w Gminie gleby IV klasy - 66% oraz klas: V i VI - 26%. Najlepsze gleby III i II klasy występują sporadycznie w północnej części Gminy, w obrębie dolin i zajmują ok. 8% gruntów ornych.

W Trzcianie, Ujeździe i Łącku Dolnym intensywnie rozwija się hodowla drobiu. Fermy drobiu usytuowane są w sposób bardzo niekorzystny - wśród zabudowy mieszkaniowej. Drugim kierunkiem produkcji rolniczej Gminy jest sadownictwo, które rozwija się szczególnie intensywnie w Trzcianie i Leszczynie, w których istnieją szczególnie korzystne warunki glebowo-klimatyczne dla tego rodzaju gospodarki. Istotnym problemem rolnictwa w całej Gminie - a głównie w południowej części jest erozja gleb, której należy zapobiegać stosując tarasową uprawę roli na stokach oraz biologiczną ochronę wszystkich skarp i form erozyjnych.

1.6. Szata roślinna

Na obszarze Gminy Trzciana występują dwa typy siedliskowe lasu naturalnego: w części Pogórza Wiśnickiego - jest to siedlisko świeżego lasu wyżowego. Naturalny skład drzewostanu to: modrzew i buk. Obecnie głównymi składnikami lasów są: sosna, jodła, dąb, modrzew, buk i grab.

Wyższe, południowe rejony Gminy znajdują się w zasięgu siedliska lasu górskiego, a naturalnym składem drzewostanu są: modrzew, buk i jodła. Obecnie dominują tutaj: jodła, buk, modrzew, świerk, sosna i dąb.

Lasy są tutaj bardzo zróżnicowane, zarówno pod względem wieku, jak i składu drzewostanu. Należą do lasów produkcyjnych i są trzebione - stąd wiele oddziałów lasów nie nadaje się dla celów rekreacyjnych. Prawie wszystkie oddziały lasów są zaliczone do wodochronnych, co ogranicza możliwości ich penetracji.

Lasy o wartościach rekreacyjnych (rekreacji czynnej - turystyki), a także zlokalizowane w pobliżu ośrodków wypoczynkowych - występują tylko w rejonie Kamionnej.

Wszystkie większe kompleksy leśne w obszarze Gminy należą do administracji lasów państwowych - Nadleśnictwa Brzesko.

Lasy prywatne znajdują się bądź w otulinie lasów państwowych, bądź w małych zespołach - głównie w lejach źródłowych i na stromych zboczach dolin.

1.7. Warunki klimatyczne

Obszar Gminy znajduje się na pograniczu dzielnic klimatycznych: Podkarpackiej XIX i Karpackiej XXI.

Większa część Gminy (północna i środkowa) znajduje się w strefie podkarpackiej. Charakteryzują ją następujące cechy klimatu: 40-50 dni mroźnych, 100-150 dni z przymrozkami, 60-80 dni z pokrywą śnieżną. Okres wegetacji trwa 210-220 dni, roczna ilość opadów to 799 mm. Warunki termiczne są zbliżone do warunków Myślenic: średnia temperatura roku 8.1°C, średnia temperatura stycznia -2.2°C, lipca +18.2°C. Przeważają tutaj wiatry zachodnie, południowo-zachodnie i północno-zachodnie.

W południowej części terenu, w masywie Kamionnej-Pasierbca - klimat jest ostrzejszy (typu karpackiego). Cechuje go dłuższy okres zimowy, krótszy okres wegetacyjny, silniejsze wiatry i niższa temperatura wszystkich pór roku. Najkorzystniejsze pod względem klimatycznym (nasłonecznienia i termiki) - są północne rejony Gminy (Trzciana, Leszczyna). Przewaga stoków południowych jest szczególnie korzystna dla rozwoju sadownictwa i uprawy roślin ciepłolubnych.

Atrakcyjny krajobrazowo - południowy rejon Gminy - ma ogólne nachylenie ku północy, co znacznie pogarsza jego walory klimatyczno-zdrowotne.

Lasy - ograniczają nieco sływ chłodnych mas powietrza z gór, ale powodują jednocześnie duże zaciemnienie stoków i wzrost wilgotności powietrza.

Analiza warunków klimatu lokalnego - zwłaszcza terenów planowanego rozwoju rekreacji - pozwala podkreślić niekorzystne zjawisko termicznych inwersji dolinnych, na które nakłada się gęsta zabudowa w dolinach tworząc niekorzystne warunki areosanitarne.

Dlatego ośrodki wypoczynkowe należy lokalizować w wyższych partiach terenu, poza zasięgiem inwersji. Badania wykazały, iż najsilniejsza inwersja występuje do wysokości 30-40 m ponad dno dolin, wobec czego wszystkie obiekty winny być sytuowane powyżej tej granicy.

Wnioski

Analiza elementów **fizjografii** - pozwoliła określić dyspozycję terenów dla rozwoju głównych funkcji tj. rolnictwa, osadnictwa i rekreacji - w tym - wskazanie lasów dysponowanych w szczególny sposób - do pełnienia funkcji rekreacyjnej.

Podział Gminy na rejony - o szczególnej przydatności dla rozwoju głównych funkcji - jest następujący:

- **północna i środkowa część Gminy** - stwarzają możliwości intensyfikacji rolnictwa, o kierunkach sadowniczym i hodowli drobiu, z uwagi na korzystne warunki glebowe i klimatyczne; sadownictwo - sprzyja naturalnemu ograniczaniu erozji - stąd - winno być intensyfikowane głównie na stokach, natomiast uprawy rolne winny być rozwijane głównie w obrębie wierzchowin i płaskodennych dolin,
- wszystkie erozyjne formy terenu (wciosy, parowy, dolinki nieckowate, leje źródłowe, osuwiska i tereny predysponowane do powstawania osuwiska) - winny być w całej Gminie zalesiane, zadarniane i zakrzewiane,
- hodowla drobiu rozwija się w sposób chaotyczny i niewłaściwy: duże obiekty są sytuowane na wierzchowinach i wśród zwartej zabudowy. Produkcja hodowlana jest uciążliwa - z uwagi na dużą ilość odpadów, uciążliwość zapachów i problem zaopatrzenia w wodę - zwłaszcza na wierzchowinach;
- **południowa część Gminy o charakterze górskim** jest szczególnie atrakcyjna pod względem krajobrazowym. Należy ograniczyć dalszą chaotyczną zabudowę rozproszoną; ze względu na większe wysokości terenu, znaczne spadki i dużą erozję - ten rejon Gminy winien być pod względem rolniczym wykorzystywany pod użytki zielone i sadownictwo; jest on - szczególnie predysponowany dla rozwoju rekreacji - jednakże z ograniczonymi możliwościami sytuowania bazy wypoczynkowej.

Ocena uwarunkowań fizjograficznych

1. Północna część Gminy jest szczególnie dysponowana dla intensywniejszego rozwoju rolnictwa, zwłaszcza sadownictwa i hodowli.
2. Południowa część Gminy - reprezentuje znaczne walory dla rozwoju rekreacji - z uwzględnieniem postulatów ochrony naturalnego środowiska przyrodniczego poprzez ograniczanie rozproszonej zabudowy, eliminowanie przemysłu i wysokiej zabudowy.
3. Wiodąca wodochronna funkcja lasów winna stanowić podstawę dla ograniczenia ich roli produkcyjnej i dostosowania do funkcji rekreacyjnej, zwłaszcza w rejonie Kamionnej.
4. Skomplikowana budowa geologiczna południowej części Gminy - wymaga sporządzenia szczegółowej dokumentacji fizjograficznej - dla wszystkich obiektów inżynierskich (budynki o wysokości ponad dwie kondygnacje, drogi itp.).

2. ZASOBY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

2.1. Wody powierzchniowe

Głównym ciekim wodnym Gminy - jest Potok Sanecki). Pozostałe potoki to: Przeginia, Cichawka i Kierlikówka (Rdzawka). Wszystkie wymienione potoki tworzą sieć rzeczną - należącą do zlewni rzeki Raby. Potok Sanecki (dopływ rzeki Stradomki) jest najdłuższym ciekim wodnym Gminy, prowadzącym największe zasoby wody. Długość potoku Przeginia - drugiego pod względem długości - wynosi 13 km, natomiast Cichawki płynącej wzdłuż granicy Gminy (stanowiącej jej naturalną granicę) – 8,5 km. Stradomka - na całkowitej swojej długości ~ 40 km (40,8 km) - ma charakter potoku górskiego, ze spadkiem ok. 12%. Całkowita powierzchnia zlewisk Stradomki przy ujściu do Raby wynosi 361.8 km². Stradomka została objęta monitoringiem regionalnym - w zakresie jakości wód - w następujących punktach: Łapanów - km 14,8 i Stradomka - km 2,8. Badania są wykonywane raz w miesiącu. W porównaniu z 1995 r. jakość fizyczno-chemiczna wód Stradomki uległa pogorszeniu:

- substancje organiczne w 1995 r. odpowiadały normą I klasie czystości wód. Na ostatnim, ujściowym odcinku rzeki zwiększyła się ilość związków trudno utleniających, co spowodowało pogorszenie się jakości wód do klasy II,
- zasolenie - określane zawartością chlorków, siarczanów i substancji rozpuszczonych na całej badanej długości rzeki - odpowiadało I klasie czystości,
- zawiesiny - na całej długości rzeki - były poza kwalifikacją; natomiast procentowy rozkład stężeń wykazał, iż wysoki poziom zawiesin wiązał się bezpośrednio z wezbraniem wód,
- związki biogenne (azot amonowy, azot azotynowy i azot azotanowy, azot ogólny, fosforany i fosfor ogólny) - odpowiadały I klasie czystości.

Na odcinku ujścia rzeki - stężenie azotu azotynowego - powodowało obniżenie klasy czystości wód do klasy III (fosforany i fosfor ogólny wykazywały u ujścia rzeki stężenie na poziomie II klasy).

- Zanieczyszczenia specyficzne (związki fenolu i metale ciężkie) - odpowiadały poziomem stężenia - I klasie czystości.
- Według kryterium fizyko-chemicznego - wody Stradomki odpowiadały:

I klasie - od źródeł do punktu pomiarowo-kontrolnego „Stradomka”,

III klasie - na odcinku ujściowym - dł. 2.8 km

- Pod względem hydrobiologicznym - Stradomka reprezentuje II klasę na całej badanej długości rzeki.
- W 1996 r. - w poziomie zanieczyszczeń bakteriologicznych nastąpiły podobnie niekorzystne zmiany - jak w poziomie zanieczyszczeń fizyko-chemicznych. Odcinek Stradomki - od źródeł do punktu pomiarowo-kontrolnego „Stradomka” - pozostał w III klasie czystości, natomiast poza klasyfikacją - znalazł się odcinek ujściowy.
- W ocenie ogólnej - stan czystości wód odpowiadał III klasie - na długości od źródeł do punktu pomiarowo-kontrolnego „Stradomka”. Rzeka znajdowała się poza klasyfikacją - na odcinku ujścia. Głównym składnikiem wpływającym na powyższy stan rzeki są zanieczyszczenia bakteriologiczne ich stężenie na odcinku ujściowym było dziesięciokrotnie wyższe (250) - od stężenia na pozostałym odcinku.

W zachowaniu czystości wód rzeki Stradomki ma duży udział stan środowiska na obszarach gmin –Trzciana i Żegocina.

2.2. Wody podziemne

W rejonie Gminy występują dwa poziomy wodonośne:

a) czwartorzędowy,

b) fliszowy.

Ad. a) Jednym z głównych zbiorników wód podziemnych w rejonie tarnowskim - są czwartorzędowe wody doliny Stradomki - stanowiące równocześnie Główny Zbiornik Wód podziemnych nr 442. Znajduje się on w przeważającej części na obszarze Gminy Łapanów. Na obszarze Gminy Trzciana znajduje się niewielka część tego zbiornika.

Ad. b) Wydajność horyzontu fliszowego - jest zróżnicowana w różnych jego rejonach; największa w rejonie: Góry Kamionnej - Góry Pasierbieckiej oraz w rejonie Trzciany i Leszczyny. Stopień zagrożenia zanieczyszczeniami wód podziemnych jest proporcjonalny do następujących czynników:

1. stopnia izolacji warstwy wodonośnej - od potencjalnych zanieczyszczeń,
2. infiltracji zanieczyszczeń prowadzonych przez wody powierzchniowe,
3. naruszenia naturalnego składu wód podziemnych - przez skupiska ludzkie oraz działalność gospodarczą i przemysłową.
4. Ad.1) Obszar Gminy znajduje się w strefie pozbawionej izolacji; w dolinach rzek zwierciadło wody gruntowej występuje głównie na głębokości 1-5 m, miejscami poniżej 5 m, tak więc - poziomy wodonośne nie są izolowane od zanieczyszczeń.
5. Ad.2) Zagrożenie infiltracją zanieczyszczeń z wód powierzchniowych do podziemnych - może mieć charakter stały lub okresowy; szczególnie okresy intensywne prac rolniczych - stanowią poważne zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych. Najbardziej zagrożone są wody doliny Potoku Saneckiego.
6. Ad.3) Największe niebezpieczeństwo dla wód podziemnych stanowią tzw. "ogniska zanieczyszczeń". Producentami odpadów tworzących ogniska zanieczyszczeń wód podziemnych są:

skupiska ludzkie, zakłady przemysłowe oraz intensywna gospodarka rolna (w tym hodowla).

Ścieki socjalno - bytowe - zagrażające przede wszystkim wodom powierzchniowym - tworzą również zagrożenia dla wód podziemnych. Zawierają one bowiem znaczne ilości chlorków, siarczków, azotu organicznego i amonowego, jak również detergenty o dużej odporności na rozkład biologiczny. Ścieki te powodują również zanieczyszczenia bakteriologiczne wód podziemnych.

Chociaż głównym źródłem zanieczyszczeń bakteriologicznych jest wadliwa lokalizacja i brak właściwego zabezpieczenia gnojowic na terenach gospodarstw. Poważnym zagrożeniem dla wód podziemnych jest odprowadzanie nie oczyszczonych ścieków - do gleby i do wód powierzchniowych. Brak systemu kanalizacji stanowi jeden z najpoważniejszych czynników powodujących zachwianie równowagi stanu środowiska - zwłaszcza w odniesieniu do wód podziemnych.

Intensywna gospodarka rolna stanowi zagrożenie dla wód podziemnych - z uwagi na stosowanie dużych ilości nawozów mineralnych jak również - środków ochrony roślin - pestycydów. Zagrożenie takie pojawia się w sytuacji nieracjonalnej gospodarki nawozami - zwłaszcza gdy przy niedoborze magnezu nawozi się gleby intensywnie solami azotowymi i potasowymi. Najłatwiej do wód podziemnych przenikają nawozy dobrze rozpuszczalne w wodzie tj. nawozy azotowe i potasowe. „Producentem” zanieczyszczeń jest również masowa hodowla zwierząt. Zbyt obfite nawożenie (wobec niemożności nawożenia obszaru określonego gospodarstwa) - prowadzi do zanieczyszczania okolicznych wód podziemnych. Wobec ograniczonej możliwości biologicznego samo oczyszczenia gleby (odchody 2-4 dużych sztuk hodowlanych na 1 ha) - produkcja zbyt dużej liczby zwierząt - zagraża czystości wód podziemnych.

W Gminie Trzciana - większość zagrożeń pochodzi z rolnictwa - w tym - zarówno z ośrodków hodowli zwierząt (kurników, chlewni) jak i terenów intensywnej gospodarki roślinnej (sadownictwa i warzywnictwa, a także upraw rolnych) oraz - ośrodków składowania nawozów, baz transportu, dzikich wysypisk śmieci, stacji benzynowych.

Najpoważniejszymi źródłami skażeń w Gminie są: ferma drobiu w Ujeździe - powodująca zanieczyszczenie gleb, wód gruntowych i potoku Rdzawka, ubojnia drobiu „Exodus” w Trzcianie, usytuowana nad Potokiem Saneckim, do którego odprowadzane są ścieki z ubojni, fermy drobiu, trzody chlewnej w Kamionnej i Kierlikówce oraz baza Kółka Rolniczego, w skład której wchodzi również skład nawozów mineralnych i stacja paliw.

Powierzchnia sadów wynosi ogółem 391 ha, z czego 70% znajduje się w Trzcianie i Leszczynie, na południowych stokach wzniesień sąsiadujących z Potokiem Saneckim, do którego spływają wody szczególnie zanieczyszczone środkami chemicznymi uprawy i ochrony sadów. Maszyny rolnicze i beczkowsy - zwiększające zanieczyszczenie wód powierzchniowych - równocześnie zwiększają zagrożenie zanieczyszczeniami - wód podziemnych.

2.3. Powietrze

Główne źródła zanieczyszczenia powietrza w Gminie to:

- kotłownie węglowe działające w obrębie licznych szklarni i tuneli foliowych, a także w terenach mieszkaniowych, rzemieślniczo-usługowych i produkcyjnych,
- ośrodki produkcji przemysłowej i rolniczej (zwłaszcza fermy chowu zwierząt: kurniki i chlewnie),
- komunikacja samochodowa wzdłuż głównych dróg Gminy, szczególnie wzdłuż drogi krajowej 966 oraz drogi wojewódzkiej 43118.

2.4. Gleby

Są znacznie zróżnicowane w obszarze Gminy. W północnej jej części przeważają gleby brunatne pochodzenia lessowego; ten sam rodzaj gleb występuje również w rejonach położonych na południe od Potoku Saneckiego - na podłożu glin piaszczystych. Na wierzchołkach wzniesień i stokach występują gleby gliniasto-piaszczyste, gliniaste ciężkie i szkieletowe. Mady występują w dolinach potoków: Saneckiego, Przegini, oraz Rdzawki.

Gleby klasy III zajmują łącznie powierzchnię 366,55 ha, co stanowi ok. 8,7% ogólnej powierzchni Gminy. Gleby klasy IV zajmują 2266,67 ha,

tj. ok. 54% obszaru Gminy, natomiast gleby V klasy 274,80 ha tj. 6,5% całkowitej powierzchni Gminy. Powyższe dane obejmują powierzchnie gruntów ornych, łąk i pastwisk.

Gleby o wyższej klasie bonitacyjnej koncentrują się w północnej i środkowej części Gminy.

Z uwagi na sposób ukształtowania powierzchni Gminy gleby są zagrożone erozją, szczególnie na stokach o większym nachyleniu oraz na wierzchowinach. Sytuację pogarsza brak odpowiednio ukształtowanych zadrzewień śródpolnych.

Niezbędne jest więc podjęcie działań ograniczających procesy degradacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez zabiegi biologiczne i agrotechniczne, w tym: sposób uprawy, stosowanie właściwych do rejonu kierunków gospodarki, oraz działań o charakterze biologicznym, m.in. wprowadzenie prawidłowo ukształtowanych zadrzewień śródpolnych - dla ograniczenia postępujących procesów degradacji gleb.

2.5. Lasy

Ogólna powierzchnia lasów i zadrzewień wynosi 868,55 ha, co stanowi ok. 21% całkowitej powierzchni Gminy. Większe powierzchnie leśne koncentrują się w południowej części Gminy, w rejonie Kamionnej.

Lasy w tym rejonie charakteryzuje szczególne bogactwo gatunków roślin - tworzą one wyjątkowo wartościowy zespół biocenotyczny. Wartości przyrodnicze w połączeniu ze szczególnie atrakcyjnym ukształtowaniem terenu i walorami krajobrazowymi spowodowały, iż projektuje się tu utworzenie rezerwatu leśnego - na północnych stokach góry Kamionna (w miejscowościach Kamionna i Bełdno). W tym rejonie znajduje się rezerwat przyrody „Kamionna”. Z uwagi na walory krajobrazu oraz cenny zespół leśny projektuje się włączenie wymienionych terenów do mającego powstać Żegocińskiego Parku Krajobrazowego.

Większe powierzchnie lasów występują w miejscowościach: Trzciana, Leszczyna, Rdzawa i Kierlikówka. Największy procent lasów w stosunku do powierzchni wsi występuje w Kamionnej - ok. 31%. Najmniej zalesiona jest wieś Łąka Dolna.

Głównym zagrożeniem terenów leśnych jest obniżanie się w niektórych rejonach poziomu wód gruntowych, lokalizowanie zabudowy w bliskim sąsiedztwie granicy leśnej oraz - zanieczyszczenia powietrza spowodowane działalnością produkcyjną, a także wpływami istniejącego układu komunikacyjnego.

Konieczne jest zabezpieczenie ochronnych funkcji lasów w Gminie - zarówno wodo- jak i glebochronnych - poprzez prowadzenie systematycznych działań obejmujących dolesienia - na terenach spełniających wymogi odnośnie możliwości zmiany sposobu ich użytkowania. Działalność gospodarcza związana z eksploatacją lasów powoduje zagrożenia dla ich ochronnej funkcji (eksploatacja runa leśnego, lokalizowanie odwiertów - wpływających na poziom zwierciadła wód podziemnych i ubytki wody na terenach leśnych).

Mało urozmaicone, często jednogatunkowe, w jednym wieku drzewostany - różniące się swym gatunkowym składem od naturalnych (pod względem warunków siedliskowych) są rezultatem niewłaściwych zabiegów hodowlanych, które obniżają trwałość zespołów leśnych. Powoduje to zubożenie świata roślinnego i zwierzęcego (w tym również zanik rzadkich i chronionych zespołów roślinnych). Postępujące wylesienie działów wodnych i terenów źródłiskowych - powoduje naruszenie równowagi wodnej i wpływa na potęgowanie zjawiska erozji.

2.6. Surowce mineralne.

Zarejestrowane, udokumentowane zasoby złóż surowców ilastych są niewielkie.

W Łąckie Dolnej i Kierlikówce zasoby te wynoszą 18 tys. m³ powierzchnia złoża - 0,4 ha, średnia grubość złoża - 4,4 m. Zasoby te zostały określone i ustalone 1.09.1984 roku. Płaty glin zwietrzelinowych występują: w Trzcianie, Rdzawie i Ujeździe.

W rejonach Leszczyzny i Kamionnej znajdują się złoża piaskowców, natomiast: mady, muły, piaski i żwiry rzeczne - w dolinie potoku Saneckiego, od Łątki Dolnej poprzez Trzcianę, sięgając na zachód poza granice Gminy. Surowce ilaste tego złoża nadają się do produkcji cegły pełnej klasy „150”, toteż działała tutaj cegielnia, której budowę rozpoczęto przed 1984 rokiem. Geologiczną dokumentację złoża sporządził mgr inż. F. Nowak z ramienia Urzędu Wojewódzkiego w Tarnowie. Dokumentacja ta stanowi kartę rejestracyjną złoża glin ceramiki

budowlanej w Łąckiej Dolnej i Kierlikówce, która znajduje się w archiwum Urzędu Wojewódzkiego w Tarnowie (nr arch. 1461).

Na terenie Gminy znajdują się próbne odwierty ropy naftowej i gazu - przeznaczone w części do prowadzenia dalszych badań - oraz do ich zamknięcia (strefy ochrony tych pierwszych winny wynosić 50 m, w przypadku odwiertów przeznaczonych do zamknięcia - 10 m - wokół otworów wiertniczych).

2.7. Zasoby łowieckie

Teren Gminy jest objęty działaniami Koła Łowieckiego „Las” przy jednostce wojskowej 2515 Kłaj. Granica Gminy stanowi jednocześnie granicę obwodu łowieckiego nr 85.

2.8. Środowisko – zagrożenia zewnętrzne

Dane meteorologiczne Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie wskazują, iż w rejonie Gminy Trzciana przeważają wiatry zachodnie, południowo-zachodnie i południowo-wschodnie. W związku z tym, wpływ na stan czystości Gminy mają zanieczyszczenia pochodzące z aglomeracji krakowskiej (Huta im. T. Sendzimira, Skawina) oraz ze Śląska. Zakłady zlokalizowane w rejonie Tarnowa i Bochni, w niewielkim stopniu wpływają na środowisko Gminy.

Wg danych pochodzących ze studium ochrony powietrza atmosferycznego rejonu Tarnowa, wykonanego przez Geoprojekt O/Kraków, szacunkowy udział poszczególnych grup emitatorów w zanieczyszczeniu powietrza Gminy Trzciana wynosi:

- emitory powierzchniowe byłego woj. tarnowskiego: 20-30%,
- emitory punktowe:
 - Zakłady Azotowe - poniżej 5%,
 - pozostałe emitory punktowe - 40%,
 - emitory spoza byłego woj. tarnowskiego - poniżej 30%.

Z obszaru sąsiedniej gminy Żegocina zanieczyszczenia są emitowane przez:

- Spółdzielnię Ogrodniczą Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „Zamvinex” w Łąckiej Górnej (zanieczyszczenie powietrza powoduje amoniak, natomiast wody podziemne i powierzchniowe są zagrożone przez skład olejów),
- oczyszczalnię ścieków w Łąckiej Górnej, w rejonie przysiółka Zagrody (zanieczyszczenie wód Potoku Saneckiego spowodowane popowodziową awarią oczyszczalni),
- dzikie wysypisko śmieci w Łąckiej Górnej, na północ od przysiółka Lisówki (zanieczyszczenie wód Potoku Saneckiego).

3. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

3.1. Wartościowe obszary przyrodniczo-krajobrazowe Gminy Trzciana

3.1.1. Obszary chronionego krajobrazu i parki krajobrazowe

- **a) Obszary Chronionego Krajobrazu na tle regionalnego systemu ochrony przyrody.**

System obszarów chronionego krajobrazu stanowi ważny element wielkoprzestrzennego systemu ochrony przyrody krajobrazu Polski południowej oraz systemu krajowego. Obszary chronionego krajobrazu pełnić będą, oprócz podstawowych funkcji, również funkcje otulin istniejących i projektowanych parków krajobrazowych.

Obszary te, poprzez system istniejących i projektowanych parków krajobrazowych oraz doliny większych rzek mają rozległe powiązania ekologiczne z całym łańcuchem elementów wielkoprzestrzennych form ochrony przyrody i krajobrazu, położonych w paśmie karpackim – obszarami chronionego krajobrazu województw ościennych, parkami krajobrazowymi aż po parki narodowe. Są to ważne drogi wymiany informacji genetycznej, niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów.

Gmina Trzciana – objęta była dotąd formą ochrony w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego, obecnie podzielonego na dwa chronione rejony:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego** – wg Rozporządzenia Wojewody Małopolskiego Nr 10/06 z dnia 21 lutego 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 126, poz. 801 z dnia 14 marca 2006 r.),

- Obszar Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego – wg Rozporządzenia Wojewody Małopolskiego z dnia 25 grudnia 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 126, poz. 801 z dnia 14 marca 2006 r.).

Po podziale Gmina Trzciana została objęta formą ochrony w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego. Poniżej wymienia się ustalenia i zakazy obowiązujące na Obszarze Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego.

1. Na Obszarze obowiązują ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, w celu zachowania ich trwałości oraz zwiększania różnorodności biologicznej.

2. Czynna ochrona ekosystemów leśnych obejmuje:

- a) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- b) sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
- c) tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych, celem zwiększenia bioróżnorodności;
- d) utrzymywanie i tworzenie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków;
- e) zalesianie i zadrzewianie gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej i nie przeznaczonych na inne cele, z wyłączeniem terenów, na których występują nieleśne siedliska przyrodnicze, podlegające ochronie, siedliska gatunków roślin, grzybów i zwierząt związanych z ekosystemami nieleśnymi, a także miejsca pełniące funkcje punktów i ciągów widokowych na terenach o dużych wartościach krajobrazowych;
- f) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;
- g) zachowanie śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk, muraw kserotermicznych i piaskowych oraz polan o wysokiej bioróżnorodności;

- h) utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych;
- i) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- j) działania na rzecz czynnej ochrony oraz reintrodukcji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

3. Czynna ochrona ekosystemów nieleśnych obejmuje:

- a) przeciwdziałanie procesom zarastania łąk i pastwisk cennych ze względów przyrodniczych i krajobrazowych;
- b) zachowanie śródpolnych torfowisk, obszarów wodno-błotnych, oczek wodnych wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródliskowych cieków;
- c) kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez zachowanie mozaiki pól uprawnych, miedz, płatów wieloletnich ziołorośli, a także ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych;
- d) utrzymanie i zwiększanie powierzchni trwałych użytków zielonych;
- e) prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstość i techniki koszenia);
- f) utrzymanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności;
- g) zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych;
- h) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- i) działania na rzecz czynnej ochrony oraz reintrodukcji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

4. Czynna ochrony ekosystemów wodnych obejmuje:

- a) zachowanie zbiorników wód powierzchniowych wraz z ich naturalną obudową biologiczną;
- b) utrzymanie i tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych oraz wokół zbiorników wodnych, w tym starorzeczy i oczek wodnych, w postaci pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy biologicznej, celem zwiększenia bioróżnorodności oraz ograniczenia spływu substancji biogennej;
- c) prowadzenie prac regulacyjnych cieków wodnych tylko w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej i w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek i potoków górskich;
- d) zwiększanie retencji wodnej, odtwarzania funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych;
- e) zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne, celem zachowania dróg migracji gatunków;
- f) działania na rzecz czynnej ochrony oraz reintrodukcji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

5. Na terenie Obszaru zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.);
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości,
w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
 - 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
 - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
 - 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
 - 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 50 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.
2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt. 2 nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.
 3. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 nie dotyczy terenów objętych koncesjami wydanymi na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96, z późn. zm.) lub ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w dacie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 4. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 8 nie dotyczy obowiązujących, w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Planuje się również powołanie Łososińsko-Żegocińskiego Parku Krajobrazowego, który obejmowałby m. in. południową część Gminy Trzciana.

b) Wartości przyrodnicze i krajobrazowe rejonu Pogórza Wiśnickiego w powiązaniu z Pogórzem Ciężkowickim i Beskidem Wyspowym.

• **Elementy przyrody żywej.**

Według podziału geobotanicznego opracowanego dla Karpat przez Pawłowskiego (1972), obszar Pogórza należy do działu Karpat Zachodnich, Podokręgów Pogórza Fliszowego (część południowa) i Lessowego (część północna i środkowa). W części południowej niewielkie fragmenty obejmuje Podokręg Sądecki Okręgu Beskidy.

Według zaproponowanego przez Towpasa (1990 r.) podziału Okręgu Pogórza na podokręgi, omawiany obszar należy do Podokręgu Wielickiego, obejmującego teren położony pomiędzy Wisłą i Dunajcem - w szczególności Pogórze Śląskie i Wielickie.

Obecny układ roślinności ukształtowany został w głównej mierze, w wyniku różnych form użytkowania gospodarczego omawianego terenu, trwającego od początków osadnictwa, w tym rejonie. W strukturze przestrzennej dominują nieleśne zbiorowiska roślinne (66,7 %), a wśród nich synantropijne, związane z gruntami ornymi (segetalne) zajmujące około 47,9 % powierzchni Pogórza. Półnaturalne fitocenozy nieleśne stanowią głównie łąki i pastwiska obejmujące około 13,3 %. Najcenniejszym składnikiem szaty roślinnej są ekosystemy leśne, stanowiące ok. 27,1% terenu Pogórza.

Lasy zachowały się na stromych stokach, w wyższych, trudno dostępnych partiach terenu; grupują się również w otoczeniu wąwozów i wcięć erozyjnych. Niektóre fragmenty odznaczają się jeszcze stosunkowo wysokim stopniem naturalności wyrażającej się dużym udziałem drzewostanów o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem. W układzie zbiorowisk leśnych charakterystyczna jest strefowość będąca wyrazem zmieniających się wraz ze wzrostem wysokości n.p.m. warunków klimatycznych.

Zasadniczo wykształcone jest tu jedno piętro roślinne – piętro pogórza. Wśród siedlisk nawiązujących do piętrowego układu roślinności dominuje tu las wyżynny i las mieszany wyżynny, a mniejsze powierzchnie w wyższych partiach terenu zajmuje las górski.

W miejscach eksponowanych narażonych na zubożającą działalność wiatru występuje bór mieszany wyżynny.

W drzewostanach – największym udziałem w składzie gatunkowym odznaczają się: buk *Fagus sylvatica*, jodła *Abies alba*, sosna *Pinus sylvestris* i dąb szypułkowy *Quercus robur*. Niewielkie znaczenie mają: świerk *Picea abies*, olsza czarna *Alnus glutinosa* i szara *A. incana*, modrzew europejski *Larix decidua*, grab *Carpinus betulus*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*, jawor *Acer pseudoplatanus*, czereśnia *Cerasus avium*, jesion *Fraxinus excelsior*.

Wśród zbiorowisk leśnych podstawowe znaczenie mają: żyzna buczyna karpacka w formie podgórskiej *Dentario glandulosae-Fagetum collinum*, żyzne jedliny ze związku *Galio-Abietion* oraz grąd *Tilio-Carpinetum*. Płaty *Dentario glandulosae-Fagetum collinum* rozwinęły się w wyższych partiach Pogórza. Są to zasadniczo postacie zubożałe w gatunki charakterystyczne zespołu. Spośród nich najczęściej występuje żywiec gruczołowaty *Dentaria glandulosa*, a mniej licznie żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*. Częstsze są natomiast gatunki wyróżniające się takie jak wilczomlec migdałolistny *Euphorbia amygdaloides*, szalwia lepka *Salvia glutinosa*, żywokost bulwiasty *Symphytum tuberosum*.

W drzewostanie panuje buk, często ze znacznym udziałem jodły. W domieszce spotykane są: dąb szypułkowy *Quercus robur*, jawor *Acer pseudoplatanus*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, grab zwyczajny *Carpinus betulus*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*.

W warstwie krzewów oprócz podrostów bukowych, jodłowych, czy grabowych, występuje dziki bez koralowy oprócz *Sambucus racemosa* i czarny *S. nigra*, jarzębina *Sorbus aucuparia*, kruszyna *Frangula alnus*.

W runie typowo wykształconym, w aspekcie wiosennym dominuje żywiec gruczołowaty *Dentaria glandulosa* niekiedy z udziałem żywca cebulkowego *D. bulbifera*. Towarzyszą im gatunki reprezentujące klasę *Querco-Fagetea*: gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, marzanka wonna *Galium odoratum*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, wilczomlec migdałolistny *Euphorbia amygdaloides*, czworolist pospolity *Paris quadrifolia*, żankiel zwyczajny *Sanicula europaea*, miódunka ćma *Pulmonaria obscura* i inne. W niektórych płatach, szczególnie

w prześwietlonych drzewostanach, panuje jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*.

Najlepiej wykształcone i zachowane płaty żyznej buczyny karpackiej w formie pogórskiej spotykane są w okolicy Tymowej (gm. Czchów) w uroczysku Las Bukowiec (rezerwat „Bukowiec” i tereny sąsiadujące), Kamyka i przysiółka Zonia (gm. Łapanów) oraz Milówki (gm. Wojnicz). Zajmują one stoki o wystawie północnej oraz głębokie jary i wąwozy potoków.

Na siedliskach nieco uboższych od zajmowanych przez fitocenozy z podzwiazku *Eu-Fagion*, wykształciły się płaty żyznych jedlin zaliczanych do związku *Galio-Abietion*. Reprezentują one różne postacie i warianty *Galio-Abietetum*. Zajmują położenia zboczowe lub podnóży wzniesień na wilgotnych i świeżych glebach brunatnych ługowanych. W drzewostanie tych zbiorowisk dominuje jodła *Abies alba*. W domieszce występuje buk *Fagus sylvatica*, świerk *Picea abies*, sosna *Pinus sylvestris*, modrzew europejski *Larix decidua*. Wyodrębniająca się tu wyraźnie warstwa krzewów składa się zasadniczo z jodły pospolitej *Abies alba*, leszczyny *Corylus avellana*, dzikiego bzu czarnego *Sambucus nigra* i koralowego *S. racemosa*.

W warstwie runa przede wszystkim występują: wietlica samicza *Athyrium filix-femina*, narecznica samcza *Dryopteris filix-mas*, szerokolistna *D. dilatata* i krótkoostna *D. carthusiana*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*, malina właściwa *Rubus idaeus*, starzec *Fuchsa Senecio Fuchsii*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, fiołek leśny *Viola sylvestris*, konwalijka dwulistna *Majanthemum bifolium*, borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, kosmatka gajowa *Luzula nemorosa*.

Zbiorowiska tego typu określane są przez różnych autorów jako *Dryopterido dilatatae-Abietetum* (Święs 1982 r., 1983 r.) *Rubus hirtus-Abies alba* (Staszkievicz 1973 r.) lub uznawane za wariant jodłowy *Tilio-Carpinetum rubetosum* (Róžański i in., 1993). Według Towpasza (1988) prawdopodobnie część tego typu zbiorowisk powstała przy udziale człowieka i w drodze naturalnej sukcesji nastąpiłoby ich przejście w buczyny.

Żyzne jedliny spotkać można w okolicach: Poręby Spytkowej (gm. Brzesko i Brzeźnicy (gm. Bochnia), Czchowa (Góra Machulec) oraz Tarnawy (gm. Łapanów). Natomiast w sąsiedztwie Czchowa-Zapory, Będzieszyny, Wytrzyszczki i Kozieńca występują acidofilne jedliny związane z piaskowcami ciężkowickimi i glebami o zaawansowanym procesie bielcowania. Zajmują one siedlisko boru mieszanego wyżynnego.

W drzewostanie, oprócz jodły częsta jest sztucznie wprowadzona sosna *Pinus sylvestris*, której znaczny udział w niektórych płatach upodobił zbiorowisko do borów sosnowych z klasy *Vaccinio-Piceetea*. Pojedynczo występuje brzoza brodawkowata *Betula pendula*, świerk *Picea abies* i dąb szypułkowy *Quercus robur*.

W warstwie krzewów oprócz jodły rośnie kruszyna *Frangula alnus*, dziki bez czarny *Sambucus nigra*, jarzębina *Sorbus aucuparia*. W runie dominuje borówka czarna *Vaccinium myrtillus* z udziałem wietlicy samiczej *Athyrium filix-femina*, narecznicy szerokolistnej *Dryopteris dilatata*, widłaka jałowcowatego *Lycopodium annotinum*, konwalii dwulistnej *Majenthemum bifolium*, szczawika zajęczego *Oxalis acetosella*, jastrzębca kosmaczka *Hieracium pilosella*, poziomki pospolitej *Fragaria vesca* i kosmatki owłosionej *Luzula pilosa*. Niekiedy występuje orlica pospolita *Pteridium aquilinum* i podrzeń żebrowiec *Blechnum spicant*.

Dobrze rozwinięta jest warstwa mchów, złożona głównie z rokitnika pospolitego *Entodon schreberi*, gajnika lśniącego *Hylocomnium splendens* i płonnika strojnego *Polytrichum attenuatum*. Podobne zbiorowiska w Beskidzie Niskim zostały określone jako *Vaccinio-Dicrani-Abietetum* (Święś 1975 r.) oraz *Vaccinio myrtilli-Abietetum* (Święś - 1982 r.).

Na grzbietowych spłaszczeniach niższych wzniesień w części południowo-wschodniej omawianego obszaru, wykształciły się zbiorowiska o charakterze boru mieszanego *Pino-Quercetum*.

Zajmują one gleby bielcowe wytworzone z pokrywowych i zwietrzelinowych piasków gliniastych lub glin pylastych położonych na piaskowcach ciężkowickich.

W typowo wykształconym płacie boru mieszanego, drzewostan buduje sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* z udziałem dębu szypułkowego *Quercus robur*, brzozy brodawkowatej *Betula pendula*, grabu zwyczajnego *Carpinus betulus* i osiki *Populus tremula*.

W warstwie krzewów występuje kruszyna *Frangula alnus*, jarzębina *Sorbus aucuparia* oraz podrost jodłowy, dębowy lub osikowy. W runie panuje borówka czarna *Vaccinium myrtillus*. Towarzyszą jej: orlica pospolita *Pteridium aquilinum*, konwalia dwulistna *Majanthemum bifolium*, konwalia majowa *Convallaria maialis*, jastrzębiec leśny *Hieracium murorum*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*, a na skraju kompleksów leśnych wrzos zwyczajny *Calluna vulgaris*.

W niższych partiach piętra Pogórza charakterystycznym zbiorowiskiem jest zespół grądu *Tilio-Carpinetum*. Zajmuje on strome zbocza dolin rzek i potoków oraz dolne partie zboczy wyższych wzniesień. Drzewostan tego zespołu tworzy grab zwyczajny *Carpinus betulus*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, często z dużym udziałem jodły *Abies alba*, buka *Fagus sylvatica*, brzozy brodawkowatej *Betula pendula*, lipy drobnolistnej *Tilia cordata*, czereśni *Cerasus avium* oraz sztucznie wprowadzonej sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*.

W warstwie krzewów rośnie leszczyna *Corylus avellana*, dziki bez czarny *Sambucus nigra*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, trzmielina zwyczajna *Evonymus europaea* i brodawkowata *E. verucosa*.

Często obfity jest podrost i nalot graba i lipy. W runie w aspekcie wiosennym masowo kwitną: zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, kokorycz pełna *Corydalis solida*, gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holosecta*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*, jaskier kaszubski *Ranunculus cassubicus*. Licznie występują również bluszcz pospolity *Hedera helix*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*, turzyca orzęsiona *Carex pilosa*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa* i gajowa *L. nemorosa*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis* i inne z klasy *Querceto-Fagetea*.

Grądy omawianego obszaru zróżnicowane są zasadniczo na trzy podzespoły: grąd niski *T.-C. stachyetosum*, typowy *T.-C. typicum* i wysoki *T.-C. caricetosum*.

Grądy niskie rozwinęły się na siedliskach wilgotnych i żyznych w dolinach rzek i w wilgotnych obniżeniach terenu, na glebach brunatnych i oglejonych. Charakterystyczny jest tutaj udział gatunków ze związku *Alno-Padion* takich jak czyściec leśny *Stachys sylvatica*, ziarnopłon wiosenny *Ranunculus ficaria*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alternifolium*, turzyca odległokłosa *Carex remota*, skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*.

Grądy typowe spotykane są w miejscach połączonych oraz na niezbyt stromych zboczach na glebach świeżych. W runie znaczny udział ma przytulica *Schultesia Galium schultesii*, jaskier kaszubski *Ranunculus cassubicus*, gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holosepta*.

Grąd wysoki występuje na stosunkowo suchych i mezotroficznym siedliskach, najczęściej w szczytowych partiach stoków o wystawie południowej. Są to płaty zbiorowisk uboższe o mniejszym udziale gatunków z rzędu *Fagetalia*. Główną rolę odgrywa tutaj turzyca orzęsiona *Carex pilosa* i wiechlina gajowa *Poa nemoralis*. Naturalne fragmenty tych zbiorowisk występują np. koło Wojnicza. Natomiast w okolicy Wytrzyszczki (gm. Czchów) rozwinęły się płaty *T.-C. luzuletosum*. W runie oprócz borówki czarnej *Vaccinium myrtillus* dominuje kosmatka gajowa *Luzula nemorosa*. Zbiorowisko to zajmuje siedlisko lasu mieszanego wyżynnego na stromym stoku o wystawie południowej.

Na zboczu doliny Dunajca (Panieńska Góra) w okolicy Wojnicza oraz w miejscowości Sukmanie rozwinęły się płaty ciepłolubnej postaci grądu *T.-C. melittetosum* (Dzwonko 1977 r.).

Wyróżnia się ona występowaniem, niektórych ciepłolubnych roślin jak: miodownik melisowaty *Melittis melissophyllum*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*.

Dość częste na omawianym obszarze są – sadzone w charakterze przedplonów – drzewostany sosnowe, wprowadzone na żyzne siedliska grądowe czy buczynowe. Powstałe zbiorowiska są trudne do zakwalifikowania pod względem fitosocjologicznym, gdyż skład florystyczny uległ znacznemu przekształceniu. Budujące drzewostan sosny są grubogałęziste, o niskiej jakości technicznej. W runie najczęściej dominuje jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus* oraz paprocie: narecznica samcza *Dryopteris filix-mas* i krótkoostna *D. carthusiana* oraz starce:

gajowy *Senecio nemorensis* i *Fuscha S. Fuchsii*. Na uboższych siedliskach natomiast upodabiają się one do borów mieszanych *Pino-Qurcetum*. Jako przedplony sadzono również modrzewia i świerka (np. w okolicy Brzeźnicy). W dolinach wolno płynących cieków, a także na obszarach źródliskowych o powolnym ruchu wysoko stojących wód gruntowych, rozwinęły się płaty łągu jesionowo-olszowego *Circaeo-Alnetum*.

Warstwę drzew buduje głównie olsza czarna *Alnus glutinosa*, której niekiedy towarzyszy jesion *Fraxinus excelsior*. Warstwę krzewów tworzy czeremcha *Padus avium*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, dziki bez czarny *Sambucus nigra*.

W runie licznie występują: pokrzywa zwyczajna *Utrica dioica*, bodziszek cuchnący *Geranium robertianum*, rzeżucha gorzka *Cardamine amara*, ziarnopłon wiosenny *Ranaunculus ficaria*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, kuklik zwisty *Geum rivale* i pospolity *G. urbanum*, ostrożeń warzywny *Cirsium oleraceum*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, jasnota plamista *Lamium maculatum*.

W dolinach szybko płynących strumieni i potoków wykształciły się płaty łągu podgórskiego *Carici remotae-Fraxinetum*. Drzewostan tych zbiorowisk buduje jesion *Fraxinus excelsior* i olsza czarna *Alnus glutinosa*. W runie występują m.in. turzyca zwisła *Carex pendula* i odległokłosa *Carex remorta* oraz skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*.

Bardzo częste są tu również zbiorowiska przejściowe między podgórskim łągiem *Carici remotae-Fraxinetum*, a łągiem olchowo-jesionowym *Circaeo-Alnetum*.

W wyższych partiach wzniesień, w lokalnych zagłębieniach terenu o nieznacznym spadku i umiarkowanym zabagnieniu, będącym wynikiem powolnego przepływu wód wysiękowych, rozwinęły się zbiorowiska nawiązujące do bagiennej olszynki górskiej *Caltho-Alnetum*.

Są to zbiorowiska z dominującą olszą szarą *Alnus glutinosa* czasami jesionem *Fraxinus excelsior*, co jest wynikiem jego popierania w składzie drzewostanu. W niezbyt bogatym florystycznie runie dominuje knieć błotna *Caltha palustris*, licznie rośnie niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, pierwiosnka wyniosła *Primula elatior*, rzeżucha gorzka *Cardamine amara*.

W dolinach mniejszych rzek i potoków, na żwirowo-kamienistym podłożu wykształciły się zbiorowiska z olszą szarą *Alnus incana*. Zbiorowiska te swoją budową z jednej strony nawiązują do niżowego łągu wierzbowo-topolowego *Salici-Populetum*, przez obecność wierzb wąskolistnych, z drugiej do nadrzecznej olszyny górskiej *Alnetum incanae*.

W drzewostanie dominuje olsza szara *Alnus incana*, a towarzyszą jej wierzba krucha *Salix fragilis*, jesion *Fraxinus excelsior*, osika *Populus tremula*, świerk *Picea abies*, grab *Carpinus betulus*. Warstwa krzewów jest dobrze rozwinięta i tworzą je czeremcha *Padus avium*, wierzby wąskolistne *Salix sp.*, dereń świdawa *Cornus sanguinea*. W runie występują lepiężnik różowy *Petasites officinalis*, podgarycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, jasnota plamista *Lamium maculatum*, bodziszek żałobny *Geranium phaeum*, szalwia lepka *Salvia glutinosa*, bniec czerwony *Silene dioica*, tojeść gajowa *Lysimachia nemorum*.

Większym rzekom, w szerokich dolinach (Stradomka, Tarnawka, Uszwica) na terasach zalewowych, towarzyszą zarośla wiklin nadrzecznych *Salicetum triandro-vininalis* oraz niewielkie płyty łągów wierzbowo-topolowych *Salici-Populetum*. Skraje kompleksów leśnych omawianego terenu to miejsca rozwoju zbiorowisk formacji krzewiastej z klasy *Rhamno-Prunetea* związanych z lasami.

Są to naturalne zbiorowiska otulinowe, tworzące się w strefie kontaktowej zwartego kompleksu leśnego i roślinności nieleśnej. Zarośla tego typu występują też jako zakrzewienia śródpolne - w postaci kęp, pasów, półnaturalnych żywopłotów.

Wśród fitocenoz nieleśnych, półnaturalnym charakterem odznaczają się zbiorowiska łąk i pastwisk. Ich różnorodność jest wyrazem zarówno urozmaicenia siedlisk, jak i różnego stopnia gospodarczego ich wykorzystania. Dominują zbiorowiska należące do klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, *Festuco-Brometea*, *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*.

Najczęściej spotykanym zespołem łąkowym jest świeża łąka rajgrasowa *Arrhenatheretum medioeuropaeum*. Rozwija się w osuszonych dnach dolin na zboczach, a niekiedy i na wierzchowinach wzniesień. Większość płatów ma charakter łąk, od dawna użytkowanych gospodarczo, część powstała w drodze sukcesji na ugorach i odłogach.

Dominantami są trawy darniowe jak: rajgras wyniosły *Arrhenatheretum elatius*, kostrzewa łąkowa *Festuca pratensis*, tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*, krupówka pospolita *Dactylis glomerata*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis*, kłosówka wełnista *Holcus lanatus*; liczny jest udział barwnie kwitnących roślin motylkowych i bylin dwuliściennych. Sprawia to, że wymienione fitocenozy należą do najefektowniejszych i najbardziej dekoracyjnych składników krajobrazu kulturowego Pogórza.

Miejsca intensywnie wypasane i wydeptywane, zwykle wokół zabudowań gospodarskich i przy drogach polnych, zajmuje pastwiskowy zespół z życią trwałą i grzybienicą pospolitą *Lolio-Cynosuretum*. Dominują w nim rośliny znoszące wypasanie i wydeptywanie jak (oprócz wymienionych wyżej): koniczyna biała *Trifolium repens*, babka zwyczajna *Plantago maior* i inne.

W dolinach rzek, w miejscach silnie wilgotnych z wodą utrzymującą się przy powierzchni, spotykany jest zespół ostrożeńca łąkowego *Cirisietum rivularis*. Jest to kwiecista łąka z zaznaczającą się dominacją wysokich bylin dwuliściennych i obfitą warstwą mszystą. Łąki te, szczególnie w okresie kwitnienia tworzą piękny kolorystycznie element krajobrazu. Uwagę zwraca storczyk szerokolistny *Dactylorhiza maialis*, występujący tu niekiedy bardzo obficie oraz ziemowit jesienny *Colchicum autumnale*.

Na podobnych siedliskach, głównie wzdłuż potoków, w miejscach nieregularnie koszonych wykształca się zespół wiązówki błotnej i bodziszka błotnego *Filipendulo-Geraniatum*. Małe powierzchnie w wąwozach wśród lasów i zarośli, nad drobnymi ciekami zajmują płyty zespołu sitowia leśnego *Scirpetum sylvatici*.

Zaniedbane i niekoszone wilgotne łąki opanowywane są przez śmiałka darniowego tworzącego zespół *Deschampsietum caespitosae* lub przez sity: rozpierzchły i siny *Juncus effusus*, *J. inflexus* wykształcające zbiorowisko *Epilobio-Juncetum caespitosae*. Na omawianym obszarze spotkać można płyty roślinności z dominującym skrzypem olbrzymim *Equisetum telmateia*. Występują one nielicznie w górnych odcinkach wąwozów i jarów, w niszach osuwiskowych, na zboczach ze słabo utrwaloną warstwą gleby. Powierzchnie zajmowane przez to zbiorowisko są z reguły bardzo małe, jednak zaznaczają się dzięki łanowemu

występowaniu skrzypu olbrzymiego *Equisetum telmateia*, budującego zasadniczą warstwę roślinności.

Roślinność wodna, błotna i szuwarowa nie odgrywa większej roli w krajobrazie omawianego terenu ze względu na ograniczoną ilość i powierzchnię tego typu siedlisk. Ich występowanie ograniczone jest do obrzeży istniejących stawów lub miejsc po nich, do dolin wolno płynących cieków i starorzeczy oraz rowów.

Zbiorowiska roślinności pływającej po powierzchni wody reprezentowane są przez zespół rzęsy *Lemno-Spirodelletum polyrrhizae*. Wśród zbiorowisk roślin zakorzenionych w dnie o liściach pływających po powierzchni wody spotykany jest najczęściej zespół rdestnicy pływającej *Potamogetonum natantis*.

Roślinność szuwarową porastającą obrzeża cieków i zbiorników wodnych oraz płytsze ich partie reprezentują m.in. zespoły szuwaru trzcinowego *Phragmitetum communis*, pałkowego *Typhetum angustifoliae*, *Typhetum latifoliae*, kosaćcowego *Iridetum pseudoacori*, tatarakowego *Acoretum calami*, mozgowego *Phalaridetum arundinaceae*, mannowego *Glycerietum fluitantis*, skrzypowego *Equisetetum limosi* oraz szuwarów turzycowych *Caricetum gracilisi*, *Caricetum vesicariae*.

Do interesujących zbiorowisk nieleśnych należą fitocenozy muraw kserotermicznych z klasy *Festuco-Brometea*, związku *Cirsio-Brachypodion*. Występują one na słonecznych stokach, odsłoniętych szczytach (np. Góra Bocheniec - 390 m n.p.m. w gm. Brzesko, Góra Borek - 310 m n.p.m. w gm. Bochnia, Wielka Góra w gm. Czchów, itp.) oraz zboczach doliny Dunajca. Zbiorowiska te są jednymi z najbogatszych florystycznie na omawianym Obszarze. Swoim składem murawy nawiązują zarówno do zespołu *Thalictro-Salvietum pratensis*, jak i *Origano-Brachypodietum pinnati*, choć są od nich nieco uboższe o niektóre istotne gatunki kserotermiczne.

Do najbardziej interesujących spośród występujących tu taksonów należą: orlik pospolity *Aquilegia vulgaris*, róża francuska *Rosa gallica*, turzyca *Michela Carex michelli*, przetacznik pagórkowy *Veronica teucrium*, kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, smagliczka pagórkowa *Alyssum calycinum*, ośmiął mniejszy *Cerintho minor*, nawrot lekarski *Lithospermum officinale*, zaraza przytuliowa *Orobancha caryophyllacea*,

drakiew żółtawa *Scabiosa ochroleuca*, rozchodnik sześciorzędowy *Sedum boloniense*, czyściec kosmaty *Stachys germanica* i prosty *S. recta*, turzycza wiosenna *Carex caryophyllea*. W zbiorowiskach tych spotkać można również dziewięcisiła bezłodygowego *Carlina acaulis*.

W strefie kontaktowej niektórych fitocenozy leśnych (lub zaroślowych) z terenami otwartymi (łąki, murawy kserotermiczne, poręby, skarpy, itp.) spotyka się z mniej lub bardziej wąskie pasy ciepłolubnych zbiorowisk okrajkowych z klasy *Trifolio-Geranietea sanguinei*. Fitocenozy te grupują się zwykle na terenach kompleksowych leśnych, niekiedy jednak występują poza lasem, w kontakcie z parkami, wzdłuż starych żywopłotów, zarośli śródpolnych, zacienionych przez pojedyncze drzewa, przydrożach, w rowach przydrożnych. W kompleksie przestrzennym grądów typowych i wysokich ewentualnie ich faz degeneracyjnych oraz zbiorowisk zastępczych rozwinęły się fitocenozy mezofilne ze związku *Trifolion-medii*, głównie *Trifolio-Agrimonetum*. Bardziej ciepłolubnym lasom i zaroślom oraz na skraju muraw kserotermicznych z klasy *Festuco-Brometea* towarzyszą zbiorowiska okrajkowe ze związku *Geranion sanguinei*, często z udziałem kłosownicy pierzastej *Brachypodium pinnatum*.

Wśród roślinności synantropijnej dominują fitocenozy roślinności segetalnej towarzyszące uprawom zbożowym i okopowym. W wielu przypadkach mają one charakter zbiorowisk kadłubowych dających się zaliczyć tylko do rzędu lub klasy.

Najbardziej rozpowszechnionym zbiorowiskiem segetalnym, jest zespół wyki czteronasiennej *Vicium tetraspermae*, wykształcający się w uprawach zbóż. Okopowym, towarzyszą zbiorowiska z zespołu *Lamio-Veronicetum politae* na siedliskach uwilgotnionych i zasobnych w azot oraz *Echinochloo-Setarietum* w miejscach suchszych i niezbyt żyznych. W przydomowych ogródkach oraz uprawach przyzagrodowych rozwija się zespół *Galinsogo-Setarietum*.

Zbiorowiska ruderalne związane są z terenami wokół zabudowań, tras komunikacyjnych, wysypiskami, gruzowiskami, eutroficznymi ciekami wodnymi. Płaty tych fitocenozy zajmują zwykle niewielkie powierzchnie. z wyjątkiem terenów o zwartej zabudowie.

Najczęściej spotykanym zbiorowiskiem ruderalnym jest zespół *Lolio-Plantaginetum* występujący w miejscach silnie wydeptywanych (podwórka, przydroża, boiska). Wzdłuż ciągów komunikacyjnych najczęściej rozwijają się zespoły: *Tanaceto-Artemisietum* i *Echio-Melilotetum*; na gruzowiskach i śmietniskach *Chenopodio-Rumicetum obtusifolii*, *Leonuro-Arctietum tomentosii*, *Alliario-Chaerophylletum temuli*; w rowach pojawiają się płaty *Polygono-Bidentetum*, *Junco-Menthetum longifoliae*; skarpom wykopów i nasypów towarzyszy pionierskie zbiorowisko *Senecioni-Tussi laginetum*.

Występujące na terenach leśnych zbiorowiska synantropijne związane są z drogami leśnymi, zrębami, itp. Wśród nich najczęściej spotykanym jest zespół *Rubo-Sambucetum racemosi* budowany przez jeżyny *Rubus sp.* oraz dziki bez koralowy i czarny, a rozwijający się na zrębach, w uprawach leśnych, a także w opuszczonych wyrobiskach i na gruzowiskach.

Flora omawianego obszaru liczy około 850 gatunków roślin naczyniowych. Spotyka się tu wiele jej wartościowych elementów, co wynika ze stosunkowo dobrego stanu zachowania środowiska przyrodniczego.

O wysokiej wartości florystycznej obszaru Pogórza świadczy fakt występowania na jego terenie wielu gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych wyginięciem, górskich, kserotermicznych oraz osiagających na omawianym terenie granicę swego zasięgu. Flora chroniona liczy tu 35 gatunków (wg danych z literatury i rozpoznania terenowego) w tym: 25 podlegających ochronie całkowitej i 10 częściowej. Do najbardziej interesujących wśród nich należy; pióropusznik strusi *Matteucia struthiopteris* (dolina potoku Aleksandrówka w miejscowości Chronów), buławnik wielkokwiatowy *Cephalanthera damasonium* (Złota) i mieczolistny *C. longifolia*, storczyk bładny *Orchis pallens* i purpurowy *O. purpurea*, dziewięciśń bezłodygowy *Carlina acaulis* (Góra Bocheniec w miejscowości Jadowniki, Góra Borek w miejscowości Stradomka).

Niektóre z wymienionych gatunków oraz inne, nie objęte ochroną prawną, a rzadkie – zostały umieszczone na „Liście roślin zagrożonych w Polsce” (Zarzycki, Wojewoda, Heinrich – red., 1992).

Są to buławnik wielkokwiatowy *Cephalanthera damasonium*, buławnik mieczolistny *Cephalanthera longifolia*, storczyk bładny *Orchis*

pallens i purpurowy *Orchis purpurea*, widłak torfowy *Lycopodiella inundata*, róża francuska *Rosa gallica*, turzyca zgrzeblowata *Carex strigosa* – uznane za narażone na wyginięcie (V).

Interesującym rysem flory omawianego obszaru jest udział gatunków górskich. Spośród taksonów reglaowych wymienić należy: parzydło leśne *Aruncus dioicus*, chaber ostrołuskowy *Centaurea oxylepis*, tojeść gajową *Lysymachia nemorum*, lepiężnik biały *Petasites albus*, żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*. Gatunki podgórskie reprezentują m. in. skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*, pióropusznik strusi *Matteucia struthiopteris*, a ogólnogórskie: goryczka trojeściowa *Gentiana asclepiadea*, widłak wroniec *Huperzia selago* i storczyk biały *Orchis pallens*.

Przez teren Pogórza przebiegają granice zasięgów gatunków należących do różnych elementów kierunkowych. Z uwagi na jego położenie na styku Prowincji Niżowej i Górskiej Europy Środkowej szereg gatunków osiąga granicę południową lub północną.

Do tych ostatnich należą wspomniane gatunki górskie. Granicę południową osiągają taksony związane z Prowincją Atlantycką, np. bliźniczka psia trawka *Nardus stricta*. Z gatunków zachodnich na omawianym terenie występują storczyk bładny *Orchis pallens*, wilczomlecz słodki *Euphorbia dulcis*, pięciornik omszony *Potentilla puberula*.

Z gatunków osiagających granicę zachodnią stwierdzono tu występowanie żywokostu sercowatego *Symphytum cordatum* i bluszczyka kosmatego *Glechoma hirsuta* związanego z doliną Dunajca (Kornaś, Towpasz – mpis). Licznie (ok. 120 gatunków) reprezentowana jest grupa gatunków kserotermicznych, stanowiących interesujący element flory (Towpasz 1990 r.). Związane są one z siedliskami suchymi i ciepłymi, mniej lub bardziej zasobnym w węglan wapnia, położonymi w dolinie Dunajca i na lessowym progu karpackim.

Rosną tu m.in.: kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, turzyca *Michela Carex Michelli*, pięciornik omszony *Potentilla puberula*, miodunka miękkowłosa *Pulmonaria mollissima*, przetacznik pagórkowy *Veronica teucrium*, ośmiol mniejszy *Cerintho minor*, orlik pospolity *Aquilegia vulgaris*, róża francuska *Rosa gallica*, nawrot lekarski *Lithospermum officinale*, zaraza przytuliowa *Orobancha caryophyllaea*,

drakiew żółtawa *Scabiosa ochroleuca*, rozchodnik sześciorzędowy *Sedum boloniense*, czyściec kosmaty *Stachys germanica*.

Na sąsiadujących z murawami kserotermicznymi polach występują charakterystyczne chwasty ciepłolubne: miłek letni *Adonis aestivalis*, groszek bulwiasty *Lathyrus tuberosus*, ożędka groniasta *Neslia paniculata*, jaskier polny *Ranunculus arvensis* i inne.

• Świat zwierzęcy.

Świat zwierzęcy omawianego obszaru jest bardzo bogaty, na co wpływa duża różnorodność nisz ekologicznych o znacznym stopniu naturalności.

Charakterystyczny dla tego terenu układ elementów fauny i flory jest wynikiem wielu przeobrażeń historycznych, w znacznym stopniu jest również uzależniony od położenia geograficznego, budowy geologicznej i rzeźby terenu.

Spotykają się tu trzy elementy faunistyczne: zachodnioeuropejski, pontyjski i borealny, co jest wynikiem ekspansji ich podczas wielkich zmian klimatycznych ery polodowcowej. Większość gatunków zwierząt zasiedlających ten teren, podobnie jak na obszarze całego kraju, to element zachodnioeuropejski przybyły tu u schyłku ostatniego zlodowacenia. Są to takie gatunki jak: jeleń europejski *Cervus elaphus*, sarna *Capreolus capreolus*, zając szarak *Lepus capensis*, dzik *Sus scrofa*, kret *Talpa europaea* i wiele innych. Przedstawicielem fauny pontyjskiej (południowo-wschodniej) jest muchówka białoszyja *Ficedula albicollis*.

Element borealny i borealno-alpejski reprezentują: kuna leśna *Martes martes*, kwiczoł *Turdus pilaris*, jarząbek *Bonasia bonasia*, dziwonia *Carpodacus erythrinus* i inne.

Omawiany obszar to rejon podgórski, obejmujący zarówno elementy niżowe, jak i górskie. Spośród górskich gatunków występują tu: salamandra plamista *Salamandra salamandra*, kumak górski *Bombina variegata*, traszka górską *Triturus alpestris*, pliszka górską *Motacilla cinerea* i inne. Przykładami gatunków typowo niżowych są kumak nizinny

Bombina bombina, zaskroniec *Nartix natrix*, łożówka *Acrocephalus palustris*.

Krajobraz przyrodniczy omawianego obszaru to mozaika różnych, naturalnych biotypów. Lasy i zadrzewienia przeplatają się z łąkami i polami uprawnymi. Doliny większych cieków najczęściej są silnie zabudowane, na zbocza i grzbiety wchodzi zabudowa luźna. Relacje między tymi środowiskami są zmienne, zależne w pewnym stopniu od rzeźby terenu.

Południowa część przedstawianego obszaru – bardziej górzysta – obfituje w tereny leśne, a także w łąki i pastwiska o charakterze zbliżonym do naturalnego. Na omawianym obszarze brak biotypów odpowiednich dla zwierząt wodnych i błotnowodnych (większych stawów, jezior, czy rozlewisk). Odpowiednio do warunków siedliskowych zmienia się skład gatunkowy i liczebność fauny. Lasy, a raczej większe ich kompleksy, zamieszkują duże zwierzęta łowne (np. jeleń *Cervus elaphus*, dzik *Sus scrofa*, kuna leśna *Martes martes*), dają schronienie większym ptakom gniazdującym wysoko w drzewach (np. bocian czarny *Ciconia nigra*, orzechówka *Nucifraga caryocatactes*, myszołów *Buteo buteo*) i innym. Łąki, pastwiska i pola uprawne dominujące zdecydowanie w krajobrazie, są odpowiednie dla drobnej zwierzyny łownej (zając szarak *Lepus capensis*, bażant *Phasianus colchicus*, kuropatwa *Perdix perdix*), ptaków gniazdujących na ziemi, w krzewach i na drzewach wolno stojących (np. skowronek polny *Alauda arvensis*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, pliszka żółta *Motacilla flava*, dzierzba gąsiorek *Lanius collurio* i inne).

Ichtiofaunę stanowią głównie gatunki reofilne żyjące w potokach o charakterze podgórskim – krainy lipienia oraz górnych odcinków krainy brzany, np. kleń *Leuciscus cephalus*, strzebla potokowa *Phoxinus phoxinus*, brzanka *Barbus petenyi*, pstrąg potokowy *Salmo trutta trutta m. Fario*, śliz *Noemacheilus barbatulus*, piekielnica *Alburnoides bipunctatus* i inne. Większość zwierząt żyjących na terenie omawianego obszaru to objęte ochroną gatunkową.

Na podstawie dostępnej literatury oszacowano liczbę chronionych kręgowców na około 140 gatunków. Bezkręgowce są słabo poznane i trudno nawet szacować ich liczbę.

Występuje tu wiele gatunków biegaczy *Carabus sp*, trzmieli *Bombus sp* i innych gatunków. Spośród chronionych ssaków występuje tu kilka gatunków nietoperzy: podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*, gacek wielkouch *Plecotus auritus*, gacek szary *P. austriacus*, mopek *Barbastella barbastellus*, nocek duży *Myotis myotis*, nocek *Natterera M. Nattereri*, mroczek późny *Eptesicus serotinus*; owadożernych np. jeż wschodni *Erinaceus concolor*, kret *Talpa europaea*, ryjówka aksamitna *Sorex araneus*; pilchowatych – orzesznica *Muscardinus avellanarius*, mięsożernych – łasica *Mustela nivalis*, gronostaj *Mustela erminea* i inne.

Lista chronionych gatunków ptaków jest znacznie dłuższa; przeważają wróblowate – rozpowszechnione na terenie całego pogórza. Do najliczniejszych należą: zięba *Fringilla coelebs*, bogatka *Parus major*, trznadel *Emberiza citrinella*, rudzik *Erithacus rubecula*, pierwiosnek *Phylloscopus collybita*, piecuszek *Phylloscopus trochilus* i inne. Są gatunki, których stanowiska są pojedyncze lub nawet sporadyczne, np. bocian czarny *Ciconia nigra*, trzmielojad *Pernis apivorus*, pójdzka *Athene noctua*, dzięcioł biało-grzbiety *Dendrocopos leucotos*, pluszcz *Cinclus cinclus*, podróżniczek *Luscinia svecica*, białorzzytko *Oenanthe oenanthe*, muchołówka białoszyja *Ficedula hypoleuca* i inne.

Herpetofauna jest reprezentowana przez kilka gatunków gadów (jaszczurki – zwinka *Lacerta agilis* i żyworodna *L. Vivipara* i padalec *Anguis fragilis*, węże – zaskroniec *Natrix natrix* i żmija *Vipera berus*) i kilkanaście gatunków płazów (ok. 10 objętych ochroną). Płazy są przykładem zacierania się na tym obszarze wpływów fauny niżowej górskiej. Z jednej strony występują tu powszechne na niżu traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* i kumak nizinny *Bombina bombina*, z drugiej typowe dla terenów górskich salamandra plamista *Salamandra salamandra* i kumak górski *Bombina variegata*. Kumaki niejednokrotnie tworzą mieszańce. Pozostałe gatunki są bardziej tolerancyjne i ich występowanie jest oczywiste, są to m.in. ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Bufo viridis*, traszka zwyczajna *Triturus vulgaris*.

Niektóre gatunki zwierząt są szczególnie rzadkie i zagrożone wyginięciem. Należą do nich: rzęsorek mniejszy *Neomys anomalus*, podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*, nocek duży *Myotis myotis*, karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*, bocian biały *Ciconia ciconia*, pustułka *Falco tinnunculus*, jarząbek *Bonasia bonasia*, kuropatwa *Perdix perdix*, przepiórka *Coturnix coturnix*, derkacz *Crex crex*, zimorodek *Alcedo atthis*,

dudek *Upupa epops*, skowronek polny *Alauda arvensis*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, podróżniczek *Luscinia svecica*, białorzytka *Oenanthe oenanthe*, wilga *Oriolus oriolus*, dzierzba gąsiorek *Lanius collurio*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, traszki *Triturus sp.*, salamandra plamista *Salamandra salamandra*, kumak nizinny *Bombina bombina*.

Omawiany obszar jest cenny pod względem faunistycznym, a przeprowadzenie wnikliwych badań ujawniłoby jego prawdziwe, na pewno bogatsze, niż przedstawione powyżej oblicze. Jest to rejon styku i mieszania się gatunków górskich i nizinnych, występowania trzech elementów faunistycznych, dający schronienie zwierzętom różnych wymagań siedliskowych, często chronionym i bardzo rzadkim. Zachowanie stosunkowo niewielkiego jak dotąd – stopnia urbanizacji będzie sprzyjać utrzymaniu lub poszerzeniu listy i liczebności zwierząt.

• **Elementy przyrody nieożywionej.**

Omawiany obszar charakteryzuje się wyrównanymi garbami o wysokości 350 – 420 m n.p.m. i szerokimi, płaskimi dnami dolin.

W rzeźbie terenu w obrębie jednostki śląskiej wyróżniają się 2 równoległe strefy wypiętrzeń, zbudowanych w przewadze z piaskowców i strefa synklinalna, wypełniona mniej odpornymi warstwami. Na północy rozciąga się zwarty płat średnich pogórzy Wału Okocimskiego (Przedgórze Brzeskie i Garb Oświęcimski), a na południu Płaskowyż Lipnicki. Dzieli je ciąg obniżeń Kotliny Łapanowskiej i Obniżenia Zakliczyńskiego.

Nad południowo-wschodnią częścią Pogórza Wiśnickiego wznosi się zwartym progiem o wysokości do 250 m Pogórze Ciężkowickie, zbudowane z odporniejszych piaskowców. W krajobrazie wyróżnia się Próg Czchowski stanowiący zaporę dla lądolodu, która nie została przekroczona. Na jego zapleczu leży denudacyjna Kotlina Iwkowej, rozwinięta na łażach mioceńskich, spoczywających na fliszu.

Na zróżnicowaną rzeźbę terenu wpłynęła budowa geologiczna. Wzniesienia zbudowane są z odpornych na wietrzenie piaskowców i zlepieńców kredowych warstw istebniańskich (Pogórze Wiśnickie) lub godulskich (Pogórze Ciężkowickie). Gdzieniedzie można spotkać ich

wychodnie, najczęściej w miejscach dawnych kamieniołomów. Wiele z nich ma wartość naukową i poznawczą toteż zostało uznane za wartość ochrony pomnikowej.

Najtrwalsze piaskowce zachowały się w postaci ostańców o interesujących kształtach i znacznych rozmiarach. Najcenniejsze znalazły się w obrębie parków krajobrazowych (m.in. „Kamienie Brodzińskiego”, „Kamień Grzyb” oraz w Woli Tarnawskiej „Kamień Żółw”). Na tym kamieniu wyraźnie zaznacza się warstwowanie utworów skalnych grubo- i drobnoziarnistych.

Wzniesienia otaczają płaskodenne kotliny zbudowane głównie z łatwo wietrzejących łupków pstrych z okresu eocenu. Utwory te czasem ukazują się na powierzchni w dolinach potoków. Bardzo interesującym i zarazem osobliwym odsłonięciem łupków jest ciąg wychodni i progów skalnych w korycie rzeczonym Przegini - na wschód od Tarnawy.

Sieć rzeczna ma charakter górski; potoki spływają wąskimi, wciosowymi dolinkami o znacznych spadkach. Dopiero w dolinach ich nurt słabnie, a przebieg mają meandrujący, wykazując silną erozję boczną. Do granicy wschodniej omawianego obszaru przylega Zalew Czchowski na Dunajcu, malowniczo położony wśród wzniesień Pogórza Ciężkowickiego. Jest to przełomowy odcinek Dunajca rozcinający zwarty i stromy Próg Czchowski.

c) Obiekty przyrody ożywionej i nieożywionej na obszarze Gminy Trzciana.

Na obszarze Gminy Trzciana stwierdzono występowanie 29 gatunków chronionych w tym 20 objętych ochroną całkowitą.

ROŚLINY OBJĘTE OCHRONĄ CAŁKOWITĄ

Bluszcz pospolity (*Hedera helix*),
Barwinek pospolity (*Vinca minor*),
Dziewięcśl bezłodygowy (*Carlina acaulis*),
Goryczka orzęsiona (*Gentiana ciliata*),
Lilia złotogłów (*Lilium martagon*),
Listera jajowata (*Lisera ovata*),
Orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*),
Parzydło leśne (*Aruncus silvestris*)

Pióropusznik strusi (*Matteucia strutiopteris*),
Podkolan biały (*Platanthera bifolia*),
Skrzyp olbrzymi (*Equisetum maximum*),
Storzycyk – kukulka szerokolistna (*Dactylorchiza majalis*),
Storzycyk – kukulka plamista (*Dactylorchiza maculata*),
Storzycyk męski (*Orchis mascula*),
Śnieżyczka przebiśnieg (*Galunthus nivalis*),
Wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*),
Widłak torfowy (*Lycopodium inundatum*),
Widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*),
Widłak wroniec (*Lycopodium selago*),
Tojad mocny (*Aconitum napellus*).

Z wyżej wymienionych gatunków jedynie bluszcz pospolity jest bardzo częsty. Parzydło leśne i wawrzynek wilczełyko występuje dość często. Pozostałe gatunki są na ogół rzadkie i występują na nielicznych stanowiskach.

ROŚLINY OBJĘTE OCHRONĄ CZĘŚCIOWĄ

Centuria pospolita (*Centurium umbellatum*),
Goryczka trojeściowa (*Gentiana asclepiadea*),
Kalina koralowa (*Viburnum opulus*),
Kopytnik pospolity (*Asarum europaeum*),
Kruszyna pospolita (*Frangula alnus*),
Marzanna wonna (*Asperula odorata*),
Paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*),
Pierwiosnka lekarska (*Primula officinalis*).

W wyżej wymienionej grupie roślin częściowo chronionych częste są kruszyna pospolita i pierwiosnka wyniosła. Do częstych można zaliczyć również kalinę koralową, kopytnika pospolitego i marzannę wonną.

Poniżej podano niektóre miejsca występowania roślin chronionych i rzadkich.

WYKAZ ROŚLIN CHRONIONYCH I RZADKICH

Bluszcz pospolity

Częsty na terenie całej Gminy w grądach i żyznych buczynach. Okazy kwitnące znaleziono na zachód od Kamionnej na północnym stoku wzniesienia opadającego do koryta potoku.

Barwinek pospolity

Łan tej rośliny niekoniecznie naturalnego pochodzenia występuje w południowo-zachodnim narożniku parku podworskiego w Rdzawie.

Dziewięcił bezłodygowy

Częsty na suchych łąkach w szczytowej części masywu Kamionnej, rzadziej spotykany na skarpach śródpolnych południowej części Gminy.

Goryczka orzęsiona

Spotykana na łąkach wokół Kamionnej.

Lilia złotogłów

Występuje na terenie rezerwatu „Kamionna” oraz na granicy wsi Beldno i Kamionna na łące u Agnieszki Rogala.

Listera jajowata

Zauważona w oddziale 141 f Leśnictwa Kamionna i w lesie prywatnym oddział 2j w Kamionnej.

Orlik pospolity

Kamionna, łąka na skraju lasu u Wiesława Matłaga.

Parzydło leśne

Występuje w wilgotnych lasach liściastych na ich obrzeżach, w zaroślach - głównie w sołectwie Kamionna.

Pióropusznik strusi

Las prywatny, oddz. 1d w Trzcianie u Stefani Leśniak.

Podkolan biały

Spotykany na śródleśnych łąkach w oddziałach 141 i 148 L-ctwa Kamionna.

Skrzyp olbrzymi

Spotykany nad potokami, w miejscach wilgotnych, występuje na zboczach Kamionnej.

Storczyk – Kukułka szerokolistna

Podmokłe łąki w dolinach potoków w oddziałach 141 i 143, oraz na w Kamionnej przysiółek Zarzeczce na podmokłej łące przy skraju lasu.

Storczyk – Kukułka plamista

Na łące Wiesława Matłaga w Kamionnej.

Storczyk męski

Na łące przy brzegu lasu prywatnego w Kamionnej, oddział 2h.

Śnieżyczka przebiśnieg

W oddziale 141 i 148 L-ctwa Kamionna często spotykana, rzadziej w sąsiednich drzewostanach.

Wawrzynek wilczelyko

Występuje, niezbyt licznie w lasach liściastych i mieszanych, w zaroślach na obszarze sołectwa Kamionna.

Widłak torfowy

Kamionna, podmokła łąka u Jana Kuliga.

Widłak jałowcowaty

Leśnictwo Kamionna, oddział 141 f na zboczu Kamionnej i oddział 112 w Kierlikówce.

Widłak wroniec

Bór sosnowy w Leszczynie przysiółek Rozstajnie, kilka niewielkich kęp pod zwartym drzewostanem.

Tojad mocny

W Kamionnej, wzdłuż drogi w kierunku Trzciany, pomiędzy drogą, a potokiem.

WYKAZ ROŚLIN OBJĘTYCH CZĘŚCIOWĄ OCHRONĄ

Centuria pospolita

Rozproszona na całym terenie, rzadka, spotykana na łąkach, ugorach, odsłoniętych zboczach.

Goryczka trojeściowa

Często spotykana w lasach, na łąkach śróleśnych w zaroślach masywu Kamionnej, rzadziej w pozostałych częściach sołectwa Kamionna.

Kalina koralowa

Spotykana w lasach i zaroślach w środkowej i północnej części Gminy.

Kopytnik pospolity

Częsty w lasach liściastych miejscami występuje masowo.

Kruszyna pospolita

Bardzo pospolita w wilgotnych lasach liściastych i zaroślach północnej części Gminy.

Marzanna wonna

Częsta w żyznych lasach liściastych i mieszanych głównie w oddziałach 143 i 148 L-ctwa Kamionna.

Pierwiosnka wyniosła

Bardzo pospolita na wilgotnych łąkach, w lasach i zaroślach.

Pierwiosnka lekarska

Występuje w oddziale 140 L-ctwa Kamionna.

Paprotka pospolita

Spotykana na cienistych zboczach, głównie w oddziale 139 b L-ctwa Kamionna.

WYKAZ GATUNKÓW ZWIERZĄT KRĘGOWYCH OBJĘTYCH OCHRONĄ GATUNKOWĄ

Ryby – Strzebla potokowa.

Płazy – Kumak górski, Ropucha szara, Salamandra plamista, Traszka zwyczajna, Traszka górska.

Gady – Gniewosz plamisty, Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata.

Ptaki – Bocian czarny, Bocian biały, Cierniówka, Drozd śpiewak, Dzierzba gąsiorek, Dzięcioł czarny, Dzięcioł duży, Dzięcioł zielonosiwy, Dzięcioł zielony, Dzięciołek, Dzwoniec, Gil, Grubodziób, Jaskółka dymówka, Jaskółka oknówka, Jastrząb, Jerzyk, Kawka, Kopciuszek, Kos, Kowalik, Krogulec, Kruk, Kukułka, Kulczyk, Łozówka, Makolągwa, Muchówka mała, Muchówka szara, Mysikrólik, Myszołów zwyczajny, Orzechówka, Pełzacz leśny, Piecuszek, Pierwiosnek, Pleszka, Pliszka górską, Pliszka siwa, Pliszka żółta, Pokrzewka czerwonołbista, Pokrzewka ogrodowa, Pójdzka, Pustułka, Puszczyk, Raniuszek, Rudzik, Sierpówka, Sikora bogatka, Sikora czarnogłowa, Sikora czubotka, Sikora sosnówka, Sikora uboga, Skowronek polny, Sójka, Strumieniówka, Słowik szary, Strzyżyk, Szczygieł, Szpak, Świergotek drzewny, Trznadel, Turkawka, Wilga, Wróbel domowy, Zaganiacz, Zięba.

Ssaki – Borowiec wielki, Gacek wielkouch, Gronostaj, Jeż wschodni, Kret, Łasica łaska, Orzesznica, Ryjówka aksamitna, Ryjówka aksamitna, Ryjówka malutka i Rzęsorek rzeczek.

Indywidualną formą ochrony przyrody winny być poddane na obszarze Gminy –

w miejscowości Kamionna:

7 Dębów szypułkowych (*Quercus robur*), 1 Klon jawor (*Acer pseudoplatanus*), 2 Lipy drobnolistne (*Tilia cordata*), 1 Grab pospolity (*Carpinus betulus*), 1 Grochodrzew (*Robinia pseudoacacia*) oraz 1 użytek ekologiczny (łąka), w Trzcianie 7 Dębów szypułkowych (*Quercus robur*) i 3 Dęby czerwone (*Quercus rubra*);

w miejscowości Ujazd:

3 Lipy drobnolistne (*Tilia cordata*), 2 Dęby szypułkowe (*Quercus robur*), 1 Klon jawor (*Acer pseudoplatanus*) i 1 Kasztanowiec biały (*Aesculus hippocastanum*);

w miejscowości Rdzawa:

6 Lip drobnolistnych (*Tilia cordata*), 1 Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), 1 Grab pospolity (*Carpinus betulus*), 1 Sosna wejmutka (*Pinus strobus*) i 1 Sosna Jeffre'a (*Pinus jeffreyi*) oraz 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy (wychodnia skał w korycie potoku);

w miejscowości Kierlikówka:

4 Lipy drobnolistne (*Tilia cordata*);

w miejscowości Łąka Dolna:

1 użytek ekologiczny (łąka, młaka).

3.1.2. Rezerваты przyrody.

Na obszarze Gminy Trzciana występuje leśny rezerwat przyrody „Kamionna” (w masywie Kamionna - Pasierbiec) w zarządzie Nadleśnictwa Brzesko. Obejmuje on powierzchnię 64,04 ha i został utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997 r. (M.P. z dnia 8 września 1997 r.). Rezerwat „Kamionna” położony jest na północnym stoku góry o tej samej nazwie, na terenie wsi Kamionna - w Gminie Trzciana i we wsi Beldno w Gminie Żegocina. Rezerwat – w planie urządzenia gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Brzesko obejmuje oddziały lasu nr 146 a,b oraz 147 a,b,c,d. Nie zostały zrealizowane plany poszerzenia tego rezerwatu.

Cel utworzenia rezerwatu:

- zabezpieczenie i ochrona czynna w miarę dobrze zachowanych lasów bukowych, jodłowo - bukowych i jodłowych charakterystycznych dla piętra pogórza, strefy przejściowej i regła dolnego,

- ochrona interesujących zespołów roślinnych,
- ochrona rzadkich gatunków flory i fauny,
- ochrona gleb, wody i krajobrazu.

Podstawowy cel ochrony.

zespoły: żyznej buczyny karpackiej (*Dentario glandulosae - Fagetum*), w formie regłowej kwaśnej buczyny górskiej (*Luzulo nemorosae - Fagetum*), żyznej jedliny (*Galio - Abietetum*), podgórskiego łągu jesionowego (*Carici remotae - Frexinerum*), stanowiska rzadkich i chronionych roślin i zwierząt.

Najważniejsze osobliwości:

wawrzynek wilczczyko (*Daphne mezereum*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*), parzydło leśne (*Aruncus dioicus*), ciemiężycza zielona (*Veratrum lobelianum*).

3.1.3. Ochrona pomnikowa.

Na obszarze Gminy Trzciana ochroną pomnikową objęto pojedyncze okazy drzew. Ochronie konserwatorskiej podlegają natomiast dawne parki dworskie oraz zabytkowe cmentarze wraz z ich drzewostanem.

Generalnie ochrona obejmuje:

a) w Trzcianie, w granicach cmentarza parafialnego, przy głównej bramie, w kwaterze z I wojny światowej (nr w rejestrze A-309):

1. grupa 6 drzew – cmentarz dolny, nr ew. 261, w tym:

- pięć dębów szypułkowych
 - o obwodzie 350 cm / wys. 20 m,
 - o obwodzie 350 cm / wys. 18 m,
 - o obwodzie 330 cm / wys. 18 m,

 - o obwodzie 330 cm / wys. 18 m,

- o obwodzie 320 cm / wys. 18 m,

- dąb czerwony o obwodzie 320 cm / wys. 20 m;

2. grupa 3 drzew – cmentarz górny, nr ew. 262, w tym:

- dąb czerwony o obwodzie 320 cm / wys. 20 m,

- dąb czerwony o obwodzie 250 cm / wys. 18 m,

- dąb szypułkowy o obwodzie 270 cm / 18 m;

b) w Rdzawie, w obrębie parku podworskiego:

- lipa drobnolistna (nr ewidencyjny 358) o obwodzie 345 cm / 24 m,

- lipa drobnolistna (nr ewidencyjny 360) o obwodzie 430 cm / wys. 25 m,

- sosna Jeffre a - sosna żółta (nr ewidencyjny 359)

o obwodzie 120 cm / wys. 23 m;

c) w Rdzawie, na zachód od szkoły,

przy drodze obok działki nr ew. 166/3 (wł. Skarb Państwa):

- dąb szypułkowy (nr ewidencyjny 181) o obwodzie 500 cm / wys. 22 m;

d) w Rdzawie przy szkole, na działce nr ew. 168/3

(wł. Gmina Trzciana) :

- lipa drobnolistna (nr ewidencyjny 362) o obwodzie 400 cm / wys. 21 m;

e) w Rdzawie w zagrodzie nr 13, na działce nr ew. 264 (wł. R. Grabowski):

- lipa drobnolistna (nr ewidencyjny 361) o obwodzie 360 cm / wys. 22 m;

f) w Kierlikówce w zagrodzie nr 3, na działce nr ew. 231 (wł. J. Burkowicz):

- lipa drobnolistna (nr ewidencyjny 377) o obwodzie 340 cm / wys. 21 m.

3.1.4. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt realizowana jest zgodnie z Rozporządzeniami Ministra Środowiska:

- z dnia 16 maja 2005 r. (Dz. U. Nr 94, poz.795) w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000,
- z dnia 9 lipca 2004 r. (Dz. U. Nr 168, poz. 1764) w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną,
- z dnia 28 września 2004 r.(Dz. U. Nr 220, poz. 2237) w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną,
- z dnia 9 lipca 2004 r.(Dz. U. Nr 168, poz. 1765) w sprawie dziko występujących grzybów objętych ochroną.

Zgodnie z przywołanymi powyżej rozporządzeniami w stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków, respektowane są następujące zakazy:

- 1) zrywania, niszczenia i uszkodzania;
- 2) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej i gleby w ostojach;
- 4) pozyskiwania, zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania i przetwarzania całych roślin i ich części;
- 5) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny roślin żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;

- 6) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa roślin żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych.

W stosunku do dziko występujących grzybów z reguły respektowane są następujące zakazy:

- 1) zrywania, niszczenia i uszkodzania;
- 2) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej i gleby w ostojach;
- 4) pozyskiwania, zbioru.

W stosunku do dziko występujących zwierząt respektowane są następujące zakazy:

- 1) zabijania, okaleczania, chwytania, transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, a także posiadania żywych zwierząt;
- 2) zbierania, przetrzymywania i posiadania zwierząt martwych, w tym spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;
- 3) niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych;
- 4) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 5) niszczenia ich gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk i innych schronień;
- 6) wybierania, posiadania i przechowywania ich jaj;
- 7) wyrabiania, posiadania i przechowywania wydmuszek;
- 8) preparowania martwych zwierząt lub ich części, w tym znalezionych;
- 9) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny zwierząt żywych; martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;

- 10) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa zwierząt żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;
- 11) umyślnego płoszenia i niepokojenia;
- 12) fotografowania, filmowania i obserwacji mogących powodować płoszenie lub niepokojenie ptaków, przy nazwach których w załączniku nr 1 do rozporządzenia zamieszczono symbol "(1)" oraz nietoperzy;
- 13) przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- 14) przemieszczania urodzonych i hodowanych w niewoli do stanowisk naturalnych.

Na terenie Gminy nie wyznaczono stref ochrony roślin, grzybów i zwierząt.

3.1.5. Obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego).

W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku

w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Trzciana położona jest w regionie alpejskim.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

W Gminie Trzciana rozpatrywano dwa potencjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) pn.: „Tarnawka” oraz „Kamionna”. Ostatecznie zrezygnowano z wprowadzenia na obszar Gminy Trzciana tych form ochrony przyrody.

Potencjalny obszar „Tarnawka” – rozpatruje się w obrębie fragmentów podgórskich dolin rzecznych w dorzeczu Tarnawki i Przegini – obecnie m. in. na obszarach gmin: Łapanów oraz Jodłownik.

Przedmiotem ochrony są siedliska:

- starorzecza i inne naturalne eutroficzne zbiorniki wodne (kod 3150),
- pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków (kod 3220),
- górskie i niżowe ziołoroślą nadrzeczne i okrajkowe (kod 6430),
- niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie (kod 6510),
- kwaśne buczyny (kod 9110),
- żyzne buczyny (kod 9130),
- lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe (Kod 91E0).

Gatunki zwierząt występujące na obszarze „Tarnawka”:

Castr fiber, Lutra. Lutra, Triturus cristatus, Triturus Montandowi, Bombina veriegata, Cottus gobio.

Cel ochrony: ostatnie nieuregulowane lub nieznacznie przekształcone fragmenty koryt rzek i potoków z wyspami, odsypami i skarpami, nawisami oraz progami skalnymi, w tym przełom rzeki Tarnawki i jej ujście do rzeki Stradomki. Brzegi cieków porastają lasy łąkowe, zarośla wierzbowe i ziołorośla otaczające starorzecza i oczka wodne.

Zbocza dolin porastają buczyny, jedliny i fragmenty grądów. Cechą charakterystyczną są wychodnie skalne w partiach zboczowych i polanki śródleśne oraz duża bioróżnorodność obszaru.

Zagrożenia obszaru: regulacja koryt rzek, osuszane starorzeczy i mokradeł, zarastanie polan, zaśmiecanie i zanieczyszczanie rzeki.

W obrębie uznanych i potencjalnych obszarów specjalnej ochrony, zgodnie z art. 33.1 ustawy z 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody Dz. U. Nr 92, poz 88 z późn. zm. w tym z ustawą z dnia 3 października 2008 o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz innych ustaw (Dz. U. Nr 201, poz.1237) **zabrania się – z wyjątkiem nadrzędnego interesu publicznego – podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 - w szczególności:**

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- 3) pogarszać integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Wnioski

Pomimo rezygnacji z włączenia do systemu ochrony Natura 2000 obszarów „Kamionna” oraz „Tarnawka” - istniejąca forma rezerwatu „Kamionna” pozwoli na zachowanie wartości tego obszaru, natomiast dolina Potoku Przeginia i wody potoku winny być chronione przy kształtowaniu lokalnej polityki przestrzennej, ze względu na niewątpliwie wartości przyrodnicze i krajobrazowe.

4. ŚRODOWISKO KULTUROWE

4.1. Wykaz zasobów

4.1.1. Trzciana – wykaz zabytków

- **kościół:**

E1 – zabytkowy zespół kościelny p.w. św. Małgorzaty – **nr rej. A – 172**;

- **cmentarze i kwatery wojenne:**

- cmentarz parafialny, czynny oraz drzewostan chroniony (działka 886) – pomniki przyrody:

- nr ewid. 261 – 5 dębów szypułkowych i 2 dęby czerwone,

- nr ewid. 262 – 1 dąb szypułkowy;

E2 – dwie kwatery wojenne nr 309 z okresu I wojny światowej wraz z drzewo-stanem na cmentarzu parafialnym (dz. 886) – **nr rej. A-373**;

- **kaplice i kapliczki:**

E3 – kaplica w przysiółku "Libichowa" p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy pośw. w 1928 r. – na posesji K. Madej (dz. 246);

- **krzyże - figury:**

E4 – kam. z grupą ukrzyżowania i posażkiem Matki Bożej z Dzieciątkiem z 1898 r., otoczona żelaznym ogrodzeniem, na parceli Stefana Burka przy nr 48 (dz. 512/1);

E5 – kam. z 1882 r. z wizerunkiem Chrystusa – na parceli Zofii Radosz przy drodze powiatowej z Łapanowa do Trzciany, przy nr 167 (dz. 662);

E6 – mur. w kształcie słupa z 1959 r., zwieńczona kamiennym krzyżem z Chrystusem, w postumencie figurka Matki Bożej z Dzieciątkiem – przy drodze powiatowej z Trzciany do Leszczyzny, na parceli Marka Skowronka, przy nr 167 (dz. 883);

- **krzyże drewniane:**

E7 – drewn. pocz. XX w. - wzniesiony jako wotum za ocalenie podczas I wojny światowej, przy skrzyżowaniu dróg w pobliżu szkoły, na parceli W. Michniaka, przy nr 240 (dz. 801);

E12 – drewn. z metalowym wizerunkiem Chrystusa, z pocz. XX w. – przy nr 20 (dz.1098) na tzw. Rynku;

• **pomniki wojenne:**

E8 – kam. i mur. z 1937 r. przy kościele parafialnym, m. in. z figurą Serca Pana Jezusa oraz ze spisem poległych w okresie I wojny światowej;

• **obiekty architektury drewnianej - zagrodowej:**

E9 – nr 38, stodoła z 1941 r. (dz.1074) St. Gomuliński;

E10 – nr 71, chałupa z 1918 r. (dz. 292) G. Kłusek;

E11 – nr 172, chałupa z 1910 r. (dz. 293) Wł. Kapera.

4.1.2. Łąka Dolna – wykaz zabytków

- **cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej:**

E1 – nr 305 o pow. 0,035 ha, założony w 1916 r. (dz. 696),

E2 – nr 306 o pow. 0,04 ha, założony w 1916 r. (dz. 665),

E3 – nr 307 o pow. 0,012 ha, założony w 1916 r. (dz. 693/2);

- **cmentarze epidemiczne:**

E4 – o pow. 0,03 ha na dz. 98/2;

- **krzyże-figury:**

E5 – pierwotnie zwieńczona krzyżem, w niszy na postumencie figurka N.P.M. Nieustającej Pomocy – na posesji L. Stajno (poprzednio Wł. Kociołek), przy nr 46 (dz.1114);

E6 – kam. z 1932 r. z metalowym wizerunkiem Chrystusa, otoczona metalowym obramowaniem – na posesji St. Kowalskiego przy nr 132 (dz. 528/2);

- **krzyże drewniane:**

E7* – na granicy Łątki Górnej i Łątki Dolnej z XX w. z metalowym wizerunkiem Chrystusa, na parceli A. Rosieka;

E8 – drewn. z małym krzyżem z figurką Chrystusa Ukrzyżowane w blaszanej osłonie, 30 m za mostem na Potoku Saneckim, przy drodze w kierunku przysiółka „Pasternik” (dz.1019);

- **kaplice i kapliczki:**

E9 – słupowa z 1912 r., na kam. postumencie z płaskorzeźbami, z metalowym wizerunkiem Chrystusa na krzyżu, otoczona metalowym obramowaniem, w skrzynce scena koronacji Matki Bożej – na posesji Ferenców przy nr 37 (dz. 1080);

- **obiekty architektury drewnianej zagrodowej:**

E10 – dom nr 49 z 10 lat XX wieku, na posesji Wilczka (dz.1019).

4.1.3. Kamionna – wykaz zabytków

- **kościół:**

E1 – p. w. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski, trzynawowy, drewn. z 1934 r. – przy drodze na Bełdno (dz.546);

- **cmentarze:**

E2 – przy kościele parafialnym, założony w I poł. XX w. – przy drodze na Bełdno (dz.547);

- **założenia dworsko-parkowe:**

E3 – z XX w., obecnie budynek leśniczówki oraz park podworski o pow. 0,90 ha – na parceli nr 515;

- **kaplice i kapliczki:**

E4* – na parceli M. Muchy – 1805 r. (dz. 922/3);

E5 – domkowa z pocz. XIX w. – na parceli J. Korty przy nr 38 (dz.424/3);

E6 – domkowa, kam., z 1817 r. z obrazem Matki Boskiej Królowej Polski – na parceli A. Dudziaka, przy nr 55 (dz. 44);

E7* – domkowa z pocz. XIX wieku, m. in. z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej – w przysiółku „Rzyki” na wzniesieniu, na parceli J. Furtaka;

E8 – domkowa, kam. z 1924 r. z figurą NMP Niepokalanie Poczętej (w miejscu dawnej figury), m.in. z obrazem Matki Bożej Nieustającej Pomocy – w przysiółku „Podłupiska” przy nr 7 na parceli K. Kubackiego, dawniej W. Kruczka (dz.884/1);

E9 – domkowa, kam. pierwotna z XVIII wieku, odtworzona w 1972 r., m. in. z obrazem Matki Boskiej Saletyńskiej, z 1880 r. – w przysiółku „Poddęby” na wzniesieniu przy rozwidleniu dróg na tzw. „Czarne Błota”, na parceli L. Mrocza przy nr 56 (dz. 870/1 oraz 868/1);

E11 – szafkowa na słupie z 1972 r. (w miejsce st. z pocz. XX w. – za kościołem przy zakolu drogi do Bełdna, na parceli A. Kubackiego (dz.644/2);

- **pomniki - kolumny:**

E10 – Kolumna Chrystusa Frasobliwego, nazywana „szwedzką”, murowana, na wzgórzu ponad wsią z I poł. XVII w., barokowa, kamienna, w kształcie wysokiej, tokańskiej kolumny, wzniesiona przez Jerzego Lubomirskiego dla upamiętnienia zwycięskiej potyczki ze Szwedami w 1656 r. – naprzeciw nr 58 (dz.408/3);

• **figury:**

E12 – Matki Bożej z Dzieciątkiem, kam. z 1857 r. – przy drodze z Kamionnej do Trzciany, wewnątrz ogrodu, przy nr 30, na parceli A. Anielskiego (dz. 55);

E13 – Matki Bożej i Jana Ewangelisty oraz z grupą Ukrzyżowania, kam. z 1891 r. – przy drodze na Nowe Rybie w przysiółku „Stary Gościniec”, na parceli W. Dudziaka (dz. 721 oraz 733);

• **krzyże – figury:**

E14 – na stożkowatym postumencie z dzikiego kamienia z wizerunkiem Chrystusa oraz z figurką Najświętszej Marii Panny Niepokalanie Poczętej, z 1938 r. z fundacji Ludwika i Karoliny Nowaków, w lesie zwanym „Szerokie Drogi”, na parceli J. Rybaka (dz. 948/1);

• **krzyże drewniane:**

E15 – wzniesiony w 1910 r. z inicjatywy ks. St. Stojałowskiego w 500 rocznicę zwycięstwa pod Grunwaldem – w ogrodzie Leśnictwa, przed budynkiem nowej szkoły, pierwotnie z figurką Chrystusa (dz.517);

E16 – z mniejszym krzyżem z wizerunkiem Chrystusa i figurką Matki Bożej, z 1944 r. – w przysiółku „Zastawie”, przy skrzyżowaniu dróg z Kamionnej w stronę Bełdna, przy nr 91 (dz. 230/1);

E17 – krzyż z kapliczką szafkową z 1944 r. z wizerunkiem Chrystusa wyk. przez K. Juszczyka z Rajbrotu, otoczony drem (dz. 538);

E18* – kapliczka mur. z 2002 r. w przysiółku „Wapiennica” w miejsce starego drewn. krzyża, obecnie z wizerunkiem Chrystusa przeniesionym ze starego krzyża z 1963 r. – na parceli J. Mrocza;

E19* – z 1953 r. – na parceli J. Pastuszaka;

E20 – k. starej szkoły w Kamionnej z figurą ukrzyżowanego Chrystusa, wokół drewn. płotek ze sztachet – (dz. 296);

E21 – z drewn. przeszkloną obudową, wewnątrz z drewn. krzyżem, z figurą ukrzyżowanego Chrystusa – na ścianie nowego budynku szkolnego (w obrębie dz. 517), przeniesiona ze starej szkoły);

E22 – domkowa, kam. z 1805 r., m. in. z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej w przysiółku „Adamowskie” – przy nr 89 oraz 68, na posesji Marii Wiktor (dz. 630).

4.1.4. Kierlikówka – wykaz zabytków

- **kościóły i miejsca szczególne:**

- obiekt współczesny;

E1 – domniemana lokalizacja okopów zwanych Kołczym Zamkiem,

- **kaplice i kapliczki:**

E2 – szafkowa na drzewie z figurą Matki Boskiej – nad potokiem, na parceli St. Gizy (dz.315);

E4 – domkowa, kam. z I poł. XIX w, z figurą Jana Nepomucena i figurą Matki Bożej – przy drodze (dz. 88/1);

E6 – domkowa. kam. z I poł. XIX w. z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej (przebudowana) – przy drodze z Trzciiany w kierunku Kamionnej, na posesji J. Miśkowicza przy nr 33;

- **krzyże - figury:**

E5 – z 1945 r. – na parceli J. Anielskiego przy nr 16;

- **krzyże drewniane:**

E3 – z 1991 r. – przy skrzyżowaniu dróg i granicy z Kamionną, na posesji B. oraz K. Sroków (dz. 309);

E7 – z metalowym wizerunkiem Chrystusa (w ozdobnej blaszanej osłonie), z XX w. otoczony metalowym płotkiem – na parceli Bronisława Kobyłko przy nr 15;

E8* – z XX w. wzniesiony na parceli 79,

E9* – z 1925 r. wzniesiony na parceli 63 J. Ferenca.

\

4.1.5. Leszczyna – wykaz zabytków

- **kościół:**

- obiekt współczesny z 1982 r.;

- **kaplice:**

E1 – przy drodze z Łapanowa do Muchówki, p. w. Matki Bożej Bolesnej Częstochowskiej, z kamienia i cegły, wzniesiona w 1883 r. fundacji Gromady Leszczyna (dz. 472/2);

- **cmentarze:**

- parafialny o pow. 0,34 ha z 1982 r. czynny,

E2 – wojenny z I wojny światowej nr 310, założony w 1916 r. o pow.0,16 ha;

- **kapliczki:**

E3 – kam. w kształcie słupa z 1894 r.- fund. W. Chojeckiego z posągami Matki Bożej z Dzieciątkiem i płaskorzeźbami – na posesji Zawadki przy nr 99, przy drodze wojewódzkiej z Muchówki do Łapanowa;

E4 – kam. w kształcie słupa z 1892 r. z figurą Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz postaciami świętych na płaskorzeźbach – przy drodze łączącej dwie części Leszczyny (dz.636/4);

E5 – mur. w kształcie słupa z 1949 r. z oleodrukiem Matki Boskiej Kalwaryjskiej – w przysiółku „Nadole” na posesji Stefanii Karteczka; naprzeciwko nr 126 (dz. 590);

E8 – kam. z 1899 r. z grupą Ukrzyżowania – przy drodze wojewódzkiej na posesji Bujaka (dawniej J. Wołowca) przy nr 7 (obok dz. 391);

- **krzyże - figury:**

E7 – kam. z 1908 r. z grupą Ukrzyżowania – przy drodze z Leszczyny do Królówki w przysiółku „Druha Strona”, naprzeciwko nr 41 (dz.702);

- **krzyże drewniane:**

E6 – z przełomu XIX/XX w. z rzeźbionym w drewnie wizerunkiem Chrystus oraz blaszanym zadaszaniem – przy rozgałęzieniu dróg z Leszczyny do Cichawki (dz. 44/1 obok dz. 45);

4.1.6. Ujazd – wykaz zabytków

- **założenia dworsko-parkowe:**

E1 – z końca XIX wieku, nie zachował się dwór murowany, natomiast zachował się częściowo park dworski, nie uległy zmianie granice dawnego zespołu dworsko-parkowego (dz.177);

- **kaplice i kapliczki:**

E2 - p.w. Bł. Kingi, murowana z lat 1970-1972, przed kaplicą źródelko – na parceli A. Kąckiej przy nr 38 (dz.182);

E3 – szafkowa, drewn. z XX wieku, w miejscu starszej – przy kapliczce Bł. Kingi i źródelku (dz.1820);

- **krzyże drewniane:**

E4 – z metalowym wizerunkiem Chrystusa, z blaszaną osłoną, z XX w. – na parceli A. Leśniaka przy nr 23 (dz. 236/5);

- **obiekty architektury drewnianej – zagrodowej:**

E5 – chałupa nr 33 oraz spichlerz (Satała);

E6, E7 – chałupa nr 16 oraz spichlerz (A. Ujejski) – dz. 233/9;

E8 – chałupa nr 17 (Gierek);

E9 – chałupa nr 6 (Włodarczyk).

4.1.7. Rdzawa – wykaz zabytków

- **założenia dworsko-parkowe:**

E1 – park podworski o charakterze krajobrazowym z XVIII i XIX wieku, zabytek sztuki na mocy decyzji Woj. Konserwatora Zabytków w Krakowie (JKS I-3-17/47 z dnia 14.10.1947r.);

- **kaplice i kapliczki:**

E2 – drewn. szafkowa na nowym betonowym (pierwotnie drewn.) słupie z pocz. XX w., z oleodrukiem Matki Boskiej Limanowskiej – na parceli St. Korta przy nr 47, (dz. 201);

E5 – drewn. szafkowa na lipie, z krzyżem i figurką Chrystusa Ukrzyżowanego, z okresu II wojny światowej – przy drodze Rdzawa – Doły, na parceli T. Kędry, przy nr 20, (dz. 162/5);

- **krzyże-figury:**

E3 – kam. z 1896 r. z rzeźbionym wizerunkiem Chrystusa, w niszy figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem osłonięta blaszanym zadaszaniem i ogrodzona metalowym płotkiem – przy drodze z Rdzawy do Nowego Rybia, na parceli J. Mrocza przy nr 35 (dz.181);

- **krzyże drewniane:**

E4 – z metal. otwartą kapliczką z wizerunkiem Chrystusa Ukrzyżowanego z pocz. XX w. ogrodzony drewn. płotkiem – przy skrzyżowaniu dróg, na parceli J. Piecha przy nr 45 (dz.133);

E6 – z żeliwną figurką Chrystusa Ukrzyżowanego z 1934 r. – na zakręcie drogi, na parceli J. Dudka przy nr 12 (dz.261);

- **obiekty architektury drewnianej - zagrodowej”**

E7 – spichlerz drewniany z 1772 r. – na posesji A. Król przy nr 37 (dz.10/2).

4.1.8. Gmina Trzciana – wykaz stanowisk archeologicznych

1) Indeks stanowisk obszaru 107 – 61 Łąka Dolna (punkty osadnicze):

- stanowisko nr 2 – neolit,
- stanowisko nr 3 – neolit,
- stanowisko nr 4 – neolit,
- stanowisko nr 5 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 6 – epoka kamienia, neolit,
- stanowisko nr 7 – neolit,
- stanowisko nr 8 – epoka kamienia, neolit,
- stanowisko nr 23 – późny okres wpływów rzymskich, neolit,
- stanowisko nr 24 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 66 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 67 – późne średniowiecze,
- stanowisko nr 44 – pradzieje, późne średniowiecze.

2) Indeks stanowisk obszaru 106 – 60 Trzciana (punkty osadnicze):

- stanowisko nr 31 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 32 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 33 – późny okres wpływów rzymskich,
- stanowisko nr 34 – późny okres wpływów rzymskich.

3) Indeks stanowisk obszaru 107 – 60 Kierlikówka (punkty osadnicze):

- stanowisko nr 35 – epoka kamienia, pradzieje,
- stanowisko nr 36 – epoka kamienia, późne średniowiecze,
- stanowisko nr 37 – neolit,
- stanowisko nr 38 – epoka kamienia, neolit,
- stanowisko nr 39 – pradzieje, neolit,
- stanowisko nr 40 – epoka kamienia,

- stanowisko nr 41 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 42 – epoka kamienia, pradzieje,
- stanowisko nr 43 – epoka kamienia, pradzieje, późne średniowiecze, neolit,
- stanowisko nr 44 – późne średniowiecze,
- stanowisko nr 45 – pradzieje, późne średniowiecze, neolit,
- stanowisko nr 46 – późne średniowiecze,
- stanowisko nr 47 – pradzieje, późne średniowiecze, neolit,
- stanowisko nr 48 – neolit,
- stanowisko nr 49 – pradzieje,
- stanowisko nr 50 – pradzieje, neolit,
- stanowisko nr 51 – epoka kamienia, późne średniowiecze,
- stanowisko nr 52 – neolit,
- stanowisko nr 53 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 54 – późny okres wpływów rzymskich,
- stanowisko nr 55 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 56 – późne średniowiecze,
- stanowisko nr 57 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 58 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 59 – epoka kamienia, neolit,
- stanowisko nr 60 – epoka kamienia,
- stanowisko nr 61 – epoka kamienia, neolit,
- stanowisko nr 62 – epoka kamienia, późny okres wpływów rzymskich, późne średniowiecze,
- stanowisko nr 63 – epoka kamienia.
- stanowisko nr 64 – epoka kamienia.

2) Indeks stanowisk obszaru 108 – 60 Kamionna (punkty osadnicze):

- stanowisko nr 67 – neolit,
- stanowisko nr 68 – neolit (XVIII-XIX w.),

- stanowisko nr 69 – neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 70 – neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 71 – późne średniowiecze, neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 72 – neolit (XVI-XIX w.),
- stanowisko nr 73 – późne średniowiecze, neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 74 – późne średniowiecze (XV-XVI w.), neolit,
- stanowisko nr 75 – neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 76 – neolit (XIX w.),
- stanowisko nr 77 – epoka kamienia, neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 78 – późne średniowiecze, neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 79 – neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 80 – neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 81 – późne średniowiecze, neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 82 – późne średniowiecze,
- stanowisko nr 83 – późne średniowiecze (XV-XVI w.), neolit,
- stanowisko nr 84 – późne średniowiecze, neolit (XVII-XIX w.),
- stanowisko nr 85 – późne średniowiecze (XIV-XV w.),
neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 86 – neolit (XVIII-XIX w.),
- stanowisko nr 87 – epoka kamienia, późne średniowiecze (XVII-XIX w.),
- stanowisko nr 88 – późne średniowiecze, neolit (XVI-XVIII w.),
- stanowisko nr 89 – neolit,
- stanowisko nr 90 – późne średniowiecze (XV-XVI w.).

4.1.8. Gmina Trzciana – historia osadnictwa

Pierwsza informacja o Trzcianie pojawia się w 1262 r., kiedy książę krakowski - Bolesław Wstydlivy nadał komesowi Dzierżykrajowi i jego bratu - Wyszowi Krakowskiemu, dziedzicowi z Niegowici - lasy i gaje

położone w południowej części powiatu bocheńskiego o pow. ok. 100 km². Informacja ta mówi o części obszaru obecnej Trzciany.

Nazwa Trzciana pojawia się dopiero w XV w. i pochodzi od trzciny, które występowały na bardzo dużych obszarach otaczających stawy rybne, należące do klasztoru Kanoników Regularnych od Pokuty (św. Marka), który w latach 1262-1266 został wybudowany w Trzcianie – ówczesnej Libichowej. Była to fundacja rycerska Dzierżykraj i Wysza z Niegowici.

W wyniku działalności klasztoru z końcem XVII w. powstało kilka osad. Klasztor w okresie wojen szwedzkich został dwukrotnie spalony, a 10 zakonników zamordowano. Odbudowany w dawnej lokalizacji, posiada wiele cennych zabytków: chrzcielnicę z XIII w., portale barokowo-klasycystyczne, konfesjonał w stylu rokoko, ołtarz z XVII wieku.

Wieś Trzciana położona była przy szlaku węgierskim, którym ciągnęli kupcy z solą i bursztynem. W swojej historii Trzciana miała charakter wsi rolniczej, której życie koncentrowało się wokół klasztoru.

Akcję osadniczą na tym terenie rozpoczęli władcy polscy już pod koniec XI wieku, nadając pewne dobra benedyktynom tynieckim.

Od końca XII wieku zaczęły w Bocheńskim działać również Zakon Bożogrobowców z Miechowa, Benedyktynek ze Staniątek, Cystersów z Wąchocka i inne, popierane przez książąt krakowskich i możny ród małopolski Gryfitów. Okres od połowy XIII w. do końca XIV przyniósł największe nasilenie osadnictwa, związanego z tzw. kolonizacją na prawie niemieckim. Szczególnie rozwijało się ono za panowania Kazimierza Wielkiego. Na omawianym obszarze Bocheńszczyzny istniało w tym czasie co najmniej 111 osad, skupionych wokół 22 parafii.

Daty lokacji poszczególnych miejscowości: Kamionna 1398, Kierlikówka 1468, Leszczyna 1347, Libichowa (dziś część Trzciany) 1295, Łąka Dolna 1490, Rdzawa 1399, Trzciana 1403, Ujazd 1388, Żyznówka (część Trzciany) 1416. Szereg osad na tym terenie powstało w IV okresie osadniczym - przypadającym na lata 1401 - 1500. Ich szereg otwiera Trzciana, lokowana w 1403 lub 1409 r. Wzmianka o tej miejscowości zmianą pochodzi z 1416 roku. Parafia istniała w Libichowej od 1263 roku, względnie od 1295 r. - od XV w. określana nazwą Trzciana.

W parafii Trzciana - wieś Kamionna w II poł. XVI w. zmieniła nazwę na Kamionka. Osada ta w 1581 r. była w posiadaniu Łapki, w 1629 r. Gabońskiego i prawdopodobnie została przez niego przekazana Ojcom Jezuitom przy kościele św. Piotra i Pawła w Krakowie. W 1580 r. obejmowała 2,5 łana kmiecego. Podobnie miała się rzecz z osadą Łąka, która w 1565 r.

była w posiadaniu Marcina Strzeleckiego. W tymże roku dokonał on podziału majątku pomiędzy dwóch synów: Jana - któremu przypadły wsie: Nowe Rybie, Wola Rybska i część Starego Rybia; oraz Marcina, który otrzymał Łąkę Nową, Skrzydlówkę z 2 ogrodami i sad nad wsią Kierlikówka.

W 1581 r. Łąka była w posiadaniu Marcina Chełmskiego, a od 1629 weszła w skład dóbr wiślickich – rodu Lubomirskich.

Starostwo bocheńskie powstało prawdopodobnie w XVII wieku. Lustracja 1765 r. wymienia też starostwo lipnickie, do którego należała m. in. Leszczyna (57 domów). Do prepozytury w Trzcianie należały osady: Trzciana, Libichowa, Beldno, Stradomia oraz Nieszkowice Mniejsze. Pozostałe ziemie należały do dóbr szlacheckich (Leszczyna była własnością aktualnie panującego króla). Na terenie gminy nie zaszły ważne wydarzenia historyczne. Warto jednak pamiętać o potyczce, stoczonej przez Lubomirskiego i okolicznych chłopów ze Szwedami w okresie potopu na polach Kamionnej. Na pamiątkę tego wydarzenia Jerzy Lubomirski postawił w Kamionnej obelisk, nazywany dzisiaj kolumną szwedzką.

Po rozbiorach ten teren znalazł się w zaborze austriackim. Gdy wybuchła I wojna światowa, już na początku grudnia 1914 roku stoczono tu szereg zaciętych bojów, w wyniku których spalona została część Leszczyny. Pozostałością po tych walkach jest szereg cmentarzy wojennych.

Po wyzwoleniu mieszkańcom żyło się tu podobnie, jak w całej Małopolsce. Istniały szkoły, karczmy, a głównym zajęciem mieszkańców pozostawało rolnictwo. Prężnie rozwijał się tu ruch ludowy. Do największych wieców zorganizowanych przez Związek Ludowo - Narodowy należał zorganizowany 2 kwietnia 1922 r. w Trzcianie. Tysięczny związek Stronnictwa Chłopskiego został utworzony 2 lutego 1927 roku w Kierlikówce. Zjazd PSL - "Piast" obradujący 21 stycznia 1928 r. zaproponował na kandydatów do Sejmu Władysława Kiernika i Jana Rybę (był chłopem z Trzciany i bliskim współpracownikiem Kiernika). 12 marca 1939 r. podczas Zjazdu Powiatowego SL w Bochni, do Zarządu wszedł Jan Ryba.

W okresie okupacji, w Trzcianie mieściła się siedziba władz okupacyjnych. Tu był Urząd Gminy i posterunek policji. Na terenie gminy działał ruch oporu (Armia Krajowa i Bataliony Chłopskie). Odbывало się tajne nauczanie.

Od 1934 roku Trzciana była siedzibą Gminnej Rady Narodowej, a w latach 1950 - 1972 Gromadzkiej Rady Narodowej. 24 października 1972 roku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Bochni zdecydowało połączyć dotychczasowe gromady Trzciana i Żegocina i utworzyć gminę

Trzciana - Żegocina z siedzibą w Żegocinie. Pomimo protestów mieszkańców Trzciany, Kamionnej, Rdzawy, Kierlikówki, Leszczyny, Ujazdu i Łątki Dolnej oraz działających w tych wioskach organizacji społecznych, nie zmieniono tej decyzji. W 1976 roku zmieniono nazwę gminy na Gmina Żegocina. W lipcu 1993 roku zawiązał się w Trzcie - Społeczny Komitet na Rzecz Reaktywowania Gminy Trzciana, który doprowadził do utworzenia 1 grudnia 1994 roku Gminy Trzciana. 5 marca 1995 r. mieszkańcy gminy wybrali pierwszą, 18-osobową Radę Gminy, która na inauguracyjnej sesji Przewodniczącym Rady wybrała Piotra Janeczka, a Wójtem Józefa Nowaka. Z dniem 1 kwietnia 1995 r. zaczął działalność Urząd Gminy w Trzcie,

Wyrazem suwerenności gminy jest herb, ustanowiony uchwałą Rady Gminy w dniu 11 listopada 1998 r.

4.2. Stan zachowania dóbr kultury, zagrożenia

Stan zachowania krajobrazu kulturowego:

średnio zachowany, z elementami naturalnymi (tereny leśne i wzniesienie Kamionna-Pasierbiec) z dominantami kościołów, nielicznymi przykładami tradycyjnego budownictwa zagrodowego, mocno przekształconymi przez nową zabudowę, często niedostosowaną do charakteru krajobrazu danej miejscowości oraz dość licznie występującymi stanowiskami archeologicznymi.

Stan zachowania elementów środowiska kulturowego:

- zabytki ruchome - stan zachowania dość dobry (w większości to elementy wyposażenia świątyń),
- zabytki nieruchome - stan zachowania zróżnicowany:
 - obiekty sakralne w stanie dobrym (z wyjątkiem kościoła w Kamionnej),
 - zespoły dworsko-parkowe wymagają przeprowadzenia prac remontowo-konserwatorskich,
 - budownictwo drewniane zdegradowane (sukcesywne rozbiórki starych domów),
 - zabytkowe założenia zielone: parki - wymagają rekultywacji,
 - cmentarze - dość zadbane.

Dawne cechu regionalne osadnictwa to:

1. prostokątny, szeroko-frontowy plan obiektów, z częścią mieszkalną z przechodnią sienią, dzielącą przestrzeń na 2 izby) oraz częścią gospodarczą (pomieszczenia inwentarskie) – obiekty osadzone na podmurówkach z kamieni rzecznych, w części podpiwniczone,
2. ściany drewniane w konstrukcji zrębowej z węglami na jaskółczy ogon – zrab z belek o przekroju prostokąta - uszczelnionych gliną i bielonych wapnem,

3. dachy dwu- lub czterospadowe, krokwiowe lub krokwiowo-oczepowe, ze szczytami szalowanymi pionowymi deskami (dawniej kryte słomą, później dachówką),
4. wnętrza nakryte stropem belkowym z powałami deskowymi, łączonymi na styk, tragarze fazowane – na środkowym tragarzu czasem napisy fundacyjne,
5. ściany we wszystkich pomieszczeniach polepione gliną i bielone wapnem (z wyjątkiem komory),
6. okna – głównie cztero-kwaterowe,
7. obiekty mieszkalne i gospodarcze – przeważnie parterowe.

Obecne cechy osadnictwa.

1. prostokątny, kwadratowy lub nieregularny rzut obiektów, bez sieni przechodniej, brak podmurówek kamiennych, często podpiwniczone w całości,
2. ściany murowane, tynkowane,
3. dachy dwu- cztero- lub wielospadowe – pokryte eternitem, dachówką lub blachą gładką i dachówkową o konstrukcji krokwiowej,
4. konstrukcja dachu wprowadzona czasem do wnętrza obiektów lub do części strychu,
5. wnętrza tynkowane, czasem z boazerią drewnianą,
6. okna wielo-kwaterowe o różnych podziałach,
7. obiekty parterowe z poddaszem użytkowym lub częściej 3-kondygnacyjne (wraz z poddaszem użytkowym).

Zagrożenia ekologiczne: opady związków siarki i fluoru z Huty im. T. Sendzimira w Krakowie, opady przemysłowe ze Śląska i krajów ościennych (Czechy, Słowacja).

Zagrożenie tożsamości kulturowej: rozbudowa sieci drożnej, wprowadzanie nowej zabudowy zagrodowej w miejsce tradycyjnej, nie związanej z uwarunkowaniami kulturowymi miejscowości, wzmożony ruch turystyczny.

5. ŁAD PRZESTRZENNY – WPŁYW UKSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI NA ŚRODOWISKO GMINY

Jednym ze znaczących czynników oddziałujących na stan środowiska - jest ukształtowanie przestrzennej struktury zainwestowania Gminy.

W północnej części przeważają skoncentrowane układy zabudowy, zlokalizowane wzdłuż dróg, głównie o przebiegu równoleżnikowym. Środkową część Gminy charakteryzuje nieco większe rozproszenie zainwestowania oraz różnorodne kierunki jego kształtowania: południkowo-równoleżnikowe. Natomiast południową część Gminy cechuje największe rozproszenie zabudowy.

Rozproszenie zainwestowania stanowi jeden z głównych czynników zagrożenia naturalnego środowiska Gminy. Powoduje ono: naruszenie większych kompleksów glebowych i wzrastające zagrożenia - wywołane brakiem elementów infrastruktury technicznej (szczególnie systemu kanalizacji), której prawidłowe funkcjonowanie stanowi istotny element przeciwdziałający degradacji zasobów środowiska.

Brak kanalizacji i związanych z nią oczyszczalni ścieków - stanowi jeden z podstawowych problemów, wymagających niezwłocznego rozwiązania. Odprowadzanie nie oczyszczonych ścieków - zarówno komunalnych jak i produkcyjnych (w szczególności produkowanych przez obiekty przemysłowe, a także ośrodki produkcji rolniczej, zwłaszcza fermy chowu zwierząt) jest głównym zagrożeniem dla stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych, stanowiących istniejące i potencjalne źródło zaopatrzenia w wodę obszaru Gminy.

Ponadto, lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej - zwłaszcza letniskowej - w sąsiedztwie zespołów lasów i zadrzewień, stanowi bezpośrednie zagrożenie dla wartościowych zespołów biocenotycznych lasów. Rozproszenie zabudowy stanowi też czynnik stymulujący rozbudowę nieekonomicznej sieci komunikacji - całkowicie nieopłacalnej z punktu widzenia intensywności jej wykorzystania (dojazdy do pojedynczych działek siedliskowych).

Te same elementy braku ekonomicznej efektywności dotyczą pozostałych elementów infrastruktury technicznej.

Wymienione problemy wymagają podjęcia działań mających na celu:

- objęcie ochroną statutową szczególnie cennych przyrodniczych wartości obszaru Gminy,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- zmniejszenie emisji pyłów i gazów m.in. poprzez sukcesywną zmianę systemów ogrzewania,
- ograniczenie degradacji gleb,
- stworzenie sieci monitoringu zanieczyszczeń atmosfery i wód - dla określenia źródeł i stopnia zagrożenia oraz dokonania oceny pożądanych i możliwych skutków przeciwdziałania zagrożeniom,
- stopniowe eliminowanie form architektonicznych - niezgodnych z regionalnym stylem budownictwa,
- promocję rozwoju prawidłowej sieci usług turystycznych, dostosowanej do warunków środowiska Gminy, w tym turystycznej chłonności obszaru Gminy.

6. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Rolnictwo - o zróżnicowanych kierunkach produkcji - jest wiodącą funkcją Gminy.

Z uwagi na położenie Gminy w obszarze Pogórza Karpackiego - istnieją tutaj szczególnie korzystne warunki dla hodowli bydła i sadownictwa.

Charakterystyczne kierunki produkcji w poszczególnych miejscowościach przedstawiają się następująco:

- w Trzcianie, Kierlikówce, Rdzawie i Ujeździe - dominuje hodowla bydła i trzody chlewnej,
- w Leszczynie - sadownictwo i ogrodnictwo,
- w Kamionnej - produkcja owoców miękkich,
- w Łąckiej Dolnej - warzywnictwo gruntowe

W 1996 r. użytki rolne zajmowały powierzchnię 2935 ha, w tym:

- grunty orne	1989 ha
- sady	392 ha
- łąki	233 ha
- pastwiska	322 ha
- lasy i grunty leśne	802 ha
- pozostałe grunty	182 ha

Dla porównania w 2008 r. - z całkowitej powierzchni gminy 4409 ha - użytki rolne zajmowały powierzchnię 3113 ha, w tym:

- grunty orne - 2012 ha
- sady - 341 ha
- łąki - 237 ha
- pastwiska - 339 ha
- lasy i zadrzewienia - 1111 ha
- grunty rolne zabudowane - 182 ha

Średnia wielkość gospodarstw w 1996 r. wynosiła 2,75 ha, powierzchnia użytków przypadająca na 1 mieszkańca - 0,59 ha.

Średnia wydajność produkcji zbóż i roślin okopowych przedstawiała się w 1996 roku następująco:

- pszenica 32 q/ha
- żyto 27 q/ha
- jęczmień 30 q/ha
- owies 28 q/ha
- buraki pastewne 60 q/ha
- ziemniaki 200 q/ha

Dla porównania - średnia wydajność produkcji zbóż i roślin okopowych przedstawiała się w 2009 roku następująco:

- pszenica 27q/ha
- żyto 26q/ha
- jęczmień 27q/ha
- owies 26q/ha
- buraki pastewne 55 q/ha
- ziemniaki 100 q/ha
- pszenżyto 26 q/ha

Struktura bonitacyjna gruntów w 1996 r. była następująca:

rodzaj użytku	kl. III	kl. IV	kl. V	kl. VI
ha				
grunty orne	288,18	1842,76	145,73	10,02
łąki i pastwiska	78,37	423,91	129,07	24,29
razem	366,55	2266,67	274,80	34,31

Nieużytki stanowiły 2,75 ha.

Powierzchnia lasów wynosiła 802,86 ha, 1044 zadrzewienia - 65,81 ha,67 razem - 868,67 ha.

Dla porównania w 2009 r.:

powierzchnia lasów wynosiła 1044 ha, zadrzewienia - 67 ha, razem - 2011 ha.

Na obszarze Gminy prowadzi się obecnie badania gleb - w zakresie poziomu odczynu pH. Wyniki badań we wsiach: Rdzawa i Ujazd wykazują niski poziom fosforu i potasu oraz znaczny procent gleb wymagających wapnowania.

Spośród siedmiu wsi, Gminy jedynie Kamionna nie została zmeliorowana.

7. STRUKTURA WŁASNOŚCI I UŻYTKOWANIA TERENÓW

Z całkowitej powierzchni Gminy wynoszącej 4409 ha, tereny prywatne osób fizycznych w gospodarstwach rolnych zajmują powierzchnię 3328 ha, tereny prywatne osób fizycznych poza gospodarstwami rolnymi zajmują powierzchnię 556 ha. Pozostałe formy własności zajmują 525 ha. Gmina jest właścicielem 87,99 ha terenów, w tym 38,81 ha o uregulowanym stanie prawnym - 49,18 wymaga uregulowania.

Ze względu na znaczne zróżnicowanie wielkości tych terenów oraz sposobu ich usytuowania w granicach Gminy i poszczególnych miejscowości, należy przygotować odpowiedni program sposobu gospodarowania tymi zasobami. Tereny usytuowane bardziej dogodnie pod względem ich dostępności komunikacyjnej oraz możliwości wyposażenia w infrastrukturę techniczną o istotnym znaczeniu dla jej rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy, a także stwarzające możliwości powiększenia - poprzez wykup sąsiadujących terenów - należy zabezpieczyć dla realizacji potrzeb inwestycyjnych Gminy.

Tereny o małej powierzchni, położone w mało atrakcyjnych rejonach Gminy - należy wymienić (drogą sprzedaży a następnie kupna) na inne – zlokalizowane w bardziej atrakcyjnych rejonach, łatwiej dostępne, stwarzające możliwości wykorzystania dla realizacji wiodących celów rozwoju Gminy.

Zestawienie terenów wg rodzajów użytkowania w ha w 1996 r.

Nazwa wsi	usługi oraz zabud. produk.	zabudowa zagrodo- wa	zabudowa jednoro- dzinna	zabudowa wieloro- dzinna	zabudowa rekreacyj- na	zab. prod. oraz usługi dla rolnictwa
Łąka Dolna	2,28	26,85	2,60	-	0,04	1,14
Kamionna	3,96	28,41	0,72	-	0,96	0,79
Kierlikówka	2,15	12,64	0,16	-	0,16	1,60
Leszczyna	2,62	22,55	-	-	0,08	1,96
Ujazd	10,82	11,95	-	-	-	10,50

Rdzawa	2,96	11,47	-	-	-	0,42
Trzciana	9,56	44,54	6,40	0,34	0,16	3,44
Razem	34,35	158,41	9,88	0,34	1,40	19,85

8. ZAGOSPODAROWANIE OBSZARU WRAZ Z SYSTEMAMI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI

8.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie Gminy brak zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę. Woda pozyskiwana jest poprzez lokalne ujęcia i studnie kopane lub wiercone. Jedynie we wsi Kamionna i Łąka Dolna funkcjonują wodociągi lokalne zasilane grawitacyjnie z ujęć zbiorowych.

8.2. Odprowadzanie ścieków

Obszar Gminy Trzciana nie posiada zbiorowego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Zagrody wyposażone są szczelne suche ustępy, szambo i gnojownice. Generalnie ścieki odprowadzane są w różny sposób do odbiorników (rowów, ziemi, potoków lub wywożone na pola orne i łąki).

8.3. Sieć gazowa średnioprężna

Gmina jest wyposażona w główną sieć gazową średniego ciśnienia i rozdzielczą od ϕ 32 mm do ϕ 100. Powyższa sieć umożliwia zaopatrzenie w gaz terenów mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych. Sieć gazowa zasilana jest ze stacji redukcyjno-pomiarowej „R”Q = 1500 m³ /h w Łące Górnej.

8.4. Sieć gazowa wysokoprężna

Przez obszar Gminy (wschodnia część wsi Leszczyna) przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia 50 ϕ mm do stacji redukcyjnych R₁, R₂, R₃ pozostających pod zarządem KORN w Muchówce. Ze stacji R₁ biegnie rurociąg ϕ 80 średniego ciśnienia sieci ϕ 63 i ϕ 75 mm w Leszczynie.

Przez wieś Łąkę Dolną przebiega również sieć gazowa wysokiego ciśnienia ϕ 50 i ϕ 250.

Rurociąg ϕ 50 mm zasila stację redukcyjno-pomiarową „R”Q = 1500 m³ /h w Łące Górnej. Jest ona dołączona do układu sieci gazowej średniego ciśnienia Gminy Trzciana i przyległych wsi sąsiednich gmin.

8.5. Ciepłownictwo

Na terenie Gminy brak centralnego systemu ciepłownictwa. Ogrzewanie zabudowy mieszkaniowej, zakładów produkcyjnych i usług zapewniają lokalne kotłownie na węgiel, koks oraz drewno.

8.6. Gospodarka odpadami

Do 2003 r. Gmina Trzciana nie posiadała systemu segregacji gromadzenia i usuwania odpadów.

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzciana został sporządzony w 2003 r. na okres 2003-2006, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2014.

Podjęto działania zmierzające do wprowadzenia systemu selektywnego zbierania odpadów „u źródła”. Mieszkańcy gromadzą odpady w specjalnie do tego przeznaczonych workach (niebieskich, białych i czarnych). Odpady komunalne wywożone są 2 razy w miesiącu, a złom i szkło - 1 raz w miesiącu.

Odpady z obszaru Gminy wywożone są na składowiska odpadów w Ujkowie Starym na Śląsku.

Na obszarze Gminy Trzciana nie są zlokalizowane obiekty do odzysku, recyklingu lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Na terenie Gminy nie prowadzi się:

- selektywnego zbierania odpadów biodegradowalnych; wynika to z charakteru rolniczego Gminy,
- akcji zbierania odpadów wielkogabarytowych; część odpadów wielkogabarytowych metalowych oddawana jest na złom, reszta może trafiać do odpadów komunalnych lub być palona (szczególnie drewniane),

- zbiórki odpadów budowlano-remontowych; wykorzystywane są one lokalnie albo do utwardzania dróg lub wypełniania nierówności terenowych,
- selektywnej zbiórki odpadów budowlano-remontowych wytworzonych przez mieszkańców,
- selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych; odpady komunalne zawierające odpady niebezpieczne, kierowane są na składowisko odpadów i w sposób znaczący utrudniają jego funkcjonowanie oraz powodują szkodliwe oddziaływanie składowiska na środowisko.

8.7. Odwierty nafty i gazu

Na obszarze Gminy Trzciana znajdują się odwierty Kopalni Odkrywkowej Nafty i Gazu (KONiG) w Muchówce. Zlokalizowane są one na terenie wsi Trzciana, Leszczyna i Łąka Dolna. Obowiązuje strefa ochronna $R = 50$ m dla odwiertów pozytywnych oraz $R = 10$ m dla odwiertów zlikwidowanych.

8.8. Elektroenergetyka

a) Linie napowietrzne średniego napięcia (SN)

Linie te są zasilane z punktu rozdzielczego Muchówka usytuowanego na terenie Gminy Nowy Wiśnicz.

W całej Gminie linie średniego napięcia - umożliwiające przesył dużej mocy - zostały w ostatnich latach zmodernizowane i wyremontowane. Linie SN przebiegające ze wschodu na zachód (równoleżnikowe), to linie magistralne prowadzone od punktu rozdzielczego w Muchówce (Zakład Energetyczny Tarnów) do Łapanowa i Myślenic (Zakład Energetyczny Kraków). Linie te są w dobrym stanie technicznym.

Linie SN o kierunku północ-południe mają charakter linii promieniowych (odgałęźnych). Na odgałęzieniach tych są obecnie budowane tzw. bramki odgałęźne lub słupy odłączeniowe, zapewniające bezkolizyjną eksploatację linii średniego napięcia. Taki układ sieci SN pozwala na jego dalszą rozbudowę w postaci niewielkich odcinków linii

promieniowych - zasilających ewentualne projektowane stacje transformatorowe.

b) Stacje transformatorowe

Istniejące stacje w ilości 47 - całkowicie zaspokajają zapotrzebowanie na energię elektryczną. Łączna moc zainstalowana wymienionych stacji wynosi 3252 kVA. Są to stacje typu: STS a 20/250 15/04 kV i STS pw 20/250 i 15/04 kV.

Na stacjach zainstalowane są transformatory typu: 160 kVA, 100 kVA, 63 kVA, 50 i 40 kVA. Ze względu na to, iż stacje te są przystosowane do instalowania transformatorów o mocy 250 kVA zwiększone zapotrzebowanie mocy będzie można zabezpieczyć poprzez zwiększenie mocy nowych transformatorów.

c) Linie niskiego napięcia - napowietrzne i kablowe

Tworzą sieć rozdzielczą zaopatrującą indywidualnych odbiorców. Łączna długość linii NN w obszarze Gminy wynosi 109570 mb. Długość linii oświetlenia ulicznego wynosi 11323 mb.

Napowietrzne linie niskiego napięcia są przystosowane do przesyłu większej mocy, zwłaszcza po przeprowadzonej w ostatnich latach

w Gminie - ich modernizacji i kapitalnym remoncie.

e) Przyłącza napowietrzne i kablowe

W Gminie znajduje się obecnie 1761 przyłączy napowietrznych (o długości 3958 mb) i kablowych (o długości 4674 mb).

8.9. Telekomunikacja

Obecnie Gminę obsługuje automatyczna centrala telefoniczna zapewniająca pełną obsługę całego obszaru Gminy.

8.10. Komunikacja

Podstawowy układ drogowy stanowią drogi publiczne:

- droga wojewódzka nr 966 Wieliczka-Muchówka-Tymowa,
- drogi powiatowe:
 - nr 2095K Trzciana - Łąka Górna,
 - nr 2081K Leszczyna - Ubrzeż,
 - nr 2082K Leszczyna - Olchawa,
 - nr 2071K Łapanów - Ujazd – Łąka Górna,
 - nr 2074K Kamionna - Bełdno - Żegocina,
 - nr 2072K Trzciana – Kamionna,
- drogi gminne, lokalne i dojazdowe.

Droga wojewódzka 966 oraz droga powiatowa nr 2095K pełnią podstawowe funkcje w zakresie połączeń Gminy z terenami sąsiednimi. Gmina Trzciana położona jest z dala od głównych tras drogowych o charakterze międzyregionalnym krajowym i międzynarodowym.

Niemniej i tu istnieją problemy przeprowadzenia lokalnego ruchu tranzytowego na kierunku wschód-zachód.

Ruch tranzytowy na tym kierunku przewiduje głównie droga wojewódzka nr 966. Należy jednak zwrócić uwagę na występujący ruch tranzytowy również na drodze powiatowej nr 2095K. Wiąże się on głównie z relacją Kraków – Limanowa - Nowy Sącz, dla którego droga, biegnąca przez centrum Trzciany, stanowi istotny skrót. Uciążliwość komunikacyjna tej drogi, odczuwana jest dotkliwie w centralnym, ciasno zabudowanym obszarze wsi Trzciana.

Pozostałe drogi powiatowe i gminne obciążone są stosunkowo niewielkim ruchem lokalnym. Równocześnie należy zwrócić uwagę na niski standard techniczny głównych dróg.

W 2001 r. poza drogą wojewódzką 966, spełniającą parametry drogi IV - V klasy technicznej, drogi powiatowe spełniając parametry techniczne drogi VI - VII klasy technicznej, posiadały w większości

zniszczone nawierzchnie bitumiczne. Nawierzchnie dróg są poprawiane sukcesywnie, a ich stan od 2001 r. znacznie się polepszył.

Obszar Gminy przecięty jest na kierunku wschód-zachód Potokiem Saneckim. Z pozoru niegroźny potok, w okresach powodziowych staje się zagrożeniem dla mostów łączących północną i południową część Gminy.

Gęstość dróg układu podstawowego, niezależnie od stanu technicznego, uznaje się za wystarczającą, zarówno dla obsługi ruchu samochodowego jak i autobusowego.

9. WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW - STANDARDY ZASPOKOJENIA POTRZEB

9.1. Demografia

Gminę Trzciana w 2009 roku (dane z 30 października) zamieszkiwało 5220 osób, w tym: 2569 mężczyzn i 2651 kobiet.

W poszczególnych wsiach liczba ludności wynosiła:

Trzciana	- 1537
Łąka Dolna	- 1002
Leszczyna	- 797
Kamionna	- 809
Kierlikówka	- 495
Ujazd	- 340
Rdzawa	- 240

Procesami kształtującymi od 1995 r. liczbę ludności były przyrost naturalny i migracje. W roku 1995 miało miejsce 58 urodzeń (11,7‰) i 55 zgonów (11,1‰), co dało przyrost naturalny w ilości 3 osób (0,6 osób na 1000 mieszkańców). Był to przyrost bardzo niski, znacznie odbiegający od średniej dla wsi województwa tarnowskiego, która wynosiła 5,1 osób na 1000M. Tak niski przyrost był wynikiem niższego niż we wsiach województwa wskaźnika urodzeń (15,0‰) i wyższego wskaźnika zgonów (9,9‰).

Od roku 1995 następuje w Gminie znaczne zmniejszenie liczby urodzeń (1996 r. - 60 osób). W roku 1995 saldo migracji stałej było dodatnie i wynosiło 3 osoby. Dla ruchów migracyjnych charakterystyczny był równomierny napływ ludności z miast i ze wsi, natomiast znacznie większy odpływ ludności na wieś niż do miast.

9.2. Rynek pracy

Według danych systemu REGON na terenie Gminy Trzciana na koniec 1995 roku zarejestrowanych było 155 podmiotów gospodarczych. Przewagę stanowiły jednostki sektora prywatnego - 150, sektor publiczny to 5 podmiotów. W sektorze prywatnym dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 132.

Wg EKD zarejestrowanych było w:

• działalności produkcyjnej	38 podmiotów
• budownictwie	33
• handlu i naprawach	37
• hotelach, restauracjach	4
• transporcie, łączności	11
• obsłudze nieruchomości i firm	7
• pozostałej działalności	7

W podmiotach gospodarczych Gminy (poza rolnictwem indywidualnym) pracowało 400 osób, w tym w sektorze prywatnym 300.

Według ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej w urzędzie Gminy, liczba jednostek prywatnych w 1996 roku wynosiła 180. Ich przestrzenne rozmieszczenie w Gminie było następujące:

Trzciana	54
Łąka Dolna	35
Leszczyna	32
Kamionna	28
Kierlikówka	13
Ujazd	11
Rdzawa	7

Wskaźnik przedsiębiorczości - mierzony liczbą podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby ludności - był w Gminie niski i wynosił 35/10000 mieszkańców. Obrazuje to funkcjonowanie niewielkiej ilości podmiotów o małej i średniej wielkości, które w ostatnich latach są

motorem napędzającym koniunkturę gospodarczą, szczególnie na szczeblu lokalnym.

Według danych Urzędu Gminy w 1996 roku w instytucjach infrastruktury społecznej zatrudnionych było 154 osoby, w tym:

oświata	96 osób
kultura	7
zdrowie	15
administracja	28
łącznie	8

Zakłady produkcyjne Gminy swój profil produkcyjny oparły głównie o miejscowe płody rolne. Największymi zakładami są:

„Exodus” - zakład uboju i przetwórstwa drobiu w Trzcianie zatrudniający 56 osób,

„Gallod” - zakład produkcji lodów w Leszczynie zatrudniający 51 osób.

Pozostałe zakłady produkcyjne (stolarnie, tartaki) to firmy o znacznie mniejszej skali, zatrudniające po kilku pracowników.

Tak skromna baza wytwórcza w Gminie, trudności w znalezieniu pracy poza jej granicami - są przyczyną znacznej skali bezrobocia w Gminie. W 1995 roku zarejestrowanych było 229 osób bezrobotnych, w tym 108 kobiet. Pozostający bez pracy ponad 12 miesięcy to 74 osoby. Wśród bezrobotnych 43 osoby to absolwenci.

Bezrobocie rejestrowane nie oddaje jednak w pełni skali tego zjawiska na wsi. Występuje tu bowiem tzw. bezrobocie agrarne polegające na nadmiernym zatrudnieniu w rolnictwie w stosunku do skali gospodarstwa rolnego, co przyczynia się do uzyskiwania zbyt małych dochodów na jednego pracującego w gospodarstwie rolnym.

W Gminie Trzciańska średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 2,75 ha, a największa liczba gospodarstw posiada do 5 ha powierzchni, co uwiadacza problem nadzatrudnienia.

Niepełny obraz bezrobocia wsi spowodowany jest także faktem nie kwalifikowania do korzystania ze świadczeń dla bezrobotnych rolników

posiadających gospodarstwa o powierzchni przekraczającej 2 ha, którzy w związku z tym nie podlegają ewidencji w urzędach pracy.

9.3. Mieszkalnictwo

Według danych statystycznych zasoby mieszkaniowe Gminy Trzciana w 1995 roku kształtowały się następująco:

1067 mieszkań

3765 izb

77,8 tys.m² powierzchni użytkowej

Stopień zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osiągnął następujące wartości:

4,64 osób/1 mieszkanie

1,31 osób/1 izbę

15,7 m²pu/ osobę

Są to wskaźniki znacznie niższe od średnich dla województwa tarnowskiego, w tym dla jego obszarów wiejskich, które analogicznie wynosiły:

4,23 osób/1 mieszkanie

1,21 osób/1 izbę

17,1 m²pu/ osobę

Mała była także ilość mieszkań oddanych do użytku. W roku 1995 oddano 7 mieszkań o 32 izbach i 770 m²pu. W latach 1995-96 wydano jedynie 46 pozwoleń na budowę.

Według przeprowadzonej inwentaryzacji w 1996 roku ilość budynków mieszkalnych w poszczególnych wsiach wynosiła:

Trzciana	344
Łąka Dolna	206
Leszczyna	159
Kamionna	214
Kierlikówka	106
Ujazd	84

Rdzawa 70

Ogółem w 1995 r. występowały w Gminie 1183 budynki, a tereny zabudowane obejmowały 166,5 ha. Dominowały obszary zabudowy zagrodowej - 154,3 ha (93%). Zabudowa jednorodzinna obejmowała 9,88 ha, a wielorodzinna 0,34 ha.

Dla porównania - w 2009 roku ilość budynków mieszkalnych w poszczególnych wsiach Gminy wynosiła:

Trzciana	416
Łąka Dolna	253
Leszczyna	180
Kamionna	276
Kierlikówka	123
Ujazd	106
Rdzawa	78

Porównując standardy mieszkaniowe Gminy Trzciana ze średnimi standardami dla obszarów wiejskich, a tym bardziej ze standardami pożądanymi (znacznie mniejsza ilość osób na izbę, większa powierzchnia użytkowa na osobę) należy stwierdzić znaczne potrzeby mieszkaniowe Gminy. Powiększa je także konieczność częściowej wymiany substancji mieszkaniowej zabudowy zagrodowej o złym stanie technicznym, który stwierdzono u około 24% budynków tego typu zabudowy.

9.4. Publiczna infrastruktura społeczna

9.4.1. Oświata i wychowanie

W 1996 roku w Gminie funkcjonowały:

- 2 przedszkola o 3 oddziałach, do których uczęszczało 61 dzieci oraz 4 oddziały przedszkolne dla 64 dzieci. Łącznie opieką przedszkolną objętych było 125 dzieci, czyli 35% dzieci w wieku 3-6 lat,
- 6 szkół podstawowych o 48 oddziałach, do których uczęszczało 793 dzieci uczących się w 42 pomieszczeniach do nauki. Na jedno pomieszczenie do nauki przypadało więc 18,9 uczniów. Zmianowość wynosiła 1,1.

Dla porównania w 2009 roku w Gminie funkcjonowały:

- 1 przedszkole o 3 oddziałach, do których uczęszczało 64 dzieci oraz 5 oddziałów przedszkolnych dla 71 dzieci. Łącznie opieką przedszkolną objętych było 135 dzieci w wieku 3-6 lat,
- 6 szkół podstawowych o 33 oddziałach, do których uczęszczało 425 dzieci.

Przestrzenne rozmieszczenie bazy materialnej oświaty w 1996 r.:

	Powierzchnia użytkowa w m ²	Powierzchnia terenu w ha
Trzciana	2400	1,00
Łąka Dolna	1000	0,78
Leszczyna	1950	0,70
Kamionna	560	0,37
Kierlikówka	508	1,16
Ujazd	-	-
Rdzawa	300	0,50
Razem	6718	4,51

- Są to w zasadzie standardy korzystne. Zauważyć jednak trzeba nienajlepszy obecnie stan techniczny budynków szkolnych, brak pracowni przedmiotowych, sal gimnastycznych i urządzonych boisk szkolnych.

9.4.2. Kultura

Jako placówki kulturalne w Gminie funkcjonowały:

- 1 biblioteka publiczna w Trzcianie, posiadająca 3 filie w: Kamionnej, Łąckiej Dolnej i Leszczynie. Zgromadzony w nich księgozbiór to 25,1 tys. woluminów. W 1995 roku było 1456 czytelników, którzy dokonali 24,9 tys. wypożyczeń.

W 2009 r. jako placówka kulturalna w Gminie funkcjonują w dalszym ciągu:

- 1 biblioteka publiczna w Trzcianie, posiadająca 3 filie w: Kamionnej, Łąckiej Dolnej i Leszczynie.

Standardy jakie osiągnięto to:

- 1240 osób na 1 placówkę
- 17,1 wypożyczeń na 1 czytelnika
- 5052 książki na 1000 mieszkańców

Możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych była w Gminie Trzciana korzystniejsza niż w innych obszarach wiejskich województwa tarnowskiego, gdzie odpowiednie standardy wynosiły:

- 2396 osób na 1 placówkę
- 21,6 wypożyczeń na 1 czytelnika
- 4063 książki na 1000 mieszkańców
- 4 świetlice, w tym 1 nieczynna.

Baza materialna kultury poza placówkami bibliotecznymi jest więc na obszarze Gminy bardzo uboga. Brak jest szczególnie w pełni wyposażonego z pracowniami artystycznymi i salą widowiskową - domu kultury.

9.4.3. Zdrowie

Gminny ośrodek zdrowia w Trzcianie obsługuje obszar całej Gminy. Wyposażony jest w 5 gabinetów lekarskich. Liczba mieszkańców na 1 gabinet lekarski wynosi 990 osób, co jest wskaźnikiem korzystnym, znaczna jest jednak odległość od tej placówki z miejscowości położonych na obrzeżach Gminy. W Trzcianie działają także dwa punkty apteczne.

9.4.4. Sport

W Gminie znajduje się jedynie jedno większe boisko sportowe, zlokalizowane w Rdzawie oraz boiska przyszkolne w Kierlikówce, Trzcianie, Leszczynie, Kamionnej oraz Łakcie Dolnej. W ostatnich latach wybudowano też hale sportowe w Trzcianie i Leszczynie.

Wyposażenie Gminy w obiekty służące dla sportu i rekreacji poprawiło się, ale wymaga jeszcze uzupełnienia.

9.5. Usługi komercyjne

9.5.1. Handel

W 1996 roku na obszarze Gminy prowadziło działalność 27 sklepów, 2 placówki handlu hurtowego, 3 bary oraz 1 restauracja. Powierzchnia użytkowa tych placówek wynosiła 1840 m².

W większości były to placówki prywatne, prowadzone w obiektach mieszkalnych. Sieć sklepów rozwinięta jest dość dobrze, jednak są to placówki niewielkie, o niskim standardzie wyposażenia.

9.5.2. Rzemiosło usługowe

Działalność w zakresie rzemiosła usługowego prowadziło na terenie Gminy 19 zakładów zatrudniających około 40 osób. Jedynym większym zakładem był zakład krawiecki w Ujeździe, prowadzący działalność wykraczającą poza granice Gminy. Poza nim prowadzono usługi w 4 zakładach krawieckich, 3 elektrycznych, fryzjerskim, ślusarskim, mechaniki pojazdowej, wodno-kanalizacyjnym, kowalskim, kamieniarskim, betoniarskim, naprawy sprzętu AGD, budowlanym i transportowym. Zakłady te posiadały około 1500 m² p.u.

9.5.3. Turystyka

W Trzcianie funkcjonuje hotel oferujący 20 miejsc noclegowych.

9.5.4. Łączność

W Gminie funkcjonują dwie placówki pocztowe (Trzciana, Kamionna) posiadające ok. 90 m² pu i zatrudniające 8 osób.

Liczba abonentów telefonicznych wynosiła 293, co dawało wskaźnik na 1000 mieszkańców - 59,1. Analogiczny wskaźnik dla województwa tarnowskiego wynosił 113,2 a dla obszarów wiejskich województwa 76,8.

9.5.5. Usługi bankowe

W Trzcianie działa Bank Spółdzielczy posiadający 194 m² p.u. i zatrudniający 8 osób.

Reasumując: usługi komercyjne - poza handlem - są na obszarze Gminy rozwinięte bardzo słabo. Dynamizacja ich rozwoju zależy głównie od aktywności gospodarczej mieszkańców, ale także od warunków stworzonych m.in. przez władze samorządowe. Warunkowana jest wzrostem zamożności mieszkańców, a co za tym idzie - zwiększeniem zapotrzebowania na wszelkiego rodzaju usługi.

Większa koncentracja usług, zarówno publicznych, jak i komercyjnych - znajduje się w Trzcianie, oraz - o mniejszej skali - w Kamionnej. Pozostałe miejscowości posiadają jedynie usługi podstawowe, nie wykazujące większych koncentracji. Tak słaby rozwój sektora usług, szczególnie społecznych, spowodowany był wieloletnimi zaniedbaniami w tym zakresie.

Obecne - i w kilku ostatnich latach - inwestycje, głównie w zakresie placówek oświatowych i ochrony zdrowia, przyczyniły się do znacznego polepszenia jakości życia w jednostkach osadniczych Gminy. Jednak nadal występują duże braki bazy materialnej kultury oraz sportu i rekreacji.

Realizacja tych placówek wpłynęłaby korzystnie na wzrost atrakcyjności zamieszkania na obszarze Gminy, a co za tym idzie na pozostanie w Gminie (brak migracji) ludzi młodych i lepiej wykształconych. Byłby to także magnes przyciągający na obszar Gminy turystów.

10. UWARUNKOWANIA ROZWOJU -

W OBSZARZE DZIAŁEK NR 82/4, 716, 717/1, 718/1, 744/1, 743 - POŁOŻONYCH WE WSI TRZCIANA, OBJĘTYCH ZMIANĄ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TRZCIANA, W ZAKRESIE OKREŚLONYM UCHWAŁĄ NR III/23/07 RADY GMINY TRZCIANA Z DNIA 28.02.2007 R.

W oparciu o obowiązującą ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.), dokonując niniejszej zmiany studium obszarze działek nr 82/4, 716, 717/1, 718/1, 744/1, 743 położonych we wsi Trzciana, szczegółowo przeanalizowano uwarunkowania rozwoju określone w art. 10 ust. 1 w/w ustawy.

- Potrzeba wykorzystania obszaru zmiany studium dla rozwoju gminy w kierunku przemysłu i usług oraz zabudowy mieszkaniowej z usługami wyniknęła z realnego zapotrzebowania mieszkańców, wyrażonych we wniosku, na podstawie którego Rada Gminy Trzciana w dniu 28.02.2007r. podjęła uchwałę nr III/23/07 o przystąpieniu do sporządzenia niniejszej zmiany studium.
- **Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenu oraz stanu ładu przestrzennego.**

Obszar objęty zmianą studium zlokalizowany jest w północno-zachodniej części gminy Trzciana na prawym brzegu Potoku Saneckiego i obejmuje działki nr 82/4, 716, 717/1, 718/1, 744/1, 743 położone we wsi Trzciana. Jest to teren płaski, częściowo zmieniony antropogenicznie poprzez zmianę biegu koryta Potoku Saneckiego (obecnie trasa przepływu potoku przebiega wzdłuż południowej granicy obszaru objętego zmianą studium).

W chwili obecnej teren ten niemal w całości jest użytkowany rolniczo. W najbliższym jego otoczeniu znajdują się tereny zabudowane oraz pola uprawne oraz łąki, pastwiska i sady.

Wzdłuż zachodniej granicy opracowania utworzony został rów, prowadzący wody cieku bez nazwy z terenów sąsiednich położonych przy północnej granicy opracowania.

Obszar objęty zmianą studium posiada dogodną dostępność komunikacyjną – od północy graniczy z drogą powiatową, a od wschodu przylega do drogi gminnej.

- **Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu.**

Regionalizacja fizyczno-geograficzna

Pod względem fizjograficznym przedmiotowy obszar leży w mezoregionie Pogórze Wiśnickie, należącym do makroregionu Pogórze Zachodnio-beskidzkie. Pogórze Zachodniobeskidzkie rozciąga się od Bramy Morawskiej na zachodzie po dolinę Dunajca na wschodzie, na przedłużeniu wzniesień Karpat Austriacko-Morawskich i Środkowo-morawskich.

Krajobrazowo przedstawia rozciętą erozyjnie wyżynę o wysokościach od 300 do ponad 500 m n.p.m., opadającą ku kotlinom podkarpackim mniej lub bardziej wyraźnym stopniem denudacyjnym, związanym z nasunięciem płaszczowin karpackich na przedpole.

Pogórze Wiśnickie rozciąga się od doliny Raby po dolinę Dunajca, zajmując powierzchnię około 700 km². Garby Pogórza Wiśnickiego osiągają wysokości 320-450 m, ale miejscami przekraczają 500 m. Pogórze charakteryzują szerokie, wydłużone równoleżnikowo garby. Spłaszczenia wierzchowinowe o wysokości bezwzględnej 340-360 m, mają szerokość 50-100 m oraz spadki 0-3%.

Budowa geologiczna i litologiczna

Obszar objęty zmianą studium położony jest w północnej części nasunięcia Karpackiego. W budowie geologicznej występują warstwy piaskowca, łupków i margli, tworzące naprzemianległe warstwy zwane utworami fliszowymi. Na przedmiotowym obszarze podłoże budują głównie łupki. Utwory te są słabo przepuszczalne i w związku z tym mające małe zdolności retencji.

Warstwy fliszu przykryte są pokrywą czwartorzędowych piasków, glin, rumoszy i żwirów o miąższości mogącej dochodzić do kilku metrów.

Są to aluwia Potoku Saneckiego. Ich miąższość wynosi przeciętnie od 0.3 do 3.5 m ppt. (gliny pylaste zalegają na głębokości

0.3-0.7 m ppt., natomiast żwiry i piaski z otoczkami na głębokości 0.7-3.5 m ppt.).

Gleby

Na przedmiotowym obszarze w szerokiej płaskodennej dolinie Potoku Saneckiego rozwinęły się mady, na ogół zajęte przez użytki zielone.

Pod względem bonitacji w obszarze objętym zmianą studium występują grunty klasy III b (w południowo-zachodnim fragmencie pomiędzy starym korytem Potoku Saneckiego) oraz gleby klasy IVa, V i VI; na pozostałym obszarze, jednak powierzchnia gleb klasy III (poniżej 0,5 ha) i IV (poniżej 1,0 ha) nie wymaga uzyskania zgody Wojewody lub Ministra na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolne i nieleśne.

Hydrologia i hydrogeologia

Obszar objęty zmianą studium znajduje się na prawym brzegu potoku Saneckiego, który jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Stradomki, wpadającej w pobliżu miejscowości Pierzchów do Raby. Potok Sanecki, na odcinku w Łąckie Dolnej zwany Stradomką, wypływa na wysokości ok. 637 m n.p.m. z północnego stoku Góry Kamionna (801,3 m n.p.m.). Ogólny kierunek spływu wód podziemnych następuje w kierunku Potoku Saneckiego, który stanowi bazę drenażową na tym terenie i płynie na południe od omawianego obszaru, drenując ten teren. Podstawowa warstwa wodonośna znajduje się w żwirach aluwiiów potoku. Wody gruntowe na przedmiotowym obszarze występują na głębokości ok. 1,5 m.

Obszar objęty opracowaniem należy do hydrogeologicznego XXIII Regionu Karpackiego, podregionu *Zewnętrznokarpackiego* (XXIII1). Wody podziemne występują w utworach fliszowych i pokrywach czwartorzędowych. W utworach fliszowych występują wody gruntowe szczelinowe, w małym stopniu szczelinowo-porowe w utworach trzeciorzędu i kredy - piaskowce, łupki, mułowce, margle i zlepieńce. Wodonośność ograniczona.

Przedmiotowy obszar leży poza zasięgiem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP).

Klimat

Analizowany teren położony jest w dzielnicy klimatycznej Podkarpackiej (XIX). Charakteryzują ją następujące cechy klimatu: 40-50 dni mroźnych, 100-150 dni z przymrozkami, 60-80 dni z pokrywą śnieżną. Okres wegetacji trwa 210-220 dni, roczna ilość opadów to 799 mm. Średnia temperatura roku wynosi 8.1°C, średnia temperatura stycznia - 2.2°C, lipca +18.2°C. Przeważają tutaj wiatry zachodnie, południowo-zachodnie i północno-zachodnie.

Przyroda ożywiona

Na analizowanym terenie znajdują się użytki rolne oraz zadrzewienia i zakrzaczenia wzdłuż koryta potoku Saneckiego. Zbiorowiska roślinne z nimi związane to typowa roślinność łąkowa, między innymi: *jaskier polny (Ranunculus arvensis)*, *mlecz polny (Sonchus arvensis)*, *babka zwyczajna (Plantago major)*, *koniczyna łąkowa (Tnfolium pratense)*, *koniczyna łąkowa (Trifolium pratense)*, *mietlica pospolita (Agrostis capillaris)*, *jaskier rozłogowy (Ranunculus repens)* i pastwiskowa. Dno doliny potoku Saneckiego tworzą zbiorowiska roślinności nadrzecznej, zadrzewienia i zakrzaczenia.

Wzdłuż potoku (południowa granica opracowania), gdzie pokrycie terenu jest najbardziej zbliżone do naturalnego, znajdują się liczne siedliska bezkręgowców, ptaków i drobnych ssaków takich jak: sarny, zajęce, lisy, łasice, jeże oraz bażanty, turkawki i jastrzębie.

Powiązania przyrodnicze przedmiotowego obszaru

z otoczeniem.

Powiązania przyrodnicze obszarów cennych realizowane są poprzez sieć powiązań, nazwanych korytarzami ekologicznymi. Na obszarze objętym zmianą studium korytarzem ekologicznym o znaczeniu lokalnym jest dolina Potoku Saneckiego. Obszar objęty zmianą nie jest objęty krajową siecią ekologiczną ECONET-PL.

Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi

Należy podkreślić, iż dotychczasowe użytkowanie i zagospodarowanie analizowanego obszaru jest zgodne z jego cechami

i uwarunkowaniami przyrodniczymi. Największa zmiana, która nastąpiła w środowisku przyrodniczym na danym terenie wiązała się ze zmianą biegu koryta rzeki i ma ona charakter nieodwracalny.

Zaburzenia nastąpiły w stosunkach wodnych, degradacji uległa flora i fauna występująca na tym terenie. Uszczuplone zostały zasoby przyrodnicze lecz nie zaburzyły one równowagi przyrodniczej. W przypadku obszaru objętego zmianą studium duże znaczenie ma izolacja gruntów oraz cieków wodnych przed zanieczyszczeniem i ochrona gruntów o wysokiej klasie bonitacyjnej.

Ze względu na fakt, iż jest to teren starorzecza, posiada on cechy niekorzystne dla budownictwa (namuły w obrębie zlikwidowanego zakola potoku), wody gruntowe zalegają płytko, a ich poziom podlega wahaniom w zależności od poziomu wody w Potoku Saneckim. Posiada on zatem cechy niekorzystne i średnio-korzystne do lokalizacji zabudowy.

- W zakresie uwarunkowań wynikających z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych podkreśla się, iż obszar objęty zmianą studium znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego, który został ustanowiony Rozporządzeniem nr 10/06 Wojewody Małopolskiego z dnia 21 lutego 2006r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 126, poz. 801). Obszar Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego zajmuje powierzchnię 14595 ha i obejmuje część Pogórza Wiśnickiego i Pogórza Wielickiego.

W odległości ok. 4 km w kierunku północno-wschodnim od obszaru objętego zmianą studium, znajduje się Wiśnicko-Lipnicki Park Krajobrazowy. Na analizowanym obszarze nie występują żadne indywidualne formy ochrony przyrody, takie jak: pomniki przyrody, stanowiska przyrodnicze lub inne.

Przedmiotowy teren nie należy do obszarów chronionych, wyznaczonych w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

- Na analizowanym obszarze nie występują udokumentowane złoża kopalin oraz tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.
- W obszarze objętym zmianą studium nie występują obszary naturalnych

zagrożeń geologicznych.

- W zakresie uwarunkowań związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa ludności jej mienia, należy podkreślić, iż na przedmiotowym obszarze występuje zagrożenie zalaniem wodami powodziowymi. W przypadku wystąpienia stanów powodziowych w potoku, możliwe jest wylanie wód z koryta rzeki na tereny sąsiednie (teren opracowania). Należy zatem dążyć do ograniczenia strat powodziowych poprzez dostosowanie rozwiązań konstrukcyjno - technicznych do zagrożeń związanych z oddziaływaniem wód powodziowych.
- W zakresie uwarunkowań wynikających ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej należy podkreślić, iż na przedmiotowym obszarze nie występują zasoby podlegające ochronie prawnej (archeologicznej lub konserwatorskiej).
- W zakresie uwarunkowań związanych ze stanem prawnym gruntów, należy podkreślić, iż wszystkie działki objęte zmianą studium należą do właścicieli prywatnych.
- W zakresie uwarunkowań wynikających z wyposażenia terenu objętego zmianą w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej podkreśla się konieczność rozbudowy istniejących sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w tym podłączenia terenu do sieci wodociągowej obsługującej wieś Trzciana oraz docelowo konieczność odprowadzenia ścieków do zbiorczej kanalizacji sanitarnej wsi Trzciana. Ponieważ planowana zmiana przeznaczenia dotyczy w części terenów produkcyjno - usługowych szczególne znaczenie ma przestrzeganie zasady ochrony przed zanieczyszczeniami, spowodowanymi działalnością usługową i produkcyjną z dopuszczeniem możliwości realizacji stacji paliw.

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY TRZCIANA**

CZĘŚĆ B

KIERUNKI ROZWOJU GMINY TRZCIANA

TEKST JEDNOLITY

załącznik nr 5 do uchwały XXII/166/09 Rady Gminy Trzciana

z dnia 29 grudnia 2009 r.

Kraków – 2009 r.

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ B - KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TRZCIANA

- 1. CELE ROZWOJU GMINY TRZCIANA.....**
- 2. PROGNOZY I HIPOTEZY ROZWOJU GOSPODARCZEGO
I SPOŁECZNEGO.....**
 - 2.1. Prognoza rozwoju demograficznego.....
 - 2.2. Kierunki rozwoju gospodarczo-społecznego.....
 - 2.3. Obsługa ludności, usługi publiczne.....
 - 2.4. Hipotezy zmian warunków życia mieszkańców.....
 - 2.5. Hipotezy rozwoju infrastruktury społecznej.....
- 3. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE PODSTAWOWYCH
ELEMENTÓW FUNKCJONOWANIA GMINY.....**
 - 3.1. Kierunki i zasady rozwoju przestrzennego.....
 - 3.2. Zasady rozwoju infrastruktury technicznej.....
- 4. GŁÓWNE KIERUNKI POLITYKI W ZAKRESIE OCHRONY
ZASOBÓW I PRZEKSZTAŁCANIA STRUKTURY GMINY.....**
 - 4.1. Polityka w zakresie ochrony środowiska.....
 - 4.2. Polityka ochrony dóbr kultury.....
 - 4.3. Zabezpieczenie realizacji ponadlokalnych celów publicznych.....
 - 4.4. Gospodarowanie mieniem komunalnym.....
 - 4.5. Polityka przestrzenna.....
- 5. SYNTEZA STANU ISTNIEJĄCEGO ZAGOSPODAROWANIA
I FUNKCJONOWANIA GMINY TRZCIANA.....**
- 6. KIERUNKI PRZEKSZTAŁCENIA STRUKTURY PRZESTRZENNEJ
w obszarze działek nr 82/4, 716, 717/1, 718/1, 744/1, 743
położonych we wsi Trzciana, objętych zmianą studium
uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Trzciana, w zakresie określonym uchwałą nr iii/23/07**

Rady Gminy Trzciana z dnia 28.02.2007 r. 98

1. CELE ROZWOJU GMINY TRZCIANA

Ustalenie (sformułowanie) celów rozwoju Gminy stanowi główny element opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy. Cele rozwoju Gminy- jako wynik przeprowadzonej inwentaryzacji i sformułowania głównych problemów jej obszaru - stanowią wskazanie dla opracowania programu działań umożliwiających osiągnięcie ustalonych celów.

Główne problemy Gminy dotyczą funkcjonowania:

- gospodarki
- środowiska przyrodniczego i kulturowego
- warunków życia mieszkańców
- sposobu kształtowania przestrzeni Gminy.

Najważniejsze aspekty gospodarki Gminy obejmują:

- niewykorzystanie bądź ograniczone wykorzystanie istniejących zasobów i możliwości gospodarczych Gminy, zarówno rolniczych, jak i nierolniczych kierunków działalności gospodarczej jak: przemysł, rekreacja,
- bezrobocie o tendencji malejącej,
- niepełne wykorzystanie dla rolnictwa istniejących zasobów, a jednocześnie zmniejszanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez zmianę terenów rolniczego użytkowania na tereny zainwestowania nie związanego z rolnictwem,
- ograniczenie możliwości szybkiej przebudowy struktury rolnej.

W odniesieniu do środowiska przyrodniczego należy wymienić następujące problemy:

- zanieczyszczenie wód: powierzchniowych i wglębnych - spowodowane brakiem systemu kanalizacji (odprowadzanie nie oczyszczonych ścieków komunalnych do rzek i potoków), a także brakiem systemu gromadzenia odpadów komunalnych oraz stosowaniem chemicznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych,

- erozję terenów rolnych,
- zanieczyszczenie powietrza, spowodowane zarówno stosowaniem tradycyjnych systemów ogrzewania jak i uciążliwościami komunikacyjnymi, zwłaszcza przy głównych trasach komunikacyjnych,
- tendencjami rozwoju zabudowy, głównie letniskowej, w sąsiedztwie lasów.

Zasoby kulturowe są zagrożone zarówno brakiem bieżących działań na rzecz zachowania ich substancji materialnej, jak i tendencjami rozwoju zainwestowania sprzecznymi z ochroną krajobrazu kulturowego (ośrodki intensywnej hodowli zwierząt, koncentracje zabudowy mieszkaniowej w rejonach szczególnej ochrony krajobrazu itp.).

Warunki życia mieszkańców cechują:

- niedostateczne wyposażenie terenów wsi w usługi - zarówno publiczne, jak i komercyjne,
- brak systemów wodociągowego i kanalizacyjnego w całej Gminie,
- niedostatecznie zmodernizowany układ dróg, nie odpowiadających standardom technicznym obowiązującym w określonych kategoriach dróg,
- brak niezbędnych powiązań komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami Gminy oraz Gminą i otaczającymi ją obszarami.

Ukształtowanie przestrzenne:

- wykazuje tendencje do nadmiernego rozpraszania zabudowy, a także lokalizowania jej w obszarach przeciwwskazanych dla rozwoju zainwestowania zarówno mieszkaniowo-usługowego, jak i produkcyjnego. Dotyczy to obszarów o niekorzystnych i bardzo niekorzystnych warunkach fizjograficznych, jak i objętych różnymi formami ochrony statutowej, a także zdalnych dla lokalizacji inwestycji o funkcjach obsługi Gminy, bądź lokalizacji zadań ponadlokalnych (rezerwy dla lokalizacji elementów układu komunikacyjnego oraz inwestycji związanych z systemami infrastruktury technicznej);

- istotnym problemem ukształtowania przestrzeni Gminy jest nadmiar wyznaczonych w dotychczasowych planach zagospodarowania przestrzennego - terenów zabudowy, głównie mieszkaniowej. Wobec ograniczonego ich wykorzystania do chwili obecnej - stanowią one jedynie ograniczenie dla przyszłego, racjonalnego rozwoju Gminy, w tym również - kierunków rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa w odniesieniu do obszaru Gminy Trzciana zostały sformułowane następująco:

Podstawowym celem strategii i polityki przestrzennej województwa jest:

1. Przebudowa struktury wsi.

Cele operacyjne stąd wynikające to:

- tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju wsi tj. tworzenie pozarolniczych miejsc pracy; część województwa, w której znajduje się Gmina Trzciana cechuje niski potencjał gospodarczy - brak miejsc pracy poza rolnictwem;
- niezbędna jest poprawa struktury gospodarstw poprzez inspirowanie procesów koncentracji ziemi warunkujących zwiększenie efektywności produkcji rolnej;
- stabilizacja rynku surowcowego jako podstawowego czynnika zaopatrzenia w żywność.

Pozostałe główne cele rozwoju Gminy to:

1. ochrona środowiska - zachowanie czystych ekologicznie rejonów i przeciwdziałanie procesom degradacji środowiska;
2. modernizacja istniejącej i budowa niezbędnej infrastruktury technicznej;
3. podniesienie poziomu wykształcenia ludności.

Kierunki polityki przestrzennej w województwie małopolskim – w odniesieniu do Gminy Trzciana.

Podstawowe funkcje Gminy to: rolnictwo - w połączeniu z osadnictwem - oraz rekreacja.

W układzie strukturalnym województwa - Gmina znajduje się w obszarze rolniczo-rekreacyjnym w strefie działań:

1. zmierzających do objęcia Gminy ochroną - w tym również - dolesieniami,
2. prowadzących do restrukturyzacji rolnictwa,
3. zmierzających do aktywniejszego rozwoju rekreacji, w tym turystyki,
4. związanych z rozwojem infrastruktury technicznej - w stopniu zapewniającym prawidłowy rozwój i funkcjonowanie zainwestowania w obrębie Gminy.

Ad.1. Działania ochronne winny obejmować tworzenie systemu przyrodniczego: parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Gmina znajduje się w Obszarze Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego. Projektowane jest włączenie południowej części obszaru Gminy do Żegocińskiego Parku Krajobrazowego.

Pozostałe działania ochronne winny obejmować:

- „ochronę Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 442 „Dolina Stradomki” - położonego na obszarach Gmin Trzciana i Łapanów,”
- ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego regionu,
- podporządkowanie gospodarki rolnej wymaganiom ochrony środowiska we wszystkich jej aspektach,
- zabezpieczenie obszarów dotkniętych erozją poprzez zwiększenie tam powierzchni trwałych użytków zielonych, system zadrzewień śródpolnych i zalesienia gruntów o niższych klasach bonitacyjnych,
- ochronę istniejących terenów leśnych, zwłaszcza lasów ochronnych (sprzyjających eliminowaniu i ograniczaniu procesów erozyjnych) - oraz

pasz zieleni stanowiącej biologiczną obudowę cieków wodnych, bądź sąsiadujących z terenami zainwestowania.

Ad.2. Restrukturyzacja rolnictwa winna się dokonywać poprzez następujące działania:

- powiększanie gospodarstw rolnych oraz ograniczenie zatrudnienia w rolnictwie do liczby 40 osób / 100 ha użytków rolnych,
- wielofunkcyjny rozwój usług, gospodarki rolnej oraz produkcji - nie kolidującej z wymogami ochrony zasobów środowiska,
- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- przyznanie priorytetu warzywnictwu i sadownictwu - w produkcji roślinnej - natomiast w produkcji zwierzęcej - hodowli bydła mlecznego (z uwagi na zapewnienie surowca istniejącym tutaj - zakładom mleczarskim)
- zwiększenie powierzchni trwałych użytków zielonych, zwłaszcza w terenach o stromych zboczach i podlegających procesom erozyjnym,
- wykorzystanie możliwości eksportu drobiu, którego hodowla i przetwórstwo rozwinęły się w Gminie w szczególnie intensywnym stopniu,
- integrowanie terenów położonych powyżej 350 m n.p.m. i o nachyleniu stoków powyżej 12° - z terenami górskimi Europy, w których stosowany jest odrębny system gospodarowania,
- podnoszenie kwalifikacji ludności rolniczej.

Ad.3. Aktywniejszy rozwój rekreacji, w tym zwłaszcza turystyki - może nastąpić poprzez:

- rozwój różnorodnych form rekreacji - przy promowaniu agroturystyki,
- wskazanie najbardziej odpowiednich terenów dla rozwoju zróżnicowanych form rekreacji - po dokonaniu oceny przydatności terenów w aspekcie możliwości ich wykorzystania - przy uwzględnieniu wymogów ochrony przyrody.

Ad.4. Wyposażenie Gminy w infrastrukturę techniczną - winno być ukierunkowane na:

- budowę zbiorowych sieci wodociągowych oraz zbiorczych systemów odprowadzania ścieków (wobec braku tych systemów w Gminie), lokalizację wysypiska śmieci,
- rozwój i zmianę technicznych systemów sieci telekomunikacyjnej (wskaźnik: 59 abonentów na 1000 mieszkańców - wobec średniej wojewódzkiej: 144/1000 M. - stawia gminę na dalszej pozycji pod względem stopnia wyposażenia Gminy w urządzenia telekomunikacyjne).

Zadania rządowe w odniesieniu do Gminy obejmują - uporządkowanie gospodarki wodnej w zlewni Raby

Oprócz wymienionych kierunków polityki przestrzennej stanowiących wytyczne działań województwa w dziedzinie gospodarczej i przestrzennej - w odniesieniu do Gminy Trzciana - konieczne jest uwzględnienie działań (czynników) sprzyjających rozwiązaniu problemów gospodarczych Gminy - a jednocześnie umożliwiającym bardziej skuteczne porządkowanie przestrzennej struktury Gminy.

Należy do nich zwłaszcza - efektywne wykorzystanie mienia stanowiącego własność Gminy - poprzez :

- sukcesywne przeznaczanie takich terenów na cele zaspokajające najniezbędniejsze potrzeby Gminy w zakresie inwestycji publicznych,
- uzyskiwanie stałego źródła dopływu środków finansowych dla Gminy - poprzez wydzierżawienie terenów i obiektów zainteresowanym inwestorom, sprzedaż mienia usytuowanego w mało atrakcyjnych rejonach Gminy i z uzyskanych w ten sposób środków - zakup terenów usytuowanych bardziej atrakcyjnie.

Wobec wzmożonego rozproszenia mienia komunalnego oraz zróżnicowania wielkości działek - należy prowadzić sukcesywne działania zmierzające do: scalania gruntów, bezpośredniej wymiany terenów a także ich wykupu i sprzedaży.

Zwiększenie efektywności gospodarowania terenami w Gminie reprezentuje podobny w skutkach - jak gospodarowaniem mieniem Gminy - kierunek działań - tj. poprawę stanu gospodarki a jednocześnie - poprawę ładu przestrzennego w Gminie; wiąże się to z następującymi aspektami funkcjonowania Gminy:

- ograniczeniem możliwości wykorzystania terenów wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego - dla budownictwa mieszkaniowego, a jednocześnie - zgłaszaniem wniosków dotyczących wyznaczenia nowych innych terenów mieszkaniowych,
- wymogami poprawy ładu przestrzennego Gminy, w nawiązaniu do naturalnych warunków jej ukształtowania, a także - dyspozycji terenów - dla określonych rodzajów i form zagospodarowania.

Rozwiązanie problemów wykorzystania terenów wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego wymagałoby ograniczenia ich powierzchni, a w następstwie - spowodowało wzniesienie wniosków o odszkodowanie, z racji zmniejszenia wartości tych terenów (art. 36, ust.1 i 2. ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym). Roszczenia właścicieli terenów - mogłyby zostać zaspokojone poprzez wyznaczenie zamiennych działek budowlanych w obszarach wcześniej scalanych; jednak wobec protestów właścicieli działek - byłoby to niemożliwe do zrealizowania.

Poprawa ładu przestrzennego - wymaga skoordynowanych działań w postaci odpowiednich zapisów w planach miejscowych oraz nadzoru władz samorządowych w zakresie sposobu realizacji ustaleń planów i stosowania środków inspirujących prawidłową ich realizację.

2. PROGNOZY I HIPOTEZY ROZWOJU GOSPODARCZEGO I SPOŁECZNEGO

2.1. Prognoza rozwoju demograficznego

Prognoza demograficzna dla Gminy Trzciana została opracowana w oparciu o „Prognozę ludności Polski według województw na lata 1996-2020” – wydaną przez Główny Urząd Statystyczny w 1997 roku, w dostosowaniu do istniejącej w Gminie Trzciana sytuacji demograficznej. Założono odwrócenie tendencji, które pojawiły się w ostatnich latach, a mianowicie:

- wzrost dzietności kobiet do poziomu zapewniającego prostą zastępowalność pokoleń, który będzie efektem:
 - wejścia po roku 2000 w okres rozrodczy najliczniejszej grupy kobiet, co poprzez tzw. efekt przykładu powinno podnieść skalę urodzeń
 - unormowania sytuacji materialno-bytowej części młodzieży, która obecnie odracza decyzję o zawieraniu małżeństwa
- stopniowy wzrost długości życia, poprzez:
 - poprawę poziomu stopy życiowej
 - podniesienie poziomu usług medycznych
- wzrost przyrostu naturalnego, głównie w latach 2000-2010, poprzez:
 - znaczny wzrost poziomu urodzeń - do 17,5/1000 mieszkańców w 2005 roku
 - zmniejszający się systematycznie poziom zgonów - do 9,4/1000 mieszkańców w 2015 roku.
- niewielkie, ujemne saldo migracji, zwiększające się jednak po roku 2005.

Powyższe procesy demograficzne wpłyną na rozwój ludności Gminy Trzciana, która wynosić będzie:

w 2000 roku - 4990 osób

w 2015 roku - 5350 osób

Ważnym aspektem procesów demograficznych będą przemiany struktury wiekowej ludności. Decydujące znaczenie dla przyszłego kształtu struktury populacji będzie miał proces falowania niżów i wyżów demograficznych oraz wielkość przyrostu naturalnego.

Struktura ludności w poszczególnych grupach wiekowych będzie przedstawiała się następująco:

Wiek	rok 2000		rok 2015	
	osoby	%	osoby	%
Ogółem	4990	100,0	5350	100,0
przedprodukcyjny 0-17 lat	1510	30,3	1500	28,0
w tym:				
- 3-6	270		290	
- 7-14	750		730	
produkcyjny 18-59K, 18-64M	2750	55,1	3080	57,6
poprodukcyjny 60 i więcej K 65 i więcej M	730	14,6	770	14,4

**Przestrzenne rozmieszczenie ludności
w poszczególnych wsiach Gminy w roku 2015:**

Trzciana	- 1560
Łąka Dolna	- 1020
Leszczyna	- 840
Kamionna	- 820
Kierlikówka	- 505
Ujazd	- 365
Rdzawa	- 240

W latach 1996 - 2015 będą zachodziły następujące procesy demograficzne:

- znacznemu zmniejszeniu ulegnie liczba dzieci w wieku szkoły podstawowej, szczególnie po roku 2003, kiedy w wiek szkolny wejdą obecne mniej liczne roczniki,
- zwiększy się liczba młodzieży w wieku szkoły średniej, głównie w latach 2000-2010,
- zwiększy się liczba ludności w wieku produkcyjnym,
- nadal wysoki będzie udział ludności w wieku poprodukcyjnym.

Przebieg tych procesów będzie miał wpływ na kształtowanie się określonych potrzeb społecznych, a mianowicie:

- zmniejszenie liczby dzieci w wieku szkolnym pozwoli na polepszenie obecnych warunków nauczania,
- zwiększenie liczby młodzieży kształcącej się w szkołach średnich (także po wejściu w życie obowiązku nauki w szkole średniej), przy braku tego typu placówek w Gminie i wysokich kosztach zamieszkania w pobliskich miastach, powinno spowodować zwiększenie zainteresowania władz Gminy komunikacją, czyli poprawą stanu dróg i zwiększeniem połączeń z miejscowościami wyposażonymi w szkoły średnie,
- wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym, stanowiącej nadal w znacznej mierze „młode” - mobilne zasoby pracy, może być atutem w rozwoju Gminy, ale także już obecnie stanowi problem odpowiedniego kierunku ich kształcenia i stawia przed władzami Gminy zadanie aktywizacji gospodarczej tych zasobów,
- znaczna ilość ludzi starszych, przy dużym udziale ludzi samotnych (obecnie rosnąca nadwyżka kobiet w wieku lat 60 i więcej) oraz wzrastającej liczbie ludzi powyżej 80 lat, może stanowić o powstaniu w Gminie placówki opiekującej się ludźmi w tym wieku.

2. 2. Kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Podstawową dla wyznaczenia kierunków rozwoju Gminy - jest określenie jej głównych funkcji; będą to:

- rolnictwo - wraz z osadnictwem,
- rekreacja, w szczególności – turystyka.

Rozwój Gminy powinien uwzględniać następujące jej aspekty:

- efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego tj. - zasobów pracy, surowców oraz możliwości produkcyjnych działających w Gminie jednostek gospodarczych,
- tworzenie wielofunkcyjnej struktury gospodarczej umożliwiającej stopniowe zmiany struktury zatrudnienia - zwłaszcza zmniejszenie liczby zatrudnionych w rolnictwie - na rzecz zwiększenia zatrudnienia w produkcji pozarolniczej i usługach - publicznych i komercyjnych.

W dziedzinie produkcji pozarolniczej - tj. przemysłu eksploatacji surowców i drobnej wytwórczości – należy dążyć do poszerzania rynków zbytu dla ukształtowanego już w obszarze Gminy charakteru produkcji (zwłaszcza przetwarzania produktów rolnych – zarówno roślinnych, jak i produkcji zwierzęcej).

Znaczne możliwości tkwią w występujących na terenie Gminy złożach surowców, stwarzających (poza eksploatacją) – możliwości rozwoju nowych gałęzi przemysłu i rzemiosła, wymagających znacznej liczby zatrudnionych, jednocześnie – stosowanie nowoczesnej technologii – zarówno ze względu na wymagania konkurencji w tych gałęziach działalności gospodarczej, jak i z uwagi na konieczność ochrony naturalnego środowiska, reprezentującego szczególne walory pod względem stopnia jego atrakcyjności.

Wymaga to:

- tworzenia odpowiednich warunków: finansowych, prywatnych i przestrzennych dla inspirowania i rozwoju nowych gałęzi produkcji,
- rozwoju informacji na temat możliwości gospodarczych Gminy, w tym informacji na temat zasobów produkcyjnych, zasobów pracy, urządzeń technicznych etc. w skali: regionalnej i ponadregionalnej,
- tworzenia ofert dotyczących możliwości kooperacji między zakładami produkcyjnymi równorzędnymi pod względem potencjału produkcyjnego,

- rekomendacji i promowania drobnych zakładów produkcyjnych, współdziałających z zakładami wiodącymi w obszarze Gminy.

Prognozy dotyczące budownictwa – jako uzupełniającej dziedziny działalności gospodarczej w stosunku do: przemysłu, eksploatacji surowców i dobrej wytwórczości – obejmują możliwości jego rozwoju w zróżnicowanych aspektach.

Intensywny rozwój budownictwa mogą spowodować następujące czynniki:

- konieczność budowy (rozwoju) systemów infrastruktury technicznej, modernizacji i rozbudowy układu komunikacyjnego,
- stworzenie sprzyjających warunków: finansowych, prawnych i technicznych dla realizacji budownictwa mieszkaniowego oraz produkcyjno-usługowego,
- rozwój budownictwa mieszkaniowego – w skali określonej planami zagospodarowania przestrzennego – zgodnie, z przyjętymi zasadami kredytowania działań związanych z budową infrastruktury technicznej:

W rolnictwie – prognozowane są zmiany – związane ze zmianami struktury gospodarczej kraju, tj.:

- zmniejszenie liczby gospodarstw – przy jednoczesnym zwiększeniu ich areалу,
- zmniejszenie liczby osób zatrudnionych w rolnictwie (i utrzymujących się z rolnictwa) – zgodnie z tendencją wzrostu ekonomicznej efektywności gospodarki rolnej,
- usprawnienie bezpośredniej obsługi producentów (organizacja zaopatrzenia, zbytu produkcji, dogodnych powiązań z ośrodkami obsługi rolnictwa),
- wykorzystanie we właściwy sposób obszarów szczególnie przydatnych dla rozwoju określonych kierunków produkcji rolnej – i w ten sposób – zwiększenie atrakcyjności Gminy w skali regionalnej i ponadregionalnej.

Następstwem powyższych procesów – powinno być eliminowanie osób zbędnych w bezpośredniej produkcji rolnej i skierowanie ich do innych działów gospodarki.

Prognozy zmniejszenia zatrudnienia są następujące: będzie to ok. 1000 osób.

2.3. Obsługa ludności, usługi publiczne.

Prognozy demograficzne – określają zarówno ilościowo jak i jakościowo zmiany struktury ludności.

Obecna sytuacja – niedoinwestowania Gminy w usługi w połączeniu ze wzrostem liczby ludności oraz zmianami strukturalnymi będzie wymagać stworzenia możliwości rozwoju i realizacji podstawowych potrzeb ludności poprzez rozwój usług: publicznych i komercyjnych, tj. pełne wyposażenie lokalnych ośrodków usługowych.

W zakresie usług publicznych – w szczególności wzrosną potrzeby w zakresie usług kultury i opieki zdrowotnej. Obecny stan – stosunkowo niskiego poziomu wykształcenia w Gminie – będzie wymagał wzrostu materialnej bazy szkolnictwa. Konieczne stanie się wzbogacenie materialnej bazy administracji samorządowej.

W odniesieniu do usług komercyjnych – przewiduje się – zwiększenie ilości i rodzaju form obsługi: finansowej i prawnej – oraz ubezpieczeń.

Istotną sprawą dla wsi – stanie się organizacja obiektów służących przechowywaniu produktów rolnych i handlu hurtowego tymi produktami w określonych wsiach, ponadto:

– wzrost udziału jednostek transportowych w strukturze usług – i udziału przedsiębiorstw związanych z obsługą transportu drogowego.

Środkiem prowadzącym do realizacji wymienianych zadań – powinna być koncentracja terenów dla zapewnienia warunków realizacji – następujących zadań:

- rozwoju szkolnictwa – przygotowującego kadry do pracy w nowych warunkach gospodarczo-społecznych,
- rozwoju doradztwa: merytorycznego, finansowego i prawnego, informacji, a także łączności ,
- rozbudowy sieci obiektów handlu hurtowego dla zapewnienia zbytu produkcji Gminy, a jednocześnie – zaopatrzenia mieszkańców w atrakcyjne, niezbędne artykuły,
- rozwoju transportu i jego obsługi.

Prognozy dot. liczby zatrudnionych w wymienionych dziedzinach rozwoju gospodarczego – mieszkańców – określają ją – jako 1100 osób, tj. 205 osób/1000 M.

2.4. Hipotezy zmian warunków życia mieszkańców.

2.4.1. Mieszkalnictwo

Wobec sytuacji hipotezy: warunków mieszkaniowych, planów rozbudowy i stopnia intensywności wykorzystania terenów mieszkaniowych - generalnie każde gospodarstwo domowe – winno dysponować samodzielnym mieszkaniem.

– W zabudowie wsi – przeciętna wielkość działki powinna wynosić: 2000 m² netto i 2400 – 2500 – brutto.

– W odniesieniu do zabudowy jednorodzinnej ~ średnia wielkość działki – będzie zbliżona do 1000 m².

Prognoza rozwoju mieszkalnictwa

Nazwa miejscowości	Obszary zabudowane [ha]		
	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej oraz usługowej	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	tereny zabudowy letniskowej
Trzciana	54	11	2
Łąka Dolna	37	3	2
Leszczyna	31	-	-
Kamionna	43	-	5
Kierlikówka	22	-	3
Ujazd	15	-	-
Rdzawa	18	-	3
Razem	220	14	15

Wnioski do planów miejscowych.

W przedstawionej sytuacji – władze Gminy powinny podjąć decyzje w odniesieniu do następujących zagadnień:

- możliwości zwiększenia liczby ludności Gminy w wyniku aktywnego rozwoju gospodarczego,
- możliwości zmniejszenia wyznaczonych w ostatnim planie zagospodarowania przestrzennego terenów mieszkaniowych – oraz ograniczenia w dokonywaniu wyboru i wskazywaniu nowych terenów dla mieszkalnictwa – wobec nie wykorzystania wyznaczonych terenów (niejednokrotnie w poszczególnych zespołach wyznaczonych dla zabudowy mieszkaniowej nie zrealizowano ani jednego obiektu w okresie 10 lat).

Wskazywanie nowych terenów rozwoju mieszkalnictwa – winno być skoordynowane ze zmianami struktury rolnictwa i celowością ochrony terenów (gruntów) o największej przydatności dla rolnictwa.

2.4.2. Obsługa ludności; stopień zaspokojenia potrzeb w zakresie obsługi.

Ośrodkiem usług ponadpodstawowych powinna pozostać Trzciana. Funkcje podstawowych ośrodków obsługi – są w stanie pełnić: Leszczyna, Łąka Dolna, Kamionna, Rdzawa i Kierlikówka, a także Ujazd; winny one pełnić funkcje ośrodków obejmujących elementarny zestaw usług.

Liczba obsługiwanej przez poszczególne ośrodki ludności wynosiłaby odpowiednio dla:

Trzciany	– 1560
Leszczyny	– 840
Łąki Dolnej	– 1020
Kamionnej	– 820

Kierlikówki	– 505
Rdzawy	– 240
Ujazdu	– 365

Rozwój ośrodków obsługi w Gminie będzie niezbędny zarówno ze względu na wzrost liczby ludności jak i podwyższenie standardów wyposażenia jednostek osadniczych i mieszkańców.

STANDARDY JAKOŚCI ŻYCIA WYBRANYCH ELEMENTÓW INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

Wyszczególnienie	Miernik	Stan istniejący	Graniczne wielkości pola rozwiązań w okresie perspektywicznym
1	2	3	4
<p>MIESZKALNICTWO</p> <ul style="list-style-type: none"> • wygoda zamieszkania 	<p><u>m²pu mieszkania</u> M</p> <p><u>liczba osób</u> mieszkanie</p>	<p>15,7</p> <p>4,64</p>	<p>22 - 25</p> <p>3,8 - 3,5</p>
<p>OŚWIATA I WYCHOWANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • objęcie opieką przedszkolną dzieci w wieku 3-6 lat • warunki nauki w szkołach podstawowych: <ul style="list-style-type: none"> — zagęszczenie pomieszczeń do nauki — zmianowość 	<p>% uczestnictwa</p> <p><u>liczba uczniów</u> pomiesz. do nauki</p> <p><u>liczba oddziałów</u> pomiesz. do nauki</p>	<p>35,0</p> <p>18,9</p> <p>1,1</p>	<p>40 - 50</p> <p>18 - 25</p> <p>1,0</p>
<p>KULTURA</p> <p>możliwość korzystania z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bibliotek i filii bibliotecznych • domów i ośrodków kultury, klubów, świetlic 	<p><u>liczba mieszkańców</u> placówkę</p> <p><u>liczba woluminów</u> 10 tys.M</p> <p><u>liczba mieszkańców</u> placówkę</p>	<p>1240</p> <p>5052</p> <p>1650</p>	<p>2,5 - 3,0 tys.</p> <p>800 - 1000</p>
<p>OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość uzyskania podstawowej porady medycznej 	<p><u>liczba mieszkańców</u> 1 gabinet lekarski</p>	<p>990</p>	<p>700 - 800</p>

Wyszczególnienie	Miernik	Stan istniejący	Graniczne wielkości pola rozwiązań w okresie perspektywicznym
<ul style="list-style-type: none"> • zasięg obsługi przez ośrodki zdrowia • możliwość pomocy społecznej w domach opieki społecznej • możliwość nabycia leków 	<p><u>liczba mieszkańców placówkę</u></p> <p><u>liczba miejsc 1000 M</u></p> <p><u>liczba mieszkańców aptekę</u></p>	<p>4950</p> <p>-</p> <p>4950</p>	<p>2 - 3 tys.</p> <p>3 - 4</p> <p>5000 - 6000</p>
<p>HANDEL</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość korzystania z placówek sklepowych • warunki nabycia artykułów 	<p><u>liczba mieszkańców placówkę</u></p> <p><u>m² powierzchni użytk. 1000 M</u></p>	<p>170</p> <p>370</p>	<p>100 - 120</p> <p>500 - 700</p>
<p>USŁUGI BYTOWE, RZEMIOSŁO</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość korzystania z usług zaspokajających potrzeby niematerialne i materialne • warunki obsługi ludności 	<p><u>liczba mieszkańców zakład</u></p> <p><u>m² powierzchni użytk. 1000 M</u></p>	<p>260</p> <p>300</p>	<p>200 - 150</p> <p>400 - 500</p>
<p>GASTRONOMIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość korzystania z usług gastronomicznych 	<p><u>l .m-sc konsum. 1000 M</u></p>	<p>30</p>	<p>35 - 50</p>
<p>SPORT</p> <p>możliwość korzystania z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hal i sal sportowych • pływalni • stadionów i boisk 	<p><u>liczba mieszkańców obiekt</u></p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>4950</p>	<p>20 - 15 tys.</p> <p>20 - 15 tys.</p> <p>5 - 4 tys.</p>
<p>ADMINISTRACJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki obsługi mieszkańców i podmiotów gospodarczych 	<p><u>m² powierzchni użytk. 1000 M</u></p>	<p>117</p>	<p>200-300</p>

2.5. Hipotezy rozwoju infrastruktury społecznej

2.5.1. Publiczna infrastruktura społeczna

Oświata

1) przedszkola -

stan istniejący: 35% dzieci w wieku 3-6 lat objęte opieką przedszkolną

standard: 40-50% dzieci w wieku 3-6 lat

potrzeby: brak potrzeb inwestycyjnych

2) szkoły podstawowe -

stan istniejący: 18,9 uczniów na 1 pomieszczenie do nauki

standard: 18-25 uczniów na 1 pomieszczenie do nauki

potrzeby: brak nowych potrzeb inwestycyjnych

Analiza stanu istniejącego oraz prognozowane zmniejszenie się liczby dzieci w wieku przedszkolnym i szkoły podstawowej pozwalają stwierdzić, że obecna baza oświaty wraz z już realizowaną rozbudową przedszkola w Trzcianie oraz budową nowej szkoły w Kamionnej - w pełni zaspokoi przyszłe potrzeby użytkowników. Baza ta, aczkolwiek wyrażająca się odpowiednimi standardami, wymaga jednak modernizacji i przystosowania do nowych, zwiększających się potrzeb jakościowych, a więc wyposażenia w: pracownie przedmiotowe, pracownie artystyczne, sale gimnastyczne, baseny, boiska szkolne, świetlice. Prognozowane zmniejszenie liczby uczniów po roku 2003 powinno sprzyjać przemianom jakościowym warunków nauczania.

Kultura

1) biblioteki -

stan istniejący: 1240 mieszkańców na placówkę

standard: 2-3 tys.

potrzeby: brak potrzeb inwestycyjnych

Funkcjonujące obecnie biblioteki gminne zapewniają dość korzystne standardy. Ze względu na dzielące poszczególne wsie odległości oraz znaczne rozproszenie zabudowy proponuje się realizację jednej placówki bibliotecznej w Ujeździe - jako jednostki wbudowanej, działającej w Domu Ludowym.

2) domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice -

stan istniejący: 1650 mieszkańców/placówkę

standard: 800 - 1000 mieszkańców/placówkę

potrzeby realizacja domu kultury, potrzeby terenowe - 0,5 ha

Adaptuje się istniejące świetlice. Proponuje się realizację jednego wielofunkcyjnego (wyposażonego w salę widowiskową, pracownie artystyczne, bibliotekę z czytelnią) domu kultury zlokalizowanego w Trzcianie. Miejsce to byłoby elementem scalającym mieszkańców Gminy, proponującym wspólną działalność kulturalną dla różnych wiekowo środowisk.

3) kościoły -

nie stwierdza się dodatkowych potrzeb

Zdrowie i opieka społeczna

1) ośrodki zdrowia -

stan istniejący: 990 osób na gabinet lekarski

standard: 700-800 osób

potrzeby: realizacja jednego ośrodka zdrowia o 3 gabinetach lekarskich, potrzeby terenowe 0,15 - 0,25 ha.

Obecnie funkcjonujący ośrodek zdrowia spełnia wymogi zapewnienia mieszkańcom podstawowej opieki zdrowotnej. Jednak ze względu na prognozowany wzrost liczby ludności oraz znaczne odległości pomiędzy miejscowościami proponuje się realizację wiejskiego ośrodka zdrowia (być może wspólnie z sąsiednią Gminą) o 3 gabinetach lekarskich.

2) apteki -

stan istniejący: 1 placówka

standard: 4-5 tys. ludności na 1 placówkę

potrzeby: brak potrzeb inwestycyjnych, ew. wspólnie z proponowanym ośrodkiem zdrowia

3) opieka społeczna -

stan istniejący: brak urządzeń

standard: 3 - 4 miejsc na 1000 mieszkańców

potrzeby: 20 - 25 miejsc, potrzeby terenowe 0,5 - 1,0 ha

Aktualnie Gmina nie posiada domu opieki społecznej. Jednak utrzymująca się wysoka ilość ludności w starszym wieku, duży udział ludzi samotnych (znaczna nadwyżka kobiet w wieku powyżej 60 lat) skłaniają do zaproponowania realizacji tego typu obiektu. Z uwagi na niewielką liczbę szacowanych potrzeb, optymalnym rozwiązaniem byłaby realizacja obiektu wspólnie z sąsiednimi gminami.

2.5.2. Usługi komercyjne

Podaż tego typu usług jest obecnie i będzie w przyszłości regulowana przez rynek, a więc zależna będzie zarówno od zapotrzebowania na usługi, kształtowanego w znacznej mierze przez kondycję finansową gospodarstw domowych, jak również od możliwości finansowych i wykształcenia prowadzących działalność usługową. Zaproponowane standardy dotyczą optymalnych wartości dla ludności stałej Gminy. Zapotrzebowanie na różnego typu usługi znacznie wzrośnie wraz z rozwojem na obszarze Gminy rekreacji, w tym turystyki, czemu sprzyjać będzie realizacja małych zbiorników retencyjnych.

Handel

stan istniejący: 170 mieszkańców na placówkę, 370 m²p.u. na 1000 mieszkańców

standard: 100-120 mieszkańców na placówkę, 500-700 m²pu na 1000 mieszkańców

potrzeby: dotyczą zarówno powstawania nowych placówek (niekorzystny standard dostępności) oraz podniesienia warunków nabycia artykułów - tworzenie placówek większych powierzchniowo, o lepszym standardzie wyposażenia, dodatkowe potrzeby szacuje się na ok. 1,0-2,0 tys.m² powierzchni użytkowej; przyjmując, że obiekty wbudowane obejmą ok. 50% powierzchni handlowej, potrzeby terenowe wynoszą ok. 0,5-1 ha

Usługi bytowe, rzemiosło

stan istniejący: 260 mieszkańców na placówkę, 300 m²p.u. na 1000 mieszkańców

standard: 150-200 mieszkańców na placówkę, 400-500 m²p.u. na 1000 mieszkańców

potrzeby: dodatkowe potrzeby szacowane są na ok. 600-1100 m² p.u. tj. ok. 1,0-1,5 ha

Gastronomia

stan istniejący: ok. 30 miejsc konsumenckich na 1000 mieszkańców

standard: 40-50 miejsc konsumenckich na 1000 mieszkańców

potrzeby: dodatkowe potrzeby szacowane są na 150 miejsc konsumenckich, tj. 0,5 ha

3. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE PODSTAWOWYCH ELEMENTÓW FUNKCJONOWANIA GMINY

3.1. Kierunki i zasady rozwoju przestrzennego.

3.1.1. Rozwój przestrzenny.

W niniejszym Studium uwzględniono szereg istotnych czynników, wpływających na możliwości przestrzennego rozwoju Gminy.

Są to zarówno czynniki wynikające z naturalnych warunków ukształtowania obszaru Gminy, jak i związane z tym – elementy chronione już objęte ochroną statutową, bądź postulowane do włączenia w system elementów chronionych.

Przeanalizowano wszelkie istniejące zasoby i ich zagrożenia – wskazując na obszary – w stosunku do których należy stosować preferencje bądź ograniczenia kierunków i sposobów zagospodarowania. Równie ważną przesłankę dla formułowania możliwości rozwoju Gminy – stanowią: opracowane w ramach niniejszego studium – prognoza demograficzna, jak również – hipotezy rozwoju głównych funkcji Gminy, a więc – czynniki antropogenne.

Synteza czynników wpływających w jednoznaczny sposób na kształtowanie Gminy – została przedstawiona w części graficznej Studium – stanowiącym łącznie z częścią tekstową i załącznikami – przedmiot uchwały w sprawie Studium – nt. docelowych kierunków rozwoju Gminy Trzciana.

Zarówno czynniki naturalne, jak i – wspomniane – prognozy demograficzne i hipotezy rozwoju głównych funkcji – doprowadziły do określenia głównych obszarów funkcjonalnych i terenów o określonych kierunkach rozwoju w granicach Gminy.

Generalnie – wyróżniono w Gminie – dwa obszary funkcjonalne:

- **północny** – obejmujący Trzcianę i Leszczybę, Łąkę Dolną, Ujazd, Kierlikówkę, o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa i osadnictwa, w tym:

strefę aktywności gospodarczej – (Łąka Dolna, Ujazd, Kierlikówka) o bardziej urozmaiconych warunkach naturalnych, mniejszych możliwościach rozwoju mieszkalnictwa i rolnictwa, natomiast o największych możliwościach rozwoju produkcji pozarolniczej (przemysł, rzemiosło usługowe);

- **południowy** – (Kamionna, Rdzawa) o zdecydowanie najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rekreacji, natomiast z ograniczeniami dla rozwoju mieszkalnictwa – ze względu na wysokie walory krajobrazowe oraz bardzo zróżnicowane warunki fizjograficzne, zwłaszcza geomorfologiczne dla lokalizacji zabudowy mieszkalno-usługowej.

Istniejąca zabudowa, która zwłaszcza w północnej i środkowej części Gminy – stanowi większe ciągi zabudowy usytuowane wzdłuż dróg – w większości jest usytuowana w terenach korzystnych dla rozwoju osadnictwa. Tereny o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju osadnictwa sąsiadują z istniejącymi zespołami zabudowy (zwłaszcza w północnej części Gminy).

Wyróżnienie terenów o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju mieszkalnictwa – nie stanowi o potrzebie ich pełnego wykorzystania. Z prognozy demograficznej i potrzeby polepszenia istniejącego niskiego standardu mieszkaniowego, wynika potrzeba wyznaczenia w planach zagospodarowania przestrzennego – odpowiedniej ilości terenów pod zabudowę.

Powierzchnia terenów o najkorzystniejszych warunkach dla mieszkalnictwa – jest znacznie większa – co więcej – są to tereny również najkorzystniejsze dla rozwoju rolnictwa. O sposobie wykorzystania terenów najkorzystniejszych dla rozwoju dwu wymienionych funkcji – winny rozstrzygnąć miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W Studium wskazano te obszary, które wymagają wnikliwej analizy, w ramach opracowanych planów miejscowych.

Przestrzenna dyspozycja terenów Gminy – jest zróżnicowana: w północnej części – będą nadal dominować układy równoleżnikowe, w środkowej – mieszane, tj. równoleżnikowe i południkowe, natomiast na południu – układy rozproszone.

Istnieją możliwości rozwoju terenów zainwestowanych – w nawiązaniu do istniejącego układu dróg w Gminie, jako podstawowych elementów układu przestrzennego Gminy.

Na terenach potencjalnych możliwości rozwoju – istnieją warunki dla lokalizacji mieszkalnictwa wraz z nieuciążliwymi obiektami produkcji i usług, tj. elementów stanowiących system osadniczy Gminy. W Studium zostały również wskazane obszary leśne istniejące i przydatne do zalesienia, jak również wymagające ochrony. Wyróżniono także pasma terenów zieleni stanowiących biologiczną obudowę rzek i potoków, a także - głównych pasm terenów wymagających realizacji zadrzewień śródpolnych. Określono także obszary o największej przydatności dla rozwoju intensywnej produkcji rolnej. Możliwości przestrzennego rozwoju Gminy zostały przedstawione na rysunku nr 3.

3.1.2. Obszary wskazane do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest niezbędne na obszarach, które są objęte przepisami szczególnymi, a więc m. in. w obszarach eksploatacji surowców (prawo geologiczne) – obszar górniczy „Łąka”.

Ponadto niezbędne jest opracowanie planów miejscowych:

- w obszarach ochrony krajobrazu kulturowego - tereny osadnictwa doliny Potoku Saneckiego (wsie Trzciana, Łąka Dolna) oraz doliny potoku Przeginia (wieś Kamionna),
- w obszarach przewidzianych do rozwoju w sąsiedztwie drogi krajowej nr 966 (wsie Leszczyna, Trzciana), dróg powiatowych (wsie Trzciana, Leszczyna) w strefach o szerokości umożliwiającej wyodrębnienie wewnętrznych dróg zbiorczych dla obsługi nowych osiedli,
- dla centrum administracyjno-usługowego miejscowości Trzciana,
- dla terenów zamierzonej realizacji zbiorników wodnych we wsiach Trzciana i Rdzawa.

Oprócz obszarów, w których będą realizowane cele publiczne – prawidłowa gospodarka przestrzenna w Gminie będzie mogła być prowadzona jedynie w sytuacji, gdy miejscowe plany zagospodarowania zostaną sporządzone wszystkich zespołów zainwestowania (szczególnie dla terenów projektowanego rozwoju zabudowy jednorodzinnej) - z uwagi na fakt objęcia całej Gminy przepisami ochrony, związanymi z Obszarem Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza

Wiśnickiego, w którym znajduje się cała Gmina, oraz ze względu na to, iż plany miejscowe stanowią podstawę dla dokonywania podziałów geodezyjnych.

Gmina Trzciana posiada plan miejscowy na całym obszarze – w granicach administracyjnych (uchwała Nr XX/119/2001 Rady Gminy Trzciana z dnia 28 września 2001 roku w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzciana). Gmina zamierza dokonywać sukcesywnie zmiany tego planu – dostosowując go do obowiązujących przepisów i potrzeb bieżących.

3.2. Zasady rozwoju infrastruktury technicznej

3.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej przewiduje się na obszarze Gminy Trzciana budowę:

- sieci wodno-kanalizacyjnej,
- systemu zlewni nieczystości i oczyszczalni ścieków.

Do umożliwienia realizacji w/w inwestycji w Gminie konieczne jest:

1. w zakresie zaopatrzenia w wodę

I etap:

- budowa powierzchniowych ujęć wody
(zbiornik wody pitnej na potoku Rybie lub Przeginia - nr 1);
- budowa Zakładu Uzdatniania Wody (wieś Kamionna - przysiółek Rzyki);
- budowa zbiorników wyrównawczych:
 - V₁ (wieś Rdzawa, przysiółek „Na Górach”),
 - V₁ (wieś Trzciana, przysiółek „Dział”);
- budowa sieci wodociągowej we wsiach: Trzciana, Leszczyna i Łąka Dolna.

II etap:

- budowa sieci wodociągowej dla wsi: Kierlikówka, Ujazd i Rdzawa,
- rozbudowa lokalnych ujęć ze studni głębinowych i ujęć powierzchniowych, budowa zbiornika retencyjnego nr 2 na potoku Sepne (dla zaspokojenia potrzeb rolnictwa, a z chwilą uzyskania I klasy czystości funkcjonującego jako zbiornik wody pitnej).

Wieś Kamionna zaopatrzona będzie w wodę również niezależnie z ujęć powierzchniowych i źródeł.

2. W zakresie odprowadzania ścieków

I etap:

Rejon północny Gminy(wsie Trzciana, Łąka Dolna, Leszczyna, półn. stoki wsi Ujazd i Kierlikówka):

- budowa centralnej oczyszczalni ścieków (wieś Trzciana, przysiółek Libichowa),
- budowa dla obsługi północnej części Gminy przepompowni:
 - P₁ (wieś Trzciana),
 - P₂, P₃. (wieś Leszczyna),
 - P₃ (wieś Łąka Dolna),
- budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej dla północnej części Gminy.

Rejon południowy Gminy(wsie Kamionna, Rdzawa, południowe stoki wsi Ujazd i Kierlikówka):

I etap (przejściowy)

- budowa indywidualnych i grupowych oczyszczalni ścieków

II etap (docelowy) – wariant 1

- budowa centralnej oczyszczalni ścieków (wieś Rdzawa)
- budowa zlewni ścieków sanitarnych (wieś Ujazd)
- budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej dla południowej części Gminy.

II etap (docelowy) – wariant 2

- budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej dla południowej części Gminy z podłączeniem do projektowanej centralnej oczyszczalni ścieków (wieś Trzciana, przysiółek Libichowa).

Realizacja programu odprowadzania ścieków winna zagwarantować ich oczyszczanie w stopniu zapewniającym dotrzymanie warunków wynikających z obowiązujących przepisów.

Ad.1.) Zaopatrzenie w wodę

Planowane ujęcie wody z potoku Przeginia dla wodociągu Trzciana wg „Koncepcji programu zaopatrzenia w wodę Gminy Trzciana” .

Ujęcie wody i jaz na potoku Przeginia

Hydrologia:

$$Q \text{ śr.} = 0,03171 \times C_3 \times A \times P = \text{m}^3/\text{s km}^2,$$

$$C_3 = 0,45 - \text{współrzędna z tabeli}$$

absolutna średnia woda normalnego roku

średni niski przepływ:

$$SNQ = 0,4 \times V \times Q_{\text{œr}} = 0,4 \times 0,77 \times 0,179 = 0,055 \text{ m}^3/\text{s}$$

średnia normalna woda:

$$Q_3 = 0,7 \times 0,77 \times Q_{\text{śr}} = 0,7 \times 0,77 \times 0,179 = 0,096 \text{ m}^3/\text{s}$$

wielka woda;

$$Q_{50\%} = C \times A^{2/3} = 3,26 \times 5,97 = 19,462 \text{ m}^3/\text{s}$$

średni roczny odpływ ze zlewni:

$$W = 5644944 \text{ m}^3$$

Na potoku Przeginia prowadzone są stałe pomiary przepływów i stanów wód, które wynoszą:

- najniższy przepływ w półroczu jesienno-zimowym - $Q = 120 \text{ l/s}$

— średni niski przepływ w lutym 1996 (niżówka z I półrocza roku hydrologicznego 1995/96) - $Q_{\text{sr}} = 138 \text{ l/s}$

Na podstawie szczegółowej analizy, badań i pomiarów wykonanych przez autora i weryfikowanych w koncepcji ww. programu możliwe jest zatwierdzenie w kategorii C zasobów dyspozycyjnych dla projektowanego wodociągu Trzciana z ujęciem na potoku Przeginia (km 6 + 150) w Kamionnej w ilości $Q_E = 25 \text{ l/s}$, co stanowi 1/2 minimalnych przepływów potoku Przeginia w tym punkcie.

W dniu 22. 02. 1996 roku w laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Tarnowie wykonano na zlecenie Gminy Trzciana kompleksowe badania potoku Przeginia (punkt pomiarowy w Kamionnej na km 6 + 150). Wyniki jakości wody zawiera raport badań nr 122/96. Wg raportu ogólna ocena jakości wody w potoku Przeginia mieści się w I klasie czystości.

Lokalizacja jazu na potoku Przeginia

Ze względu na charakter doliny, głęboko wcięte koryto (6-7m) i szerokość dna doliny (10 m) - proponuje autor budowę jazu. Piętrzenie stałe na jazie winno wynosić 2,0 m.

Dane hydrologiczne do zwymiarowania jazu:

przepływ miarodajny (wielka woda miarodajna):

$$Q_{0,5\%} = 19,462(1 + 0,903 \times 3,70) = 84,465 \text{ m}^3/\text{s}$$

wielka woda kontrolna:

$$Q_{0,2\%} = 19,462(1 + 0,903 \times 4,39) = 96,531 \text{ m}^3/\text{s}$$

wielka woda - przepływ dozwolony;

$$Q_{50\%} = 3,26 \times 5,97 = 19,462 \text{ m}^3/\text{s}$$

Powyższe dane zaczerpnięto z „Koncepcji programu zaopatrzenia w wodę Gminy Trzciana” (autor dr F. Pulit).

Zarząd Gminy Trzciana proponuje w miejsce ujęcia na potoku Przeginia nowe ujęcie wody i jaz zlokalizowane na potoku Rybie w przysiółku Konty (na granicy wsi Rdzawa i Kamionna).

Nowa lokalizacja ujęcia wody powierzchniowej na potoku Rybie będzie wymagać:

- opracowania operatu wodno-prawnego,
- ustalenia zasobów dyspozycyjnych w kat. B poprzez coroczne pomiary przepływów na przestrzeni roku hydrologicznego 1997/98,
- wykonania analiz fizyko-chemicznych i bakteriologicznych,
- opracowania założeń projektowych stref ochrony sanitarnej i przeciwpowodziowej.

Zakłada się na etapie studialnym, że piętrzący jaz na potoku Rybie w przybliżeniu odpowiadał będzie danym hydrologicznym jazu na potoku Przeginia, natomiast zasoby dyspozycyjne dla projektowanego wodociągu „Trzciana” będą odpowiadać kat. C (jak dla ujęcia potoku Przeginia). Proponowany wcześniej jaz na potoku Przeginia ma być zamieniony na zalew kąpielowy dla ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego. Może być również wykorzystywany dla celów przeciwpożarowych wsi Kamionna lub budowy oddzielnego zbiornika o pojemności 50 m³

Zapotrzebowanie wody dla wodociągu „Trzciana”.

Planowane grupowe zaopatrzenie w wodę będzie obejmowało następujące wsie:

- Trzciana,
- Leszczyna,
- Łąka Dolna,
- Kierlikowka,
- Ujazd,
- Rdzawa.

Zakłada się, że minimalny dopływ wody z potoku Rybie wyniesie:

$Q_e = SNQ = 554/s \times 0,5 = 27,5l/s$ - przyjęto przez analogię jak dla potoku Przeginia

Zapotrzebowanie wody - tabela 8

$$Q_{\text{sr,d}} = 1806 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxd}} = 2168 \text{ m}^3/\text{d}$$

10% na straty w sieci i Z.U.W.

$$Q_u = (0,10 \times Q_{\text{sr,d}}) + Q_{\text{maxd}} = (0,10 \times 1806) + 2138 = 2319 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$\text{Deficyt wyniesie: } D = Q_e - Q_u = (27,5 \times 86400) - 2319 = 57 \text{ m}^3/\text{d}$$

Średni rozbiór godzinowy:

$$X = \frac{Q_u}{24} = \frac{2319}{24} = 96,7 \text{ m}^3/\text{h}$$

Pojemność zbiornika wyrównawczego opracowana wg. prof. Gabryszewskiego

$$X = \frac{Q_u - Q_{\text{sr,h}}}{100} = x \cdot 100 = \frac{99 - 96,7}{100} \times 100 = 2,3\%$$

Minimalna pojemność użytkowa zbiornika

$$V_{u,\text{min}} = \% \times Q_{\text{dmax}} = 35 \times 2319 = 812 \text{ m}^3$$

Max pojemność użytkowa zbiornika:

$$V_{u,\text{max}} = V_{u,\text{min}} \times 1,30 = 812 \times 1,30 = 1056 \text{ m}^3/\text{d}$$

1,25 = współczynnik zwiększający od minimalnego dobowego zapotrzebowania.

Pojemność całkowita zbiornika:

$$V_{u,c} = V_{u,\text{max}} + V_p = 1056 + 162 = \text{ok.} 1218 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$V_p = 15 \text{ l/s} \times 3600 \times 3\text{h}/1000 = 162 \text{ m}^3 \text{ wody ppoż.}$$

3h = czas gaszenia pożaru

Planuje się dwa zbiorniki wyrównawcze; każdy o pojemności:

$$V = 1218/2 = 609 \text{ m}^3 = 600 \text{ m}^3$$

Planuje się lokalizację zbiorników wyrównawczych (na najwyższych wzniesieniach) w miejscowościach:

- Rdzawa V1 = 600 m³ w rejonie „Na Górach”, na rzędnej terenu - 397,5 m n.p.m.
- Trzciana V2 = 660 m³ w rejonie „Dział” na rzędnej terenu - 370 m n.p.m.

Planowane w/w zbiorniki dla wodociągu „Trzciana” będą zasilane z Zakładu Uzdatniania Wody w Kamionnej. Zakład uzdatniania wody dla wodociągu „Trzciana” planuje się alternatywnie:

- wg „Koncepcji programu zaopatrzenia w wodę Gminy Trzciana”,
- wg niniejszej studialnej - na prawym brzegu potoku Rybie w rejonie Konty (przy nowym ujęciu wody). Uzasadnienie; mniejszy koszt rurociągów i bardziej zblokowany układ Z.U.W. - ujęcie wody. (zbiornik wodny),
- wodę uzdatnioną z Z.U.W. planuje się pompami „Qp” do zbiorników wyrównawczych V1 i 2, natomiast z zbiornika do sieci wodociągowej - grawitacyjnie.

Wydajność pomp „Qp”

$$Q_p = \frac{Q_{\max} \cdot d \cdot 0,5 \cdot 1,1}{T_p} = \frac{2319 \cdot 0,5 \cdot 1,1}{20h} = \text{ok. } 64 \text{ m}^3/h \text{ max rozbioru}$$

Uwaga

Planuje się dla ujęcia wodnego i gazu dla Z.U.W. wały ochronne przeciwpowodziowe dla co najmniej 100 letniej wody.

Sieć wodociągowa „Trzciana” (dla obszaru Gminy za wyjątkiem wsi Kamionna).

I etap:

- ujęcie powierzchniowe wody na potoku Rybie lub Przeginia
- w Kamionnej (WZ.)
- zakład uzdatniania wody (Z.U.W)

- stopnie przeciwpowodziowe w korycie potoku powyżej ujścia
- sieć wodociągowa (z hydrantami ppoż.) i kanalizacyjną równocześnie w miejscowościach: Trzciana, Leszczyna i Łąka Dolna.

II etap:

- budowa sieci wodociągowej „Trzciana” dla miejscowości: Kierlikówka, Ujazd i Rdzawa.

Uwaga

Zakłada się, że przed rozpoczęciem budowy sieci wodociągowej równocześnie budowane będą oczyszczalnie ścieków (dla I etapu - zbiorcza oczyszczalnia, dla II etapu - indywidualne i grupowe oczyszczalnie ścieków).

Planowany zbiornik retencyjny zaopatrzenia w wodę Gminy Trzciana (Nr 1)

W koncepcji programu z 1996 r. planowany jest zbiornik wody „Trzciana” w dolinie potoku Sepne. Głównym zadaniem zbiornika będzie zaspokojenie potrzeb rolnictwa. W/w. zbiornik będzie posiadał powierzchnię lustra wody: ok. $F = 15,3$ ha, a pojemność: ok. $V = 300000$ m³ oraz III klasę czystości.

Zakłada się, że po uregulowaniu gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami woda w zbiornikach może osiągnąć I klasę czystości wody. Wówczas stworzy on możliwości do zasilania zbiorników wyrównawczych V1 i 2 (poprzez uzdatnianie wody).

Uwaga

Zbiornik „Trzciana” należy zabezpieczyć wałem ochronnym przeciwpowodziowym dla co najmniej 100 letniej wody i wyznaczyć sfery ochrony bezpośredniej i pośredniej.

Studnie głębinowe i powierzchniowe w Gminie Trzciana

Należy zabezpieczyć utrzymanie I i II klasy czystości - istniejących studni głębinowych.

Poprawa gospodarki wodno-ściekowej dla wsi Kamionna

Planuje się zmodernizowanie istniejącego ujęcia i wodociągi grawitacyjne, które mogłyby zapewnić dostawę wody większej liczbie zagród i usług.

Pozostałe zagrody i usługi mogą korzystać z własnych studni głębinowych lub powierzchniowych stref ochrony sanitarnej I i II klasy.

Ad. 2.) Odprowadzanie ścieków

Oczyszczalnie indywidualne dla istniejących i przewidywanych niezorganizowanych systemów osadniczych (zabudowy rozproszonej).

W trudno dostępnych (górzystych) rejonach: Trzciany, Leszczyny i Łątki Dolnej - powinny funkcjonować wysokosprawne - indywidualne lub grupowe - oczyszczalnie, obsługujące rozproszoną zabudowę rolniczą. Pozwoli to na likwidację szamb i suchych ustępów.

Pozostałe tereny o bardziej dogodnych warunkach ukształtowania - stwarzają możliwości budowy zbiorczych oczyszczalni ścieków.

Odbiorniki ścieków wg danych hydrologicznych.

Jednostkowy spływ wody i potoków.

Średni niski przepływ w odbiorniku na 1km² wg wzoru Iszkowskiego w przybliżeniu wyniesie:

$$SNQ = 0,03171 \times H \times \alpha \times n \times 0,4 = m^3/s \text{ km}^2$$

Dane:

$$n = (1+0,8) / 2 \times 0,75 = 0,675 - \text{współ. dorzeczy o przewodze gruntów średnio przepuszczalnych z normalną roślinnością (gliny zapiaszczone)}$$

$\alpha = 0,40$ - wartość dla pagórków bardziej stromych i pogórza

$$P = 850\text{mm} (0,85\text{m})$$

$$SNQ = 0,03171 \times 0,85 \times 0,4 \times 0,675 \times 0,4 = 0,0029 \text{m}^3/\text{s km}^2$$

Oczyszczalnia ścieków sanitarnych K1 w Trzcianie

Odbiornik - Potok Sanecki

F = ok. 50 m powierzchni zlewni

Wskaźnikowy niski przepływ odbiornika Potoku Saneckiego dla oczyszczalni wyniesie:

$$SK_1 = 0,0029 \times 50 = 0,145 \text{m}^3/\text{s} \times 86400 = 12528 \text{m}^3/\text{d}$$

Oczyszczalnia przemysłowa K3 dla „Exodusu”

Odbiornik - Potok Sanecki

A = ok. 35km²

$$S = 0,0029 \times 35 = 0,102 \text{m}^3/\text{s} \times 86400 = 8770 \text{m}^3/\text{d}$$

Oczyszczalnia ścieków sanitarnych K2 dla wersji II

Odbiornik - Potok Rdzawka

A = 9,6km²

$$SNQ_3 = 0,0029 \times 9,6 = 0,0278 \text{m}^3/\text{s} \times 86400 = 2405 \text{m}^3/\text{d}$$

Oczyszczalnia K1 na terenie wsi Trzciana

Zakłada się, że oczyszczalnia ścieków sanitarnych obejmować będzie miejscowości:

- Trzciana
- Leszczyna
- Łąka Dolna - do granicy drogi szczytowej - Działy - Zbydniów
- Kierlikówka - do granicy drogi szczytowej - Działy - Zbydniów
- Ujazd - do granicy drogi szczytowej - Działy - Zbydniów

Przepustowość ścieków przez oczyszczalnię K1 wyniesie:

Qśr. d. = 659,6m³/d - / bilans ścieków - tabela 12 /

Po obróbce ścieków na oczyszczalni wysokosprawnej, planuje się skierować je do odbiornika – Potoku Saneckiego. Przepływ Potoku Saneckiego na podstawie obliczeń hydrologicznych wynosi SNQ = 12528m³/d.

Zgodnie z Dz. U. Nr 116 z 1991 r. - ścieki sanitarne nie powinny przekroczyć 10% SNQ.

Potok Sanecki posiada III klasę czystości i niższe. Powierzchnię oczyszczalni i strefę ochronną sanitarną do zabudowań mieszkalno-publicznych i usługowych podano w orientacyjnie w tabeli 17 (odbiorniki ścieków). Zakładaną strefę określi Inspektor Sanitarny i Ochrona Środowiska. Ze względu na teren zalewowy planuje się wał ochronny przeciwpowodziowy dla co najmniej 100 letniej wody. Dalszą przeróbkę osadów z oczyszczalni planuje się rozwiązać alternatywnie: wywozić wozem asenizacyjnym do oczyszczalni w Bochni lub rozbudować własną oczyszczalnię z poletkami.

Przepompownie ścieków na trasie kanalizacji sanitarnej

Ze względu na konfiguracje terenów, planuje się na trasach kanalizacji w miejscowościach:

- Trzciana - przepompownie ścieków - P-1
- Leszczyna - przepompownie ścieków - P-2 i P-3
- Łąka Dolna - przepompownie ścieków - P-4

Zakłada się, że przepompownie będą pracować automatycznie, z kontrolą na terenie obiektu oczyszczalni K1. Dla przepompowni planuje się strefy przeciwpowodziowe i zabezpieczające przed uciążliwościami dla otoczenia.

Zlewnie ścieków sanitarnych „Kz”

Planuje się na terenie wsi Ujazd w rejonie skrzyżowania dróg. Będzie to zbiornik, do którego wlewane będą rozcieńczone ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi z nie skanalizowanych wsi Gminy Trzciana.

Ścieki ze zlewni spływać będą kanałami do oczyszczalni K1 (Ilość ścieków określa się na około Qśr.d = 20 m³/d). Dla zlewni planują się strefę przeciwpowodziową i ochronną (tabela 17).

Zbiorcza kanalizacja sanitarna

Planowana zbiorcza kanalizacja sanitarna obejmować będzie następujące wsie:

- Trzcianę
- Leszczynę
- Łąkę Dolną - do szczytu drogi - Działy - Zbydniów
- Kierlikówkę - do szczytu drogi - Działy - Zbydniów
- Ujazd - do szczytu drogi - Działy - Zbydniów.

Kanalizację należy prowadzić grawitacyjnie i poprzez przepompowywanie w kierunku w/w. oczyszczalni ścieków.

Uwaga

Oczyszczalnie i kanalizację można etapować, podobnie jak wobec wodociągów „Trzciana”.

Kanalizacja przemysłowa:

Ścieki z ubojni drobiu do oczyszczalni K3 będą odprowadzane grawitacyjnie.

Zakłady hodowli drobiu

Dla zakładów hodowli drobiu nie planuje się oczyszczalni ścieków przemysłowych, tylko gnojownice dla opadów stałych i płynnych.

Ad.3.) Planowana gospodarka wodno-ściekowa dla wsi Kamionna

Wieś Kamionna jest najwyżej położona w Gminie Trzciana (rzędne terenu od 305 do 801,3m n.p.m.). Zwartą zabudowę ma centrum wsi - od skrzyżowań dróg (poniżej kościoła) wzdłuż drogi biegnącej brzegiem potoku Kamionna (poniżej 306 m n.p.m.). Północne lesiste stoki grzbietu górskiego Pasierbiec - Kamionna (801,3 m n.p.m.) są terenami źródłkowymi licznych potoków, dopływów: Przeginii, Kamionnej i Jeziornej.

Istniejące ujęcia wody i wodociągów grawitacyjnych.

W latach 1985-86 mieszkańcy Kamionnej zbudowali ujęcia wód źródłanych Nr 2 i powierzchniowych z potoków nr 1 i nr 3 oraz wodociągi grawitacyjne - systemem gospodarczym. Powyższe źródła i ujęcia powierzchniowe nie posiadały stref ochronnych I i II stopnia. Woda jest w złym stanie (wg danych z koncepcji programu).

Ogółem z wodociągów grawitacyjnych korzysta w Kamionnej 90 gospodarstw domowych na 214 istniejących, głównie w centrum wsi poniżej kościoła (wg stanu z miesiąca 04.1996 r.). Ze względu na układ topograficzny wsi i istniejące wodociągi grawitacyjne, nie planuje się przyłączenia wsi Kamionnej do wodociągu grupowego „Trzciana” (z wyjątkiem obiektów wczasowo-turystycznych, które w przyszłości planuje się na tym terenie).

Poprawę gospodarki wodnej warunkują następujące działania:

- powołanie spółki wodnej do eksploatacji największego wodociągu grawitacyjnego (ujęcie nr 3),
- opracowanie operatów wodno-prawnych dla ujęć powierzchniowych Nr 1 i 3 oraz ujęcia wód źródłanych Nr 2. W operatach należy określić wydajność eksploatowanych ujęć, zaprojektować strefy ochronne sanitarnej I i II stopnia,
- sprecyzowanie wytycznych do modernizacji ujęć,
- sporządzenie nowego bilansu wody lub przyjęcie go z tabeli 10.

Poprawa gospodarki ściekowej we wsi Kamionna

Etap I – przejściowy

Indywidualne i grupowe oczyszczalnie dla realizacji zainwestowania mieszkaniowego i usługowego będą obejmować następujące wsie:

- Kamionna i Rdzawa - 100% - (odbiorniki ścieków - tab. 20)
- Ujazd i Kierlikówka - 29% - (odbiorniki ścieków - tab. 20).

W miejsce wykonanych (na „dziko”) szamb i suchych ustępów planuje się na obszarach zabudowy zagrodowej i usługowej wysokosprawne oczyszczalnie - indywidualne i grupowe. Ścieki z w/w oczyszczalni należy skierować kanałami na złoża biologiczne sztuczne lub naturalne (drenażowe) a następnie do rowów melioracyjnych rolniczych lub do innych odbiorników wodnych. Kierowanie ścieków do odbiorników wodnych winno być każdorazowo zaopiniowane przez Wydział Ochrony Środowiska UW w Tarnowie oraz inspektora sanitarnego.

Etap II - docelowy (do 2015 r.)

Zbiorcza oczyszczalnia ścieków „K2” będzie obejmować następujące wsie:

– Kamionna	72%
– Rdzawa	72%
– Ujazd	32%
– Kierlikówka	29%

Centralna oczyszczalnia K2 planowana jest na terenie wsi Rdzawa (przy granicy wsi Ujazd - Zbydniów) na rzędnej ok. 285 m n.p.m. Ścieki z oczyszczalni zostaną skierowane kanałami do potoku Rdzawa (obecnie III klasa czystości). Dla oczyszczalni planuje się wał przeciwpowodziowy jak dla oczyszczalni K1 i strefę ochronną. W niniejszym opracowaniu nie przewiduje się całkowitej likwidacji pojedynczych i grupowych oczyszczalni, ze względu na zróżnicowane ukształtowanie terenu. Szczególnie dotyczy to terenów górzystych.

Zbiorcza kanalizacja dla K2

Zakłada się prowadzenie zbiorczej kanalizacji do oczyszczalni - grawitacyjnie.

Oczyszczalnia ścieków K4

Wieś Łąka Dolna (na granicy wsi Kierlikówka oraz przysiółka Konice - Gmina Żegocina).

Na terenie Łąki Dolnej planuje się rezerwę terenu pod oczyszczalnię K4 o przepustowości $Q_{sr.d} = 32-35 \text{ m}^3/\text{d}$. Powyższa oczyszczalnia w przyszłości

przeznaczona będzie położonych w rejonie promocji i rozwoju Gminy. Ścieki z oczyszczalni skierowane będą do pobliskiego cieką wodnego a następnie do potoku Rdzawka. Dla oczyszczalni planuje się wał przeciwpowodziowy.

Przedstawione powyżej możliwości rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej - zapewnią realizację istotnego

3.2.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Opracowanie zawiera materiały związane z prognozowanymi zmianami zaopatrzenia Gminy w energię elektryczną w roku 2015.

Materiały te dotyczą następujących elementów systemu energetycznego:

- głównych źródeł zasilania Gminy w energię elektryczną,
- linii napowietrznych średniego napięcia,
- stacji transformatorowych,
- linii napowietrznych i kablowych niskiego napięcia.

W prognozach rozwoju systemu energetycznego Gminy przyjęto, iż odbiorcami energii elektrycznej będą:

- mieszkańcy Gminy,
- obiekty przemysłowe (w ograniczonym zakresie)
- obiekty drobnej wytwórczości i usług - zarówno publicznych, jak i komercyjnych.

Podstawą prognozy były zarówno prognozy demograficzne jak i hipotezy rozwoju gospodarczo-społecznego i związane z tym zmiany strukturalne Gminy.

Przyjęto, iż przewidywany wzrost liczby ludności stałej - ok. 400 osób do roku 2015 - spowoduje wzrost na energię elektryczną do ok. 0,6-0,8 MW. Potrzeby te mogą być zaspokojone z istniejących źródeł zasilania, tj. z Tarnowa i bezpośrednio z Bochni - poprzez Główny Punkt Zasilania w Muchówce. Nie przewiduje się lokalizacji GPZ na terenie Gminy Trzciana (co ustalono w Zakładzie Energetycznym Tarnów i Rejonie Energetycznym Bochnia).

a) Linie napowietrzne średniego napięcia

Linie te są i będą zasilane z Muchówki, w której obecny punkt rozdzielczy zostanie przebudowany na Główny Punkt Zasilania dla następujących (oprócz Trzciany) gmin tego rejonu: Nowy Wiśnicz, Lipnica Murowana i Żegocina.

Obecne zasoby energii wraz z przewidywanym - niezbędnym ich wzrostem - w pełni zaspokajają potrzeby Gminy w 2015 roku. Głównym źródłem zasilania Gminy pozostaną Tarnów i Bochnia.

Obecny układ linii średniego napięcia zapewnia możliwości jego rozbudowy, m.in. poprzez realizację krótkich odcinków tzw. linii promieniowych, zasilających projektowane stacje transformatorowe.

b) Stacje transformatorowe

Istniejące stacje transformatorowe stwarzają możliwości zainstalowania transformatorów o mocy 250 kVA. Zwiększone zapotrzebowanie na energię elektryczną będą zabezpieczać transformatory o większej mocy. W przypadku zwiększonych potrzeb poszczególnych odbiorców przewiduje się budowę dodatkowych stacji transformatorowych.

c) Linie napowietrzne niskiego napięcia

Linie te po dokonanim kapitalnym remoncie i modernizacji, stwarzają pełne możliwości ich wykorzystania dla przesyłu większej mocy. W przypadkach rozbudowy i zwiększenia długości linii - nie spowoduje to naruszenia podstawowego układu sieci niskiego napięcia.

3.2.3. Telekomunikacja

Przewiduje się zmianę obecnie działającej centrali ręcznej w Trzcianie. na centralę automatyczną. Pojemność centrali wynosi 800 numerów z możliwością jej docelowej rozbudowy do 1200 numerów. Centrala ta w pełni zapewni obsługę terenu Gminy, w tym również tereny wsi Kierlikówki i Kamionnej, dotychczas obsługiwanych przez centralę w Żegocinie.

Istniejąca, prowizoryczna sieć telekomunikacyjna zostanie całkowicie przebudowana i dostosowana do wymogów technicznych - jakim winna odpowiadać w związku z zainstalowaniem automatycznej centrali w Trzcianie.

3.2.4. Gazownictwo

a) Stan istniejący

Gmina Trzciana uzbrojona jest w sieć gazową średniego ciśnienia. Zasilana jest ze stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia „R” w Łąckiej Górnej (opracowanie inwentaryzacyjne dla Gminy Trzciana – 1996 r.)

b) Zasada obsługi

Zakłada się, że gaz będzie głównym nośnikiem energetycznym zarówno do zabezpieczenia potrzeb bytowych dla istniejącej i prognozowanej liczby mieszkańców i usług oraz dla potrzeb grzewczych i wentylacji na obszarze Gminy.

Dane:

M = 4959 mieszkańców stałych dla 1997 roku.

M = 5350 mieszkańców stałych dla 2015 roku.

2,5% – straty gazu w sieci

900 Mcal/M-rok – wskaźnik dla kuchenki gazowej i grzejnika łazienkowego

5% – na obiekty sakralne, letniskowe i inne

20% – na usługi – przyjmuje się w stosunku do ogólnego zapotrzebowania gazu na potrzeby bytowe i komunalne.

$$V_r = \frac{\text{Mcal} \times 1000}{H} = \text{m}^3 / \text{rok} \quad \text{– przelicznik z Mcal na m}^3 / \text{rok}$$

N = 3,5 osoby – średnia liczba mieszkańców przewidywana dla działki budowlanej

VK = 800 m³ – średnia kubatura przypadająca na jeden obiekt mieszkalny jednorodzinny

G = 15 ÷ 20 kcal / km³ – średni wskaźnik strat ciepła dla istn. i przewidywanej ilości budynków mieszkalnych oraz dla obiektów usługowych.

c) Prognoza dla 1997 roku

M = 4959 mieszkańców stałych

Roczne i godzinowe zapotrzebowanie gazu ziemnego:

Zapotrzebowanie gazu dla celów bytowo–komunalnych

- Roczne zapotrzebowanie gazu ziemnego mieszkańców - cele bytowe:

$$V_r - M = \frac{900 \times 1000 \times 4959}{8300} = 537723 \text{ m}^3 / \text{rok}$$

- Roczne zapotrzebowanie gazu ziemnego dla mieszkańców i usług dla celów komunalnych:

$$V_r - \mu = 537723 \times 1,2 = \underline{645268 \text{ m}^3 / \text{rok}}$$

- Godzinowe zapotrzebowanie gazu dla mieszkańców i usług dla celów bytowo–komunalnych:

$$V_h - \mu = \frac{645268}{1500} = \underline{\text{ok. } 430 \text{ m}^3 / \text{h}}$$

h = 1500 - średni wskaźnik przesyłania gazu w stosunku rocznym.

Zapotrzebowanie gazu dla celów grzewczych i wentylacji

Łączna średnia istniejąca kubatura mieszkalna wyniesie:

$$F = 77,8 \text{ tyś.} \times 1000 = 77800 \text{ m}^3 - \text{pow. użytkowa mieszkań}$$

$$V_{ki} = 77800 \times 3.0 = 233400 \text{ m}^3 - \text{kubatura mieszkań}$$

$$V_{k\acute{s}r.} = 40000 \text{ m}^3 - \text{kubatura budynków usług publicznych i komercyjnych}$$

Suma kubatur mieszkalnych i usługowych:

$$V_k = 233400 + 40000 = 273400 \text{ m}^3$$

Ogólne straty ciepła dla istniejących budynków mieszkalnych i usługowych:

$$Q_h = 273400 \times 20 = 5468000 \text{ kcal / h}$$

Średnie zapotrzebowanie ciepła na wentylacje w ciągu jednej godziny dla budynków usługowych:

$$Q_h = \frac{g(t_w - t_z)V_k \times a}{\eta} = \frac{0,18(20-10)40000 \times 1,45}{0,80} = 391500 \text{ kcal/hm}^3$$

$$g = 0,18 \text{ – jednostkowy współczynnik strat ciepła kcal / hm}^3$$

$$a = 1,45 \text{ – współczynnik dla średniej temp. zewn. – } 10^\circ\text{C}$$

Łączne straty ciepła na ogrzewanie i wentylacje:

$$V_h = 5859500 \text{ kcal / h (6813 KW)}$$

Roczne zapotrzebowanie gazu na pokrycie ogólnych strat ciepła w budynkach mieszkaniowych i usługowych:

$$V_r = \frac{0,87 \times 24 \times 5859500 \times 3300 \times 1,1}{8300 \times 0,80 \times 18 - (-20)} = 1760135 \text{ m}^3 / \text{rok}$$

$$S_d = 3300 \text{ h – liczba stopniodni w okresie ogrzewania (PN – 66 / B – 02419)}$$

Godzinowe zapotrzebowanie gazu na pokrycie ogólnych strat ciepła w budynkach mieszkalnych i usługowych:

$$V_h = \frac{5859500 \times 1,1}{8300 \times 0,85} = 914 \text{ m}^3 / \text{h}$$

Suma rocznego i godzinowego zapotrzebowania gazu dla bud. mieszkalnych i usługowych

Suma rocznego zapotrzebowania gazu:

$$V_r = 645268 + 1760135 = 2405403 \times 1,05 \times 1,025 = 2588815 \text{ m}^3 / \text{rok}$$

Suma godzinowego zapotrzebowania na gaz:

$$V_h = (430 + 914) \times 1,1 \times 1,025 = 1446 \text{ m}^3 / \text{h}$$

Wnioski

Istniejąca stacja redukcyjno–pomiarowa I stopnia (R1) o wydajności 1500 m³/h obsługująca gminę Trzciana jest na granicy wydajności i w obecnej sytuacji nie wymaga zmian.

d) Prognoza dla roku 2015

M = 5350 mieszkańców stałych

Roczne i godzinowe zapotrzebowanie gazu ziemnego

Zapotrzebowanie gazu dla celów bytowo–komunalnych

- Roczne zapotrzebowanie gazu mieszkańców:

$$V_r - m = \frac{900 \times 1000 \times 5350}{8300} = 580120 \text{ m}^3 / \text{rok}$$

- Roczne zapotrzebowanie gazu dla mieszkańców i dla usług:

$$V_r = \mu = 580120 \times 1,2 = 696145 \text{ m}^3 / \text{rok}$$

- Godzinowe zapotrzebowanie gazu dla mieszkańców i usług:

$$V_{h \text{ MU}} = \frac{696145}{1500} = 464 \text{ m}^3 / \text{h}$$

Zapotrzebowanie gazu dla celów grzewczych i wentylacji

Łączna średnia kubatura mieszkalna – istniejąca i przewidywana:

Istniejąca kubatura mieszkalna

$$V_{ki} = 233400 \text{ m}^3$$

Przewidywana kubatura mieszkalna

$M = 5350 - 4959 = 391$ prognozowanych mieszkańców. Na jedno mieszkanie przyjmuje się średnio 3,5 osoby

$$M = \frac{391}{3,5} = \text{ok. } 112 \text{ budynków jednorodzinnych przewidywanych}$$

Kubatura mieszkalna:

$$V_{km} = 112 \times 800 = 89600 \text{ m}^3$$

Łączna kubatura mieszkalna – istniejąca i przewidywana:

$$V_{k \text{ MŁ.}} = 256276 \text{ m}^3$$

Kubatura budynków usługowych publicznych i komercyjnych:

$$V_{k \text{ śr.}} = 60000 \text{ m}^3$$

Suma kubatur mieszkaniowych i usługowych istniejących i przewidywanych:

$$V_{K} = 256276 + 89600 + (60000 - 40000) = 365876 \text{ m}^3$$

Ogólne straty ciepłe dla istniejącej i przewidywanej zabudowy mieszkaniowej i usługowej:

$$Q_h = (233400 \times 20) + (89600 \times 15) + (40000 \times 20) + (60000 - 40000 \times 15) = 7112000 \text{ Kcal / h}$$

Średnie zapotrzebowanie ciepła na wentylację w ciągu godziny dla bud. usługowych:

$$Q_h = \frac{0,18(20 - 10) 60000 \times 1,45}{0,8} = 587250 \text{ kcal / h}$$

Łącznie straty ciepła na ogrzewanie i wentylację:

$$V_h = 7699250 \text{ Kcal / h (8953 KW)}$$

Roczne zapotrzebowanie gazu na pokrycie strat ciepła dla istniejącej i przewidywanej zabudowy mieszkaniowej i usługowej:

$$V_r = \frac{0,87 \times 24 \times 7699250 \times 3300 \times 1,15}{8300 \times 0,8 \times 18 - (-20)} = 24179035 \text{ m}^3 / \text{rok}$$

Godzinowe zapotrzebowanie gazu na pokrycie ogólnych strat ciepła w bud. mieszkaniowych i usługowych:

$$V_h = \frac{7699250 \times 1,1}{8300 \times 0,8} = \text{ok. } 1200 \text{ m}^3 / \text{h}$$

Suma rocznego i godzinowego zapotrzebowania gazu dla bud. mieszkaniowych i usługowych

Suma rocznego zapotrzebowania gazu:

$$V_r = (696145 + 24179035) \times 1,1 \times 1,05 = 3351495 \text{ m}^3 / \text{rok}$$

Suma godzinowego zapotrzebowania gazu:

$$V_h = (464 + 1200) \cdot 1,1 \times 1,025 = \text{ok. } 1790 \text{ m}^3 / \text{h}$$

Wnioski

Istniejąca stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia R1 o wydajności 1500 m³ / h w miarę rozbudowy osadnictwa gminy, wymagać będzie również zwiększenia wydajności.

3.2.5. Ciepłownictwo

Obecnie na obszarze Gminy Trzciana istnieją różne lokalne systemy ogrzewania budynków mieszkalnych, usługowych i przemysłowych (koksowe, węglowe, gazowe, elektryczne, drzewne). Wg informacji przeważająca ilość obiektów korzysta z opału stałego.

Ze względu na krajobraz chroniony należy stopniowo likwidować uciążliwe lokalne kotłownie i zastąpić je urządzeniami o mniejszym oddziaływaniu na środowisko (wodę, glebę, lasy i na turystykę).

W związku z powyższym, koniecznym jest zastosowanie następujących urządzeń:

- kotły gazowe – jedno i dwufazyjne dla c.o. i c.w.u.
- kotły olejowe (olej opałowy lekki) dla c.o. i c.w.o.
- urządzenia elektryczne dla c.o. i c.w.o.
- kotły mieszane (np. na gaz i elektrykę dla c.o i c.w.o.) za wyjątkiem kotłów na paliwo stałe (koksowo-węglowych) lub na olej zasiarczony

Niekonwencjonalne źródła energii: jak wiatraki, ogrzewanie słoneczne (np. dla c.w.u. lub do podgrzewania wody w basenach otwartych i krytych).

3.2.6. Komunikacja

1. Prognozy rozwoju.

Według aktualnych prognoz wzrostu ruchu samochodowego, w ciągu najbliższych 15 lat ruch na drogach krajowych wzrośnie o ok. 25-30%, na drogach wojewódzkich i powiatowych o ok. 10-15%. Oznacza to, że istotny wzrost ruchu w Gminie Trzciana (ok.25%) nastąpi przede wszystkim na drodze wojewódzkiej nr 966 oraz drodze powiatowej 2095K, biegnącej przez centrum Trzciany.

Równocześnie w planach rozwoju sieci drogowej DODP w Krakowie nie przewiduje się w tej części regionu realizacji nowych dróg, mogących przejąć wzrastający ruch. W związku z tym, istniejące drogi o podstawowym, regionalnym charakterze będą musiały ulec gruntownym modernizacjom, uwzględniającym nie tylko względy techniczne, ale również ochrony przed uciążliwością komunikacyjną przyległych obszarów.

2. Koncepcja rozwoju i funkcjonowania systemu transportu

System transportu Gminy spełniać musi podstawowe cele jakimi są:

- zapewnienie powiązań Gminy z ośrodkami administracji państwowej i samorządowej wyższego szczebla jak miasta wojewódzkie (Kraków), oraz powiatowe (Bochnia, Tarnów),
- zapewnienie powiązań Gminy Trzciana z sąsiednimi gminami,
- zapewnienie powiązań miejscowości położonych w Gminie Trzciana z siedzibą Gminy.

Powyższe kryteria muszą spełnić istniejące (zmodernizowane) drogi: wojewódzka nr 966 oraz powiatowe i gminne.

3. Weryfikacja ustaleń obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego.

Utrzymuje się ustalenia dotychczasowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy w zakresie funkcji i przebiegu tras drogowych.

4. GŁÓWNE KIERUNKI POLITYKI W ZAKRESIE OCHRONY ZASOBÓW I PRZEKSZTAŁCANIA STRUKTURY GMINY

Sformułowane w niniejszym rozdziale zapisy studium dotyczą w szczególności tych elementów działań w obszarze Gminy, które umożliwią realizację celów publicznych, znajdujących się w kompetencji administracji państwowej - ale których bezpośrednia realizacja będzie w znacznej mierze możliwa, dzięki kompetencjom i działaniom władz samorządowych.

W nawiązaniu do powyższego statusu prawnego - wprowadzono do studium propozycje objęcia ochroną tych zasobów, które nie zostały dotąd formalnie objęte ochroną, ale z uwagi na ich jakość (wartość) oraz sugestie służb administracji państwowej - powinny zostać objęte ochroną statutową.

Postulaty i propozycje dotyczą w szczególności:

- środowiska,
- dóbr kultury,
- stworzenia warunków dla realizacji inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym.

Dodatkowo przedstawiono elementy polityki lokalnej istotne dla Gminy, możliwości gospodarowania mieniem komunalnym oraz zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do poszczególnych rejonów i obszarów.

4.1. Polityka w zakresie ochrony środowiska

Gminę charakteryzują: dość dobry stan czystości powietrza oraz znaczne powierzchnie terenów leśnych i zadrzewień (zwłaszcza w zachodniej i południowej części Gminy), a także znaczne walory krajobrazowe (głównie w południowej części Gminy). Są to wartości wymagające zabezpieczenia przed wszelkimi czynnikami, które mogłyby zdeprecjonować wymienione powyżej zasoby środowiska.

Konieczna jest ochrona obszaru Gminy przed inwestycjami pogarszającymi stan środowiska. Dla zachowania dość dobrych warunków aerosanitarnych Gminy należy kierować się następującymi wskazaniem lokalizacyjnymi:

1) Dla ewentualnych emitorów -

- unikania ich lokalizacji w terenach o ograniczonym przewietrzaniu (dna dolin, zagłębienia terenowe) - szczególnie w północnej i środkowej części Gminy - oraz wykluczenia lokalizacji takich emitorów w południowej części Gminy (w rejonie projektowanego rezerwatu Kamionna),
- korzystniejsze jest sytuowanie ewentualnych emitorów zanieczyszczeń powietrza we wschodniej części Gminy, z uwagi na przewagę wiatrów zachodnich i południowo-zachodnich.

Generalnie - należy ograniczać uciążliwość istniejących emitorów i nie dopuszczać do lokalizacji nowych - z uwagi na znaczne walory rekreacyjne Gminy i fakt włączenia jej do Obszaru Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego oraz projektowanego Żegocińskiego Parku Krajobrazowego.

2) W odniesieniu do uciążliwości układu komunikacyjnego –

największą uciążliwością charakteryzuje się droga krajowa nr 966 przebiegająca ze wschodu na zachód przez półn. - zach. tereny miejscowości Trzciana. Poszukiwanie rozwiązań komunikacyjnych w zakresie realizacji obwodnicy poza koncentracją zabudowy Trzciany - pozwoliłoby na zapewnienie bardziej płynnych połączeń i zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza w zabudowanych terenach. Możliwości przeprowadzenia obwodnicy istnieją przede wszystkim na południe od istniejącej drogi, przebiegającej przez centrum Trzciany.

Uciążliwość oddziaływania pozostałych dróg regionalnych można zmniejszyć poprzez następujące działania:

- wznoszenie nowych budynków w większej odległości od krawędzi jezdni,
- zwiększenie powierzchni zieleni oraz jej intensywności wokół obiektów usług publicznych,

- wprowadzenie zadrzewień i krzewów wzdłuż dróg przebiegających w terenach otwartych (niezabudowanych) dla ochrony gruntów rolnych przed zanieczyszczeniem metalami ciężkimi.

3) Niekorzystną sytuację w zakresie wzrastających zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych należy zmienić poprzez następujące działania:

- budowę kanalizacji w obszarze Gminy,
- ograniczenie stosowania chemicznych środków nawożenia i ochrony roślin, zwłaszcza w rejonach w rejonach intensywnej produkcji sadowniczej (głównie w Leszczynie),
- nadzór nad propozycjami lokalizowania inwestycji, stwarzających zagrożenia dla czystości wód i powierzchni terenów.

Ponadto należy szczególnie chronić obszary zasilania wód powierzchniowych.

Ochrona winna obejmować:

- zakaz dokonywania wylesień,
- zakaz stosowania technicznej obudowy rzek i potoków.

W odniesieniu do ochrony wód podziemnych należy - obok działań wymienionych powyżej - zwiększać powierzchnie terenów zalesionych, sprzyjających powiększaniu naturalnej retencji terenów i przyspieszających procesy samoczyszczania się wód. Powyższe działania są związane są z ochroną dorzecza Raby, w którym znajduje się Trzciana.

4) Gospodarowanie odpadami komunalnymi - jest jednym z podstawowych działań zabezpieczających zasoby środowiska.

W granicach Gminy - brak w zasadzie - terenów spełniających techniczne wymogi lokalizacyjne stawiane tego rodzaju obiektom. Najmniej kolizji technicznych stwarza (co wykazało studium możliwości lokalizacji wysypiska odpadów - opracowane przez inż. J. Banasia z Politechniki Krakowskiej - w latach 1995-96) teren położony w północnej części Gminy, w Leszczynie.

Z uwagi na wysokie walory krajobrazowe tego obszaru - należy jednak prowadzić dalsze badania i analizy - w porozumieniu z władzami sąsiednich gmin - dla ustalenia ewentualnych możliwości lokalizacji wspólnego wysypiska dla 2 lub

więcej (związku) - gmin. Związek gmin dorzecza Raby - winien działać wspólnie na rzecz lokalizacji tak istotnej inwestycji - dla zabezpieczenia chronionego obszaru Raby - przed infiltracją do wód powierzchniowych i podziemnych zanieczyszczeń pochodzących z dzikich wysypisk odpadków lub z nieprawidłowo zlokalizowanego wysypiska centralnego. Będzie to jedno z najbardziej istotnych zadań dla władz samorządowych: kontynuowanie badań (studiów) we współpracy z otaczającymi Gminami - nad możliwościami lokalizacji centralnego wysypiska odpadów.

Należy przy tym uwzględnić sukcesywne wprowadzanie możliwości segregacji odpadów, stanowiących w części wtórne surowce dla realizacji szeregu zadań inwestycyjnych Gminy lub zespołu gmin. W szczególności należy rozwiązać problem usuwania pozostałości środków ochrony roślin i ich opakowań. Generalnie gospodarka odpadami na terenie Gminy musi być zgodna z obowiązującymi przepisami oraz gminnym „Planem gospodarki odpadami”.

Plan Gospodarki Odpadami.

Plany gospodarki odpadami w gminach powstają jako realizacja ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.), która wprowadza obowiązek opracowywania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Wojewódzki, powiatowy lub gminny plan gospodarki odpadami powinien być opracowywany zgodnie z planami wyższego szczebla. Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami (PPGO) powinien być opracowany zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami (WPGO) dla województwa małopolskiego, dla którego dokumentem nadrzędnym jest Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (KPGO). Dokumentem nadrzędnym wobec Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzciana jest Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Bocheńskiego.

Gminne plany gospodarki odpadami określają:

- prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami.
- działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami.
- instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów.
- aktualny stan gospodarki odpadami .
- system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

W planach gospodarki odpadami w szczególności określa się:

- rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania,
- rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wraz z wykazem podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie,
- działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego postępowania z nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska,
- projektowany system gospodarowania odpadami oraz cele szczegółowe do roku 2015.

Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Trzciana stanowi integralną część Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Trzciana i określa:

1. aktualny stan gospodarki odpadami,
2. rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
3. prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami,
4. rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mogą być poddawane systemowi odzysku lub unieszkodliwiania,
5. działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami,
6. instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów,
7. system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów i zadań zdefiniowanych w Planie Gospodarki Odpadami.

Zgodnie z wymogami prawa, Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzciana obejmuje wszystkie rodzaje odpadów:

1. odpady komunalne, w tym:

- odpady biodegradowalne,
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlano-remontowe,
- odpady niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych;

2. odpady powstające w sektorze gospodarczym, w tym:

- odpady inne niż niebezpieczne,
- odpady niebezpieczne;

3. szczególne rodzaje odpadów niebezpiecznych, w tym:

- odpady zawierające PCB,
- oleje odpadowe,
- baterie i akumulatory,
- odpady zawierające azbest,
- pestycydy.

4. odpady medyczne;

5. odpady weterynaryjne;

6. inne odpady, w tym:

- zużyte pojazdy samochodowe,
- zużyte opony,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne,
- zużyty sprzęt gospodarstwa domowego.

Opracowany plan został sporządzony w 2003 r. na okres 2003-2006, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007- 2014.

Zasady postępowania z odpadami spełniają wytyczne zawarte w prawodawstwie polskim i unijnym. Przyjęte zasady postępowania z odpadami obejmują:

- zapobieganie i minimalizację powstawania odpadów,
- zapewnienie odzysku, w tym głównie recyklingu odpadów, których w danych warunkach techniczno-ekonomicznych nie da się uniknąć,
- unieszkodliwianie odpadów z wyłączeniem składowania,
- bezpieczne dla zdrowia ludzkiego i środowiska składowanie odpadów, których ze względu na swój charakter bądź z uwagi na warunki techniczno – ekonomiczne nie da się poddać procesom odzysku lub unieszkodliwiania.

Podstawę prawną do sporządzenia Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Trzciana stanowią ustalenia Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r., o odpadach (Dz. U. Nr 62 poz. 628 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r., w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. Nr 62 poz. 628). oraz ustalenia zawarte w Planie Gospodarki Odpadami dla województwa małopolskiego oraz powiatu bocheńskiego. Plan Gospodarki Odpadami stanowi integralną część Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Trzciana.

W Planie Gospodarki Odpadami przedstawione zostały planowane zadania związane z realizacją przedsięwzięć w gospodarce odpadami z uwzględnieniem odpadów: komunalnych, opakowaniowych, komunalnych osadów ściekowych, odpadów powstających w sektorze gospodarczym Gminy, odpadów z tworzyw sztucznych, szczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych oraz odpadów weterynaryjnych. W odpadach komunalnych wyodrębniono odpady: biodegradowalne, wielkogabarytowe, remontowo-budowlane oraz strumień odpadów niebezpiecznych zawartych w odpadach komunalnych. Przy analizie szczególnych odpadów niebezpiecznych uwzględniono: odpady zawierające PCB, baterie i akumulatory, pestycydy, odpady medyczne, wycofane z eksploatacji pojazdy, zużyte opony, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne, odpady zawierające azbest oraz analizę oddziaływania planu na otaczające środowisko.

Odpady komunalne odbierane od mieszkańców Gminy przez podmioty gospodarcze mające stosowne pozwolenia są deponowane przez firmę „Traszkan” Zegardowice 105 na składowisku w Ujkowie Starym (Śląsk).

W Planie Gospodarki Odpadami przedstawiono prognozę zmian w gospodarce odpadami, z której wynika, że w nadchodzących latach następować będzie niewielki wzrost ogólnej ilości odpadów powstających na obszarze Gminy. W grupie odpadów komunalnych odnotowuje się wzrost udziału frakcji organicznej, a także wzrost udziału tworzyw sztucznych. Propozycję docelowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi oparto o rozwój odzysku i recyklingu, a unieszkodliwienie tych odpadów poprzez składowanie jedynie w przypadku braku możliwości innego wykorzystania.

Zadaniem strategicznym Gminy Trzciana w zakresie gospodarki odpadami jest ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko oraz maksymalne wykorzystanie możliwości ich gospodarczego wykorzystania.

Realizowane w ramach Planu działania podzielono na: zadania krótkookresowe, które były realizowane w latach 2004-2007 oraz zadania długookresowe, które obejmują lata 2008-2014.

Część działań przyjętych w Planie Gospodarki Odpadami wynika z obowiązku realizacji przewidywanych zadań w ramach regionalnego systemu gospodarki odpadami. Odnosi się to przede wszystkim do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów medycznych i weterynaryjnych oraz odpadów zawierających azbest. Dotyczy to również wydzielenia i gospodarczego wykorzystania odpadów opakowaniowych oraz biodegradowalnych. Ponadto wskazano możliwości gospodarowania odpadami wielkogabarytowymi oraz budowlano-remontowymi wytwarzanymi przez mieszkańców.

Na podstawie prognozy przedstawionej w Planie Gospodarki Odpadami można stwierdzić, że większość strumieni wytwarzanych odpadów będzie rosła; dotyczy to odpadów organicznych, zielonych, opakowaniowych, tekstylnych, mineralnych, a także odpadów budowlanych.

W celu kontroli przebiegu realizacji zadań Planu przewiduje się prowadzenie monitoringu, zwłaszcza w zakresie ilości wydzielanych rodzajów odpadów, odzysku i recyklingu oraz unieszkodliwiania odpadów. Przewiduje się stworzenie bazy danych gospodarki odpadami na obszarze Gminy, także z sektora gospodarczego.

Przedstawiono analizę oddziaływania zadań zawartych w Planie Gospodarki Odpadami na środowisko, z której wynika, że jego realizacja pozwoli na ograniczenie przyczyn powstania nowych zagrożeń i uciążliwości dla środowiska powodowanych przez odpady. Wzrost stopnia zagospodarowania odpadów oraz rekultywacja dzikich składowisk odpadów ograniczy emisję zanieczyszczeń do powietrza, oraz przyczyni się do ochrony powierzchni ziemi i zmniejszenia zagrożeń dla wód podziemnych i powierzchniowych.

5) Wykorzystanie zasobów surowców i ewentualne podjęcie oraz zwiększenie ich eksploatacji - wymaga dokonania bilansu zysków i strat (w aspekcie ochrony środowiska) dla ustalenia zasadności zamierzeń inwestycyjnych w zakresie pozyskiwania surowców.

Zwiększanie wydobycia surowców wiąże się z podejmowaniem niezbędnych, towarzyszących działań - przede wszystkim - rekultywacji terenów eksploatacji. Władze samorządowe będą więc zobowiązane do sprawowania nadzoru nad jednostkami prowadzącymi eksploatację dla zapewnienia ochrony walorów środowiska, a szczególnie rzeźby (ukształtowania) terenu. Rozpoczęcie, bądź poszerzenie terenów wydobycia surowców może nastąpić po dokładnym rozpoznaniu warunków ich wydobycia, jak również - zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi (prawem geologicznym i aktami prawnymi dotyczącymi ochrony środowiska).

6) Niezwykle ważna w granicach Gminy- jest właściwa polityka prowadzona w odniesieniu do terenów zielonych, szczególnie terenów zieleni wysokiej, tj.: lasów i zadrzewień różnego rodzaju, w tym zieleni, stanowiącej biologiczną obudowę rzek i potoków oraz zadrzewień śródrolnych.

Zieleń - zwłaszcza wysoka - spełnia różnorodną rolę:

- w istotny sposób zwiększa walory krajobrazowe Gminy,
- bezpośrednio wpływa dodatnio na zwiększenie przyrodniczych wartości obszaru a mianowicie: poprawia warunki aerosanitarne, sprzyja zwiększeniu poziomu wilgotności gruntów, zapobiega erozji, stanowi schronienie dla licznych gatunków zwierząt,
- tworzy rejony wypoczynku dla mieszkańców Gminy, a także osób korzystających z walorów rekreacyjnych Gminy- zamieszkałych poza jej granicami.

Dla zabezpieczenia terenów zieleni należy bezwzględnie wykluczyć:

- możliwość przeznaczania tych terenów na cele nie związane z gospodarowaniem zielenią,
- dokonywanie zmian stosunków wodnych - głównie przez nieprawidłowo prowadzoną regulację rzek i potoków oraz melioracje,
- zmniejszanie istniejącego drzewostanu,
- lokalizowanie zabudowy, obiektów i sieci infrastruktury technicznej oraz gromadzenie i wykorzystanie odpadów,
- stosowanie chemicznych środków uprawy i ochrony roślin - w terenach leśnych.

Jednocześnie - należy prowadzić działania zmierzające do powiększenia powierzchni lasów - między innymi poprzez przygotowanie programów dolesień obejmującego tereny o niskiej klasie bonitacji gleb – usytuowane w sąsiedztwie istniejących terenów lasów i zadrzewień. Należy również objąć ochroną zachowane do dzisiaj parki dworskie, cmentarze i inne zabytkowe zespoły zieleni.

Wiąże się to z przygotowaniem programu promocji i zachęty dla prowadzenia różnorodnych działań służących ochronie istniejących zasobów zieleni.

7) Krajobraz, także kulturowy - jest jedną ze szczególnie cennych wartości Gminy.

Największe walory krajobrazowe reprezentują: północne rejony Gminy (Trzciana, Leszczyzna - w sąsiedztwie granicy Gminy) oraz część południowa - zwłaszcza miejscowość Kamionna, w obrębie której utworzono rezerwat ze względu na wyjątkowe wartości krajobrazowe i przyrodnicze wzniesienia Kamionna-Pasierbiec. Ponadto - szczególnie atrakcyjne są ciągi widokowe w postaci odcinków dróg w Leszczynie (drogi prowadzącej wzdłuż północnej granicy Gminy), a także odcinki dróg grzbietowych w Leszczynie, Trzcianie oraz Kamionnej.

8) Oprócz działań ochrony na rzecz zasobów środowiska - konieczne jest podjęcie zadań związanych z poprawą warunków życia mieszkańców, a w szczególności możliwości zmniejszenia szkodliwości i uciążliwości, spowodowanych sąsiedztwem obiektów infrastruktury technicznej, w tym również komunikacji - oraz szkodliwych i uciążliwych obiektów produkcji rolniczej i cmentarzy.

Do eliminowania szkodliwych i uciążliwych następstw lokalizacji tych obiektów mogą prowadzić dwie drogi: częściowa modernizacja uciążliwych technologii działania wymienionych obiektów, a równocześnie - lokalizowanie nowych obiektów i zespołów mieszkaniowych oraz usługowych poza zasięgiem szkodliwości i uciążliwości istniejących inwestycji.

Należy tworzyć systemy promocji dla wszelkich inicjatyw: technicznych i organizacyjnych - pozwalających na eliminowanie (ograniczanie) szkodliwego bądź uciążliwego oddziaływania na środowisko istniejących inwestycji. Ewentualna uciążliwość obiektów winna się mieścić każdorazowo w granicach posesji. Preferencjami należy objąć działalność inwestycyjną nie wpływającą niekorzystnie na środowisko. W przypadkach wątpliwości co do sposobu i zakresu oddziaływania inwestycji na środowisko - należy egzekwować wykonanie studiów i ocen oddziaływania projektowanych inwestycji na środowisko, przed wydaniem pozwoleń na ich realizację.

4.2. Polityka ochrony dóbr kultury

1) Podstawowe rodzaje działań w zakresie ochrony dóbr kultury obejmują:

- bezwzględną ochronę obiektów i zespołów zabytkowych znajdujących się w ewidencji zabytków, i to zarówno ochronę bezpośrednią, jak i widokową - zgodnie z zapisami istniejących i przyszłych wskazań konserwatorskich,
- zachowanie i utrzymanie historycznych układów (względnie ich fragmentów) przestrzennych (krajobrazowych),
- zabezpieczenie już zidentyfikowanych stanowisk archeologicznych, a także stworzenie warunków do prowadzenia dalszych badań archeologicznych na obszarze Gminy.

Postuluje się:

- umiejętne wykorzystanie obiektów zabytkowych dla celów turystycznych (w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków),
- wprowadzanie we współczesnym budownictwie gabarytów, form, materiałów i detali przenoszącego miejscowe tradycje,
- kultywowanie zwyczajów i tradycji związanych z niematerialnymi dobrami kultury (obrzędy, strój, nazewnictwo),
- wyznaczenie terenów budowlanych na obszarach historycznie związanych z osadnictwem; ochrona terenów historycznie pełniących odmienne funkcje.

4.3. Ochrona krajobrazu kulturowego - dziedzictwa kulturowego i zabytków

1. Ze względu na wartości krajobrazu kulturowego ustala się podział obszaru gminy Trzciana na:

- KRAJOBRAZ KULTUROWY TRADYCYJNY

(Strefa Ochrony Konserwatorskiej)

w miejscowościach: Trzciana, Leszczyna, Kamionna ze względu na:

- zasoby ruralistyczne,
- zasoby architektury i budownictwa,
- zasoby krajobrazu tradycyjnego,
- zasoby etnograficzne.

- KRAJOBRAZ KULTUROWY Z ZACHOWANYMI ELEMENTAMI ZABYTKOWYMI (Strefa Ingerencji Konserwatorskiej)

w miejscowościach: Łąka Górna, Ujazd, Rdzawa, Kierlikówka, ze względu na:

- zasoby krajobrazu tradycyjnego,
- zasoby architektury i budownictwa,
- zasoby etnograficzne.

Zasady postępowania w Strefach Ochrony Konserwatorskiej (S.O.K.):

- indywidualna ochrona obiektów i zespołów zewidencjonowanych konserwatorsko wraz z przedpołem widokowym.

Zasady postępowania w Strefach Ingerencji Konserwatorskiej (S.I.K.):

- kontynuacja cech budownictwa oraz innych tradycji kulturowych nadających swój wyraz krajobrazowi.

2. Indywidualne strefy ochrony krajobrazu kulturowego (obiektów i zespołów z otoczeniem) dotyczą aktualnie obowiązujących obszarów objętych ochroną, takich jak:

- **strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej** związana z obiektami wpisanymi do rejestru zabytków, jak: sakralne zabytki architektury (kościół, kaplice, kapliczki, krzyże przydrożne), pomniki historyczne, cmentarze parafialne, wojenne, pozostałości założeń dworsko-parkowych i inne;
- **strefa częściowej ochrony konserwatorskiej** związana z elementami osadniczymi gminy, również otulina strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej;
- **strefa ekspozycji krajobrazowej** związana z dominantami krajobrazu kulturowego i naturalnego – również otulina strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej;
- **strefa ochrony archeologicznej** – związana ze śladami osadnictwa pradziejowego zewidencjonowanymi w ramach akcji AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski).

3. Kształtowanie współczesnej struktury przestrzennej.

Obowiązują następujące zasady przy zagospodarowania terenów na obszarze Gminy:

- ograniczenie gabarytów wysokościowych i kształtowanie sylwet projektowanych obiektów w nawiązaniu do tradycji architektonicznej,
- konsekwencja w realizacji zespołów architektoniczno-urbanistycznych,
- stosowanie kompozycji przestrzennej oraz zasad funkcjonalnych, technicznych i ekonomicznych,
- uwzględnienie w tworzonych kompozycjach przestrzennych:
- roli projektowanego elementu, lub zespołu przestrzennego w strukturze wsi oraz krajobrazu,
- skali czasowej (analiza zmienności wrażeń pod wpływem ruchu),

- perspektyw widokowych,
- zagadnień oświetlenia i barwy z wyzyskaniem ich walorów,
- kompozycji zieleni traktowanej jako integralna część projektowanego obiektu, lub zespołu (forma, barwa, czynnik wzrostu roślin).

4. W kształtowaniu struktury przestrzennej należy uwzględnić wyraźne identyfikatory przestrzeni takie jak:

A - elementy krystalizujące plany zabudowy, koncepcje lub projekty zagospodarowania terenów – place, osie kompozycyjne, pasma zieleni oddzielające poszczególne ogniwa struktury układu:

- na obszarze Gminy osie kompozycyjne istniejących układów osadniczych - układy skupione, pasmowe, rozproszone;

B - drogi - wprowadzające element zmienności, architekturę ruchu, elementy symbolu w otoczeniu:

- na obszarze Gminy wzdłuż dróg powiatowych;

C - rejony o charakterze dzielnic o odmiennych rysach strukturalnych, znaczeniowych, społecznych:

- rejony osadnicze o lokalnej tradycji i nazewnictwie (przysiółki);

D - linie i pasma graniczne – lokalne zjawiska przestrzenne, progi psychiczne, granice współzycia grup społecznych (przerwy pomiędzy poszczególnymi zespołami zabudowy, ograniczenia przestrzeni):

- Potok Sanecki, wzniesienie Ujazd - Łąka Górna, granice administracyjne gminy, miejscowości, drogi, pasma i obszary leśne, jary i wąwozy w obrębie cieków wodnych;

E - dominanty układu przestrzennego – architektoniczne o wartościach symbolicznych i znaczeniu społecznym w danej miejscowości:

- kościoły, perspektywy widokowe;

F - wybitne elementy krajobrazu – dominanty i pasma graniczne – obiekty o znaczeniu przestrzennym:

- Góra Kamionna, Góra Pasierbiecka,
- perspektywy widokowe,

- Potok Sanecki, Przeginia, Rdzawka;

G - punkty węzłowe – skrzyżowania ważnych dróg, miejsca wnikania odmiennego krajobrazu (dalekie, ciekawe widoki):

- istniejące skrzyżowania dróg o istotnym znaczeniu;

H - znaki szczególne – pomniki, formy i detale architektoniczne, wybitne lub istotne cechy krajobrazu naturalnego i kulturowego, cechy społeczne:

- **pomniki:** obelisk historyczny z XVII w., cmentarze wojenne z I wojny światowej, pozostałości założeń dworsko-parkowych w Ujeździe, Rdzawie, Kamionnej,

- **cechy krajobrazu:** osadnictwo w dolinach rzek i na wzniesieniach oraz tereny leśne i wynikające z tego układu perspektywy widokowe,

- **cechy zabudowy:** tradycyjne systemy budowlane, drobna skala zabudowy, regionalne formy architektoniczne i miejscowe tradycyjne układy osadnicze,

- **cechy społeczne:** tradycje lokalne.

5. Uzupełnienia istniejących i tworzenie nowych układów urbanistyczno-architektonicznych wymagają projektów zagospodarowania terenu obejmującego działki położone w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanej inwestycji – określających ich wzajemne powiązania funkcjonalno-przestrzenne i kulturowe.

Wytyczne do planów miejscowych.

1. Obowiązuje ochrona wartościowej struktury krajobrazu kulturowego – w znaczeniu objętym Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.).

1) Wyznacza się Strefę Ochrony Konserwatorskiej, w celu zachowania tradycyjnego krajobrazu kulturowego, w tym: struktury wiejskiej, obiektów, zespołów zabytkowych oraz powiązań historycznych, przyrodniczych i przestrzennych – **w miejscowościach: Trzciana, Leszczyna, Kamionna**

w obrębie której obowiązuje:

- a) indywidualna ochrona obiektów i zespołów wpisanych do rejestru i z ewidencji zabytków z ochroną krajobrazu,
- b) ochrona warunków przyrodniczych, widokowych, funkcjonalnych w obrębie przedpola widokowego cennych obiektów i zespołów zabytkowych,
- c) utrzymanie historycznych powiązań w kontekście terytorialnym.

2) Wyznacza się Strefę Ingerencji Konserwatorskiej, w celu zachowania krajobrazu kulturowego z elementami zabytkowymi oraz cech dziedzictwa kulturowego – **w miejscowościach: Łąka Górna, Ujazd, Rdzawa, Kierlikówka, w obrębie której obowiązuje:**

- a) utrzymanie form kultury niematerialnej: nazewnictwa, obyczajów,
- b) zachowanie form kultury materialnej (obiektów i zespołów zabytkowych), tradycyjnych cech budownictwa w aspekcie skali i form zabudowy, charakteru sieci drogowej (wpisanej w krajobraz i lokalnego ukształtowania terenu).

2. Obowiązuje ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej – w znaczeniu objętym Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.), w tym – ochrona podstawowych zasobów dziedzictwa kulturowego (archeologii, historii, układów ruralistycznych, urbanistycznych, architektury i budownictwa, zabytków ruchomych (wyposażenia obiektów zabytkowych), etnografii i krajobrazu, elementów małej architektury) w celu zachowania wiedzy historycznej i kontynuacji tradycji kulturowych poprzez:

poprawę stanu zachowania dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, w tym:

- 1) kształtowanie regionalnego wyrazu architektonicznego osadnictwa,
- 2) przeciwdziałanie degradacji krajobrazu kulturowego poprzez prawidłowe kształtowanie nowych siedlisk i zespołów osadniczych oraz właściwe sytuowanie nowo powstających obiektów na działkach,
- 3) dbałość o zachowanie powiązań widokowych, panoram, sylwet i dominant, wartościowych obiektów i zespołów - z krajobrazem,
- 4) ochronę obiektów z ewidencji zabytków, w szczególności wpisanych do rejestru zabytków oraz przeciwdziałanie „zanikaniu” obiektów z ewidencji zabytków poprzez właściwą adaptację dla nowych funkcji, stanowiącą jednocześnie formę ochrony zabytkowej substancji,

- 5) ochronę sakralnych obiektów małej architektury - kapliczek, figur i krzyży przydrożnych oraz ich bezpośredniego otoczenia,
- 6) ochronę stanowisk archeologicznych wyodrębnionych w ramach akcji AZP,
- 7) zabezpieczenie uprawnionym jednostkom gospodarczym stosownego nadzoru przy prowadzeniu prac konserwatorskich.

3. W studium wyznacza się na rysunku elementy ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym:

- 1) strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej oznaczoną na rys. 5a-KA,
- 2) strefę częściowej ochrony konserwatorskiej oznaczoną na rys 5b-KB,
- 3) strefę ekspozycji krajobrazowej oznaczoną na rys 5c-KE
- 4) strefę dokumentacji kulturowej oznaczoną na rys 5d-D
- 5) strefę ochrony archeologicznej oznaczoną na rys. nr wg rejestru stanowisk.

4. W studium w części „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Trzciana” zamieszcza się:

- 1) wykaz stanowisk archeologicznych,
- 2) wykaz obiektów z ewidencji zabytków wraz z wpisanymi do rejestru zabytków i objętymi ścisłą ochroną,

5. Wykazy, o których mowa powyżej, sporządzone na podstawie materiałów przekazanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – zgodnie z przepisami odrębnym, podlegają stałej weryfikacji – ze względu na niejednolity stan zachowania zabytków oraz prowadzone przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków prace dokumentacyjne w zakresie kwalifikacji oraz archiwizacji zabytkowych obiektów i obszarów.

4.3. Zabezpieczenie realizacji ponadlokalnych celów publicznych

4.3.1. Wytyczne wynikające z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego oraz Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego (przyjętej przez Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr XV/174/03 z dnia 22 grudnia 2003 r.):

- kształtowanie rozwoju osadnictwa, -
- wyrównywanie szans życiowych osób niepełnoprawnych,
- ochrona i właściwe gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego,
- zalesianie nieużytków i słabych użytków rolnych,
- podnoszenie retencyjności dorzeczy i zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- ochrona dziedzictwa kulturowego,
- zwiększenie powierzchni obszarów ochrony przyrody,
- rozwój systemu komunikacyjnego,
- poprawa systemów infrastruktury technicznej.

4.3.2. Wytyczne instytucji ochrony środowiska.

Najistotniejsze zadania do uwzględnienia w planach miejscowych:

- wyznaczenie obszarów prawnie chronionych i proponowanych do objęcia ochroną,
- rozpoznania zasobów środowiska przyrodniczego,
- uwzględnienie powiązań ekologicznych.

Oceniając stan środowiska i prognozy rozwoju Gminy określono priorytety działań w zakresie ochrony środowiska, w tym:

- 1. racjonalne użytkowanie zasobów - racjonalizacja użytkowania wody,**
 - zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji,

- zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;

2. ochrona powietrza:

- ograniczenie emisji do powietrza w jednostkach gospodarczych, instytucjach i obiektach infrastruktury,
- ograniczenie emisji w sektorze mieszkalnictwa,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych;

3. ochrona przed hałasem:

- ochrona przed hałasem komunikacyjnym,
- ochrona przed hałasem generowanym z zakładach działalności gospodarczej;

4. ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym:

- inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego,
- preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego;

5. ochrona wód:

- właściwe zarządzanie zasobami wodnymi,
- ochrona wód,
- ochrona przeciwpowodziowa i retencja wodna;

6. ochrona powierzchni ziemi:

- ochrona gleb użytkowanych rolniczo,
- ochrona surowców mineralnych przed niewłaściwą eksploatacją
- ochrona przed osuwiskami;

7. ochrona przyrody i krajobrazu:

- ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych,
- integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym,
- ochrona gatunkowa roślin i zwierząt,
- ochrona lasów;

8. ochrona przed zagrożeniami w środowisku:

- ochrona przed awariami przemysłowymi.

4.3.3. Zadania ponadlokalne.

Wśród zadań ponadlokalnych, w tym wynikających z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, brak nowych, projektowanych zadań, służących realizacji celów publicznych, odnoszących się do obszaru Gminy Trzciana. Utrzymuje się przebieg wojewódzkiej i powiatowych dróg publicznych.

Utrzymane zostaje zadanie sanitacji zlewni rzeki Raby. Jest to zadanie o nadrzędnym znaczeniu dla wszystkich gmin usytuowanych w dorzeczu Raby. Hasło „sanitacja” oznacza konieczność podjęcia szeregu działań w obszarze Gminy, które są niezbędne dla poprawy stanu wód w zlewni Raby. W odniesieniu do Gminy Trzciana oznacza to przede wszystkim konieczność budowy systemu kanalizacji, uporządkowania gospodarki odpadami, ograniczenia stosowania chemicznych środków nawożenia i ochrony roślin, a także eliminowania lokalizacji inwestycji stanowiących - z uwagi na stosowane technologie - zagrożenie czystości wód powierzchniowych i podziemnych.

4.3.4. Cele strategiczne.

Cele strategiczne wynikają z „Programu Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2001-2015 (uchwalonego przez Sejmik Województwa Małopolskiego pod numerem XXXVII/330/2000) - powiązania z polityką ekologiczną województwa i kraju.

W „Polityce Ekologicznej Państwa” uchwalonej w dniu 8. 05. 2003 r. zaznaczono, że programy ochrony środowiska ukierunkowane mają być na osiągnięcie głównie trzech celów:

- ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii,

- poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Wskazane cele, zostały rozwinięte jako cele operacyjne w „Strategii rozwoju województwa małopolskiego” (uchwalonej przez Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 28. 08. 2000 r.) oraz w „Programie ochrony środowiska województwa małopolskiego”.

W „Strategii rozwoju województwa małopolskiego” wymienione są takie cele jak:

- poprawa jakości wód,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń,
- uporządkowanie gospodarki odpadami,
- rewaloryzacja obszarów zdegradowanych,
- minimalizacja zużycia zasobów naturalnych i racjonalizacja zużycia energii,
- zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii,
- minimalizacja wytwarzania odpadów,
- podnoszenie retencyjności dorzeczy i zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- zalesianie nieużytków i słabych użytków rolnych,
- zwiększenie obszaru objętego różnorodnymi formami ochrony przyrody.

Program ochrony środowiska województwa małopolskiego rozgranicza cele na długoterminowe do roku 2015 oraz w ramach strategii wdrożeniowej. Cele te mają swoje źródło w II Polityce Ekologicznej Państwa.

Jako cele długoterminowe Program wymienia:

- spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza poprzez sukcesywną redukcję emisji substancji zanieczyszczających powietrze, zwłaszcza niskiej emisji,
- zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,
- kontrolę i ograniczenie emisji do środowiska promieniowania niejonizującego,
- przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych,

- rewitalizację pierwszego poziomu wodonośnego do jakości umożliwiającej jego wykorzystanie jako lokalnego źródła zaopatrzenia w wodę pitną,
- ochronę jakości wód podziemnych oraz racjonalizację ich wykorzystania,
- stworzenie racjonalnego systemu stref ochronnych ujęć wody i zapewnienie w planach zagospodarowania przestrzennego nadrzędności zasad gospodarowania w nich, nad innym wykorzystaniem terenów,
- ochronę zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystanie w koordynacji z planami rozwoju regionu,
- minimalizację ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów,
- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych,
- ścisły nadzór nad jednostkami transportu tranzytowego substancji niebezpiecznych.

4.4. Gospodarowanie mieniem komunalnym

Właściwa gospodarka mieniem Gminy może służyć osiągnięciu następujących celów:

- poprawie warunków życia mieszkańców,
- zapewnieniu dochodów Gminie,
- zyskaniu środków sterowania rozwojem przestrzennym Gminy.

Podstawowe, zalecane kierunki działań w tym względzie to:

- sprzedaż terenów położonych mało atrakcyjnie (np. pojedynczych działek nie dających możliwości prawidłowego ich zagospodarowania lub położonych w większych kompleksach rolniczych),
- zakup nowych terenów (działek) położonych bardziej atrakcyjnie lub zapewniających możliwość realizacji celów publicznych (za środki uzyskane ze sprzedaży mało atrakcyjnych terenów),
- pozyskanie środków finansowych na zakup większych terenów, które mogą stanowić interesującą ofertę dla inwestorów krajowych i zagranicznych, których zamierzenia inwestycyjne mogą mieć dla Gminy charakter strategiczny, np.

poprzez stworzenie większej liczby miejsc pracy i zapewniających stały dopływ środków finansowych (z podatków i dzierżawy) do budżetu Gminy; tereny te winny mieć przy tym określone warunki ich zagospodarowania, zwłaszcza w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

4.5. Polityka przestrzenna

Powinna zapewnić realizację następujących zadań:

- stworzenie warunków przestrzennych sprzyjających poprawie standardów życia mieszkańców,
- zwiększenie efektywności gospodarowania przestrzenią i tworzenia ładu przestrzennego,
- tworzenie przestrzennych struktur dla intensyfikacji produkcji rolniczej.

Poprawa warunków życia wymaga:

- zapewnienia terenów dla rozwoju mieszkalnictwa,
- stworzenia rezerw terenowych dla realizacji usług ponadpodstawowych i urządzeń obsługi zapewniających prawidłowe funkcjonowanie ośrodka gminnego w Trzcianie oraz odpowiednio do poziomu programu wyposażenia w usługi jednostek wiejskich,
- rozbudowy i modernizacji systemu komunikacyjnego, obsługującego tereny zainwestowania produkcyjnego, usług i mieszkalnictwa,
- stworzenia przestrzennych możliwości rozbudowy systemów infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Zapewnienie wyższych standardów życia mieszkańców obejmuje również uwzględnienie właściwego usytuowania terenów mieszkaniowo-usługowych w stosunku do obiektów i urządzeń uciążliwych.

Obiekty te i urządzenia wymagają zabezpieczenia odpowiednich stref technicznych i sanitarnych określonych bardziej szczegółowo w rozdziale II niniejszego Studium.

W nowej sytuacji ekonomicznej kraju - a więc w sytuacji gospodarki rynkowej - istotne znaczenie ma wykorzystanie różnych form inicjatywy ze strony mieszkańców - zapewniających możliwości uzyskania źródeł dochodu i tworzenia miejsc pracy, w nawiązaniu do własności, pozostającej w dyspozycji mieszkańców Gminy. Inicjatywa może się realizować poprzez tworzenie jednostek handlowych i usługowych, nieuciążliwej produkcji, w tym również rzemiosła.

Ważny jest tryb dokonywania zapisów w opracowywanych w przyszłości planach miejscowych, stwarzający podstawy do realizowania ww. inwestycji - nie tylko na terenach predysponowanych dla tego rodzaju zainwestowania w wyniku selekcji dokonanej w Studium, ale również w terenach mieszkaniowych.

Większa efektywność gospodarowania przestrzenią obejmuje nie tylko sposób wykorzystania terenów nie zainwestowanych, ale również istniejące zainwestowanie.

Efektywność gospodarowania będzie obejmowała następujące działania:

- większą intensywność wykorzystania terenów poprzez uzupełnienie i modernizację zasobów kubaturowych,
- zmianę funkcji (sposobów) użytkowania - dokonywanych poprzez kompleksowe przekształcenia istniejącego sposobu użytkowania,
- właściwe gospodarowanie istniejącymi obiektami, tj. wybór właściwego sposobu użytkowania i bieżąca konserwacja obiektów.

Wiąże się ona również z wykorzystaniem terenów - stanowiących plomby w istniejących zespołach zainwestowania w obszarach o dogodnych warunkach dostępności komunikacyjnej oraz możliwościach wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

Dla zachowania ładu przestrzennego należy w planach miejscowych wprowadzić zapisy ustalające charakter nowo realizowanych obiektów - w zakresie ich formy i gabarytów - stanowiących kontynuację lokalnych tradycji budownictwa.

Działania przestrzenne zwiększające intensywność produkcji rolnej powinny obejmować:

- respektowanie zapisów dotyczących ochrony gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych i tworzących kompleksy rolnicze,
- tworzenie warunków dla komasacji gruntów,
- tworzenie rezerw terenowych dla realizacji programu urządzeń produkcji i obsługi rolnictwa oraz zapewnienie możliwości ich lokalizacji w terenach mieszkaniowych, pod warunkiem braku szkodliwości i uciążliwości dla otoczenia ww. inwestycji.

Najważniejsze zagadnienia polityki przestrzennej - dotyczące ochrony środowiska i dóbr kultury - zostały omówione w dalszej części Studium, zawierającej zasady prowadzenia polityki w rejonach i obszarach funkcjonalno-przestrzennych.

5. WNIOSKI – SYNTEZA

5.1. Charakterystyka „Studium”

5.1.1. Charakterystyka ogólna.

„Studium” jest opracowaniem wyczerpującym całokształt zagadnień zw. z planowaniem przestrzennym i ochroną środowiska omawianego obszaru. Została w nim przedstawiona charakterystyka Gminy, jako odrębnej kulturowo i krajobrazowo struktury przestrzennej - na tle wybranych elementów środowiska.

W „Studium” wyodrębnione zostały czynniki mogące naruszyć zasady zrównoważonego rozwoju przedmiotowego obszaru. Zagrożenia środowiska zostały przedstawione na tle zasobów naturalnych, a kierunki rozwoju Gminy na tle zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań. Pomimo zmian niektórych ustaw ukierunkowujących politykę przestrzenną, „Studium” zachowuje aktualność w zakresie ustalonych podstawowych kierunków rozwoju Gminy Trzciana.

5.1.2. Charakterystyka planowanych zmian na obszarze Gminy Trzciana

Zakres planowanych zmian to:

- dalszy rozwój osadnictwa w obrębie terenów dotychczas użytkowanych rolniczo,
- rozwój infrastruktury technicznej, w szczególności – sanitarnej oraz systemów wodociągowych.

5.1.3. Charakterystyka środowiska Gminy na tle projektowanych zmian zagospodarowania przestrzennego.

Osadnictwo.

Zakres planowanych zmian zagospodarowania przestrzennego nie zmienia zasadniczo dotychczasowych kierunków rozwoju funkcjonalno-przestrzennego Gminy.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna.

Utrzymuje się podział na 2 zasadnicze kierunki funkcjonalno-przestrzenne – rolnictwo i rekreację, które umożliwiają podejmowanie decyzji lokalizacyjnych, dla planowanych różnorodnych sposobów użytkowania terenów.

Infrastruktura techniczna.

W zakresie infrastruktury technicznej na obszarze Gminy, należy odnotować pozytywne zmiany.

Gmina posiada kompletną koncepcję techniczną dla realizacji sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Uzupełniana jest sieć elektroenergetyczna 15 kV, gazociągi rozdzielcze i przyłącza oraz sieć telekomunikacyjna – w dostosowaniu do bieżących potrzeb.

Komunikacja.

W zakresie komunikacji drogowej ponadlokalnej nie wystąpiły zasadnicze zmiany. Uzupełniana jest sieć połączeń lokalnych w obrębie dróg gminnych dojazdowych i wewnętrznych.

Środowisko naturalne i kulturowe – zasoby, zagrożenia.

Środowisko naturalne i kulturowe - pozwala kształtować poczucie tożsamości regionalnej mieszkańcom Gminy.

Ze względu na nieustabilizowaną strukturę geologiczno-morfologiczną, dokonano w „Studium” weryfikacji dotychczasowych obszarów zagrożonych procesami osuwiskowymi i osuwiskowych.

Ochrona terenów przyrodniczo-czynnych winna obejmować:

- tereny korytarzy ekologicznych związane z siecią cieków wodnych,
- zespoły leśne,
- lokalne zadrzewienia.

Podjęcie systematycznej ochrony terenów biologicznie czynnych oraz zalesianie terenów niekorzystnych dla wykorzystania rolniczego, bądź zabudowy, jest niezbędne dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju środowiska na obszarze Gminy.

Ochrona terenów osadniczych:

- przy kształtowaniu architektury, należy komponować nową zabudowę z uwzględnieniem warunków lokalizacji oraz regionalnych cech architektury – dla prawidłowego powiązania z otoczeniem,

- w kształtowaniu przestrzeni o charakterze publicznym należy stosować:

- 1) pastelową kolorystykę obiektów, z wykluczeniem jaskrawych barw oraz agresywnych form zabudowy i zagospodarowania terenów,
- 2) elementy małej architektury nawiązujące do tradycyjnego lub współczesnego charakteru miejsca lokalizacji, zieleń urządzoną o składzie gatunkowym zbliżonym do zieleni istniejącej,
- 3) dyskretne w formie – reklamy i szyldy, harmonizujące z wystrojem elewacji budynków,

Zgodnie z Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) – na terenach Gminy

Trzciana obowiązują zasady wynikające z form ochrony struktury krajobrazu kulturowego:

- 1) zachowanie cech dziedzictwa kulturowego,
- 2) utrzymanie historycznych powiązań w kontekście terytorialnym oraz ochrona wartościowych układów urbanistycznych i form architektonicznych,
- 3) ochronę dziedzictwa kulturowego należy zapewnić poprzez harmonijne wkomponowanie nowej zabudowy w istniejący układ urbanistyczno-architektoniczny, nie naruszające wartościowych powiązań krajobrazowych.

Polityka przestrzenna – warunki konserwatorskie:

- 1) architektura obiektów winna być kształtowana w nawiązaniu, w zależności od miejsca usytuowania, do tradycyjnych form regionalnych lub współczesnego otoczenia, jako obiekt współtworzący pierzeje uliczne lub wyodrębniony z lokalnej struktury, na zasadzie pozytywnego kontrastu – z zielenią urządzoną; należy wprowadzić – poprzez plany miejscowe - ograniczenia wysokości budynków z możliwością dostosowania projektowanych obiektów do gabarytów zabudowy istniejącej,
- 2) układy urbanistyczne należy kształtować w nawiązaniu do tradycyjnej sieci dróg oraz historycznych podziałów własnościowych lub współczesnych uwarunkowań, z uwzględnieniem – w miarę możliwości – zasady kontynuacji tradycyjnej struktury zabudowy.

Kształtowanie zabudowy – warunki konserwatorskie:

- 1) Na terenach objętych wpisem do rejestru zabytków i graniczących z terenami wpisanymi do rejestru zabytków, zlokalizowanych w otoczeniu zabytku, należy stosować poniższe zasady:
 - a) architektura obiektów winna być kształtowana w nawiązaniu do tradycyjnych form regionalnych,
 - b) wprowadza się obowiązek zachowania szczególnego ładu przestrzennego w otoczeniu obiektów i założeń zabytkowych,
 - c) dalsza urbanizacja obszaru powinna stanowić kontynuację rozwoju obecnej struktury zabudowy,

d) wyklucza się na tych obszarach lokalizację budowli powodujących przekształcenie i dysharmonizujących przestrzeń historycznie ukształtowaną, tj. masztów wysokościowych i telefonii komórkowej, stacji paliw itp.

Ochrona zabytków – warunki konserwatorskie:

utworzenie gminnej ewidencji zabytków oraz przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.).

5.2. Wnioski do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Powiązanie możliwości rozwoju rolnictwa i osadnictwa z walorami przyrodniczo - krajobrazowymi oraz zachowanie prawidłowych proporcji i współzależności w obrębie tych grup strukturalnych – to główne cele polityki funkcjonalno-przestrzennej na obszarze Gminy Trzciana, w tym:

wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zasad gospodarowania przestrzenią, zgodnych z wymaganiami zrównoważonego rozwoju i potrzebami ochrony przyrody.

5.2.1. Wnioski z uwarunkowań ekofizjograficznych i gospodarczych.

- 1) Wnioski z uwarunkowań wynikających z przepisów dotyczących ochrony środowiska oraz ustawy o ochronie przyrody:**
 - a) nakazy, zakazy i ograniczenia obowiązujące dla istniejących pomników przyrody ożywionej; pomniki przyrody powinny być otoczone szczególną troską przez stosowanie odpowiednich zabiegów pielęgnacyjnych oraz ochronę przed uszkodzeniem korony i systemów korzeniowych;
 - b) tworzenie obszarów zieleni publicznej; ze względu na uznanie rekreacji za istotny element przyszłej gospodarki Gminy, należy uznać spójny plan rewitalizacji zieleni na terenach zurbanizowanych za ważną inwestycję w jej przyszłość, zwiększającą zarówno atrakcyjność Gminy, jak i jej pojemność turystyczną i rekreacyjną – należy zachęcać inwestorów do wprowadzania (odpowiedniej gatunkowo) zieleni wysokiej na tereny prywatne, zwłaszcza w przypadku planowania inwestycji z zakresu gastronomii, handlu, usług (szczególnie turystyczno-rekreacyjnych); wskazane jest również zakładanie terenów zieleni urządzonej oraz prowadzenie nasadzeń drzew i krzewów wzdłuż szlaków komunikacyjnych, gdzie mogą stanowić osłonę sąsiadujących terenów przed zanieczyszczeniami komunikacyjnymi oraz na terenach oświaty i sportowych;
 - c) określenie zasad korzystania z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, zapewnienie wystarczającej ilości dobrej wody dla mieszkańców i gospodarki, zapewnienie wymaganego reżimu ochronnego terenów w trakcie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego oraz w wydawanych pozwoleniach i decyzjach; ważnym aspektem ochrony wód jest zapobieganie ich zanieczyszczeniu przez rolnictwo – odpowiednie przechowywanie nawozów i środków ochrony roślin, uniemożliwiające ich przedostawanie się do wód oraz stosowanie ich zgodnie z zasadami

bezpieczeństwa, jak również dbanie o szczelność zbiorników na gnojówkę;

- d) ochrona różnorodności przyrodniczej w Gminie poprzez właściwą gospodarkę rolną i leśną oraz nadzór nad procesami inwestycyjnymi i urbanizacją.

2) Wnioski z uwarunkowań wynikających z przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ustawy o lasach:

- a) ograniczenia inwestycyjne na gruntach rolnych kl. III i IV, w tym na kompleksach pszennych bardzo dobrych oraz trwałych użytkach zielonych bardzo dobrych i dobrych,
- b) ochrona terenów leśnych przed dalszą degradacją, poprawa ich stanu zdrowotnego,
- c) wydzielenie kompleksów rolniczych oraz kompleksów użytków zielonych kl. III i IV, na których obowiązywać będzie całkowity zakaz realizacji obiektów kubaturowych,
- d) wskazanie terenów leśnych o szczególnych wartościach naturalnych – wyznaczenie w ich otoczeniu terenów wskazanych na dolesienia, na których obowiązywać będzie całkowity zakaz realizacji obiektów kubaturowych,
- e) upowszechnianie wiedzy o prawidłowych, proekologicznych metodach prowadzenia gospodarki rolnej; wspieranie proekologicznej modernizacji gospodarstw, ograniczenia stosowania nawozów sztucznych i zastępowania ich nawozami naturalnymi,
- f) ochrona korytarzy ekologicznych; nowe nasadzenia winny być zgodne z aktualnym stanem gatunkowym roślinności określonego terenu,
- g) zachowanie szaty roślinnej na obszarach zagrożonych erozją, szczególnie na stokach o dużym nachyleniu,
- h) ochrona różnorodności biologicznej przed niewłaściwą polityką inwestycyjną poprzez zakaz zabudowy; utrzymanie jej optymalnego stanu na obszarach rolniczych, zieleni gminnej, oraz działkach prywatnych.

3) Wnioski z uwarunkowań wynikających z konieczności ochrony dóbr kultury:

- a) uzyskiwanie pozwoleń na podejmowanie wszelkich przedsięwzięć w obrębie i otoczeniu zabytków wpisanych do rejestru - z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;

- b) uzgadnianie wszelkich działań w obrębie i otoczeniu zabytków wpisanych do ewidencji (poza rejestrze) z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- c) nadzór archeologiczny wobec działań inwestycyjnych w obrębie stanowisk archeologicznych;
- d) spełnienie warunków Strefy Ochrony Konserwatorskiej
w miejscowościach: Trzciana, Ileszczyna, Ujazd, Kamionna,
w obrębie której obowiązuje:**
 - indywidualna ochrona obiektów i zespołów wpisanych do rejestru i z ewidencji zabytków z ochroną krajobrazu,
 - ochrona warunków przyrodniczych, widokowych, funkcjonalnych w obrębie przedpola widokowego cennych obiektów i zespołów zabytkowych,
 - utrzymanie historycznych powiązań w kontekście terytorialnym;
- e) spełnienie warunków Strefy Ingerencji Konserwatorskiej
w miejscowościach: Łąka Dolna, Rdzawa, Kierlikówka,
w obrębie której obowiązuje:**
 - utrzymanie form kultury niematerialnej: nazewnictwa, obyczajów,
 - zachowanie form kultury materialnej (obiektów i zespołów zabytkowych), tradycyjnych cech budownictwa w aspekcie skali i form zabudowy, charakteru sieci drogowej (wpisanej w krajobraz i lokalnego ukształtowania terenu);
- h) podstawowe rodzaje działań w zakresie ochrony dóbr kultury:**
 - bezwzględna ochrona obiektów i zespołów zabytkowych znajdujących się w ewidencji zabytków - zarówno ochrona bezpośrednia jak i widokowa - zgodnie z zapisami istniejących i przyszłych wskazań konserwatorskich;
 - zachowanie i utrzymanie historycznych układów (względnie ich fragmentów) przestrzennych (krajobrazowych);
 - zabezpieczenie już zidentyfikowanych stanowisk archeologicznych, a także stworzenie warunków do prowadzenia dalszych badań archeologicznych na obszarze Gminy,

- umiejętne wykorzystanie obiektów zabytkowych dla celów turystycznych (w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków),
- wprowadzanie we współczesnym budownictwie gabarytów, form, materiałów i detali przenoszących miejscowe tradycje,
- kultywowanie zwyczajów i tradycji związanych z niematerialnymi dobrami kultury (obrzędy, strój, nazewnictwo),
- wyznaczanie terenów budowlanych na obszarach historycznie związanych z osadnictwem,
- ochrona terenów historycznie pełniących odmienne funkcje;

i) kierunkowe działania w celu ochrony najcenniejszych zasobów środowiska kulturowego Gminy:

- prawidłowe kształtowanie zabudowy;
- utrzymanie historycznych układów osadniczych poszczególnych miejscowości;
- zachowanie wiejskich przysiółków z ich lokalnym nazewnictwem,
- zachowanie historycznej sieci drogowej,
- ochrona wartościowych terenów Gminy przed ekspansją osadnictwa,
- przeciwdziałanie “zanikaniu” obiektów zewidencjonowanych pod względem konserwatorskim i archeologicznym,
- świadome kształtowanie przestrzeni poprzez ochronę dominant architektonicznych i krajobrazowych, punktów i dróg widokowych,
- dbałość o stan zachowania sakralnych zabytków małej architektury (kapliczek, krzyży przydrożnych),
- utrzymanie krajobrazu otwartego, charakteryzującego się wartościowymi powiązaniem,
- kształtowanie współczesnego krajobrazu kulturowego w oparciu o tradycje historyczne,
- wszelkie prace w obrębie i otoczeniu obiektów wpisanych do rejestru zabytków mogą być prowadzone wyłącznie przez uprawnionych wykonawców, działających zgodnie ze sztuką konserwatorską - na podstawie pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4) Wnioski z uwarunkowań wynikających z ponadlokalnych planów i prognoz.

a) Komunikacja:

- realizacja lokalnych połączeń komunikacyjnych.

b) Infrastruktura techniczna:

- realizacja wodociągów i kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków sanitarnych.

c) Gospodarka wodna i ochrona środowiska:

- sanitacja obszaru Gminy.

d) Program rozwoju Gminy:

- porządkowanie działalności usługowo-produkcyjnej,
- rozwój agroturystyki,
- zalesianie gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa i niekorzystnych dla urbanizacji.

e) Planowanie przestrzenne:

- gospodarowanie przestrzenią przy pomocy mechanizmów planistycznych i decyzji administracyjnych, oraz kreowanie krótko- i długoterminowej polityki Gminy – zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju.

f) Bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne:

- na obszarze Gminy nie występują zakłady produkcyjne powodujące znaczące zagrożenie chemiczne i biologiczne; czynnikiem zagrożenia chemicznego może być transport samochodowy substancji niebezpiecznych (np. paliw, środków ochrony roślin).

g) Poważne awarie i klęski żywiołowe:

- na obszarze Gminy nie działają zakłady przemysłowe, których charakter wykorzystywanych technologii i zgromadzone na ich terenach materiały stwarzają poważne zagrożenie w związku z wystąpieniem awarii;

obowiązkiem Gminy jest jednak egzekwowanie przepisów bezpieczeństwa w wydawanych decyzjach, oraz przykładanie szczególnej wagi do zapewnienia sprawnej łączności oraz dostępności terenu w przypadku konieczności prowadzenia akcji ratowniczej.

h) Zagrożenie pożarowe:

- przeciwdziałanie wypalaniu traw oraz resztek upraw na polach – zadanie to łączy w sobie elementy egzekucji przepisów prawa, jak również edukacji ekologicznej oraz pielęgnacji zieleni; ochrona przeciwpożarowa lasów wchodzi w zakres obowiązków służb leśnych; należy kontynuować współpracę w tym zakresie, w celu koordynacji działań planistycznych, organizacyjnych, monitoringu, prewencji oraz wsparcia akcji ratowniczych.

i) Ochrona przeciwpowodziowa i przeciwsuwiskowa:

- przy wyznaczaniu terenów budowlanych należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z zagrożenia powodziowego oraz zagrożenia osuwiskami w przypadku długotrwałych deszczy; należy też prowadzić stały monitoring środowiska pod kątem zjawisk osuwiskowych oraz na terenach zagrożonych zalaniem nie lokować obiektów i instalacji związanych z wykorzystaniem lub magazynowaniem substancji niebezpiecznych; zwiększanie retencji, odbudowa lasów, zadrzewienia i uprawy spowalniające odpływ powierzchniowy oraz ochrona terenów podmokłych – stanowi obecnie jeden z priorytetów polityki ekologicznej kraju.

5) Wnioski z uwarunkowań wynikających z położenia i związków

z otoczeniem:

- ekstensywne kształtowanie zabudowy na obszarach przyrodniczo-czynnych,
- zachowanie strefy upraw polowych jako źródła zaopatrzenia w żywność,
- tworzenie rezerw terenów osadniczych dla perspektywicznego rozwoju inwestycji.

6) Wnioski z uwarunkowań wynikających z dotychczasowego sposobu zabudowy i zagospodarowania:

- ograniczanie skłonności do intensyfikacji i wydłużania zabudowy wzdłuż ciągów drogowych,
- uwzględnienie specyficznych warunków naturalnych (liczne jary, wąwozy oraz duże spadki w obrębie części terenów) potęgujących tradycyjną obudowę dróg zabudową,
- kontrola naturalnego procesu urbanizacji postępującej w centrum Gminy oraz wzdłuż dróg lokalnych i ponadlokalnych.

7) Wnioski z uwarunkowań wynikających ze zmiany sytuacji gospodarczej i znaczenia rynku pracy:

- powstawanie małych firm na bazie siedlisk rolniczych (rzemiosło, usługi, agroturystyka),
- rozbudowa i budowa sieci infrastruktury technicznej, modernizacja dróg,
- wyznaczenie skupisk pozarolniczych miejsc pracy (obszarów aktywizacji gospodarczej).

8) Wnioski z uwarunkowań wynikających ze zmian sytuacji demograficznej:

- uwzględnienie wzrostu popytu na budownictwo jednorodzinne, usługowe i rekreacyjne.

9) Wnioski z uwarunkowań wynikających z wieloletnich programów rozwoju Gminy Trzciana:

- modernizacja dróg,
- wykorzystanie lokalnych zasobów wód podziemnych,
- budowa sieci wodociągowych,
- budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej oraz zbiorczych oczyszczalni.

10) Wnioski wynikające z aktualnych aktów prawnych:

- uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Gminy Trzciana aktualnych przepisów i rozporządzeń przy formułowaniu zasad polityki przestrzennej, w tym:
 - konieczność zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obrębie Gminy Trzciana z dostosowaniem do wymagań obowiązujących przepisów.

5.2.2. Określenie przydatności poszczególnych terenów dla rozwoju różnych form użytkowania.

Analiza warunków naturalnych, ocena stanu i zmian zachodzących w środowisku oraz prognozy wynikające z przesłanek dotyczących rozwoju przedmiotowych jednostek administracyjnych, umożliwiły określenie przydatności poszczególnych terenów Gminy Trzciana dla określonych funkcji.

W obrębie tych terenów należy wskazać strefy koncentracji, jak:

1) strefa osadnictwa nierolniczego obejmująca:

- a) tereny zabudowy jednorodzinnej i usługowej,
- b) tereny koncentracji usług i mieszkalnictwa jednorodzinnego,
- c) tereny aktywizacji gospodarczej dla lokalizacji obiektów produkcji pozarolniczej,
- d) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i usługowej,
- e) tereny zabudowy jednorodzinnej,
- f) inne tereny wielofunkcyjne;

2) strefa rekreacyjna, obejmująca:

- a) tereny rekreacji indywidualnej,
- b) tereny rekreacji zbiorowej,
- c) tereny agroturystyki,

- d) tereny sportu,
- e) inne tereny wielofunkcyjne;

3) strefa trwałego użytkowania rolniczego, obejmująca:

- a) tereny produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego (rolniczo-osadnicze),
- b) tereny aktywizacji gospodarczej dla lokalizacji obiektów produkcji rolniczej,
- c) tereny kompleksów łąkowych chronionych (bez prawa zabudowy),
- d) tereny kompleksów rolnych chronionych (bez prawa zabudowy),
- e) inne tereny wielofunkcyjne;

4) strefa trwałego użytkowania leśnego, obejmująca:

- a) kompleksy leśne w obrębie lasów gospodarczych,
- b) kompleksy leśne w obrębie lasów chronionych,
- c) tereny rolne przeznaczone do zalesienia oraz z dopuszczeniem zalesienia,
- d) tereny zadrzewień,
- e) inne tereny wielofunkcyjne.

5.2.3. Tereny, których użytkowanie i zagospodarowanie, z uwagi na cechy zasobów i ich rolę w strukturze przyrodniczej obszaru, powinno być podporządkowane ochronie środowiska dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania i zachowania różnorodności biologicznej, w tym tereny szczególnej ochrony:

- a) koncentracje form morfologicznych (liczne jary, wąwozy, dolinki) zagospodarowane licznymi gatunkami flory i fauny – (chronionymi) oraz mało-powierzchniowymi zespołami leśnymi – pełniącymi funkcje ochronne,
- b) w obrębie i otoczeniu zespołów dworsko-parkowych, dawnych folwarków, cmentarzy,

- c) stanowiska archeologiczne,
- d) obiekty z ewidencji zabytków wpisane do rejestru zabytków,
- e) obiekty z ewidencji zabytków.

5.2.4. Ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów środowiska oraz występowania zagrożeń i uciążliwości środowiska.

1) Tereny ochrony wartościowych zasobów środowiska:

- tereny rolne otwarte (bez zabudowy) wraz z cennymi kompleksami rolnymi

i glebami klas III i IV, na których należy – w miarę możliwości – ograniczyć wszelką działalność inwestycyjną.

2) Tereny występowania zagrożeń środowiska –

a) wewnętrzne:

- kompleksy rolne, gdzie brak kompleksowego systemu kanalizacyjnego i wodociągowego wpływa na powstawanie zanieczyszczeń wielko-obszarowych;

b) zewnętrzne:

- ponadlokalny korytarz magistrali gazu wysokoprężnego wobec którego należy uwzględnić strefy ochronne (bezpieczeństwa) wynikające z obowiązujących przepisów odrębnych oraz uzgodnień z właściwymi instytucjami.

3) Tereny występowania uciążliwości środowiska:

- ###### **a) zagrożenia osuwiskowe** w obrębie terenów o dużych spadkach i silnej erozji oraz w otoczeniu brzegowym jarów i wąwozów;

- ###### **b) zagrożenia zalaniem wodami powodziowymi oraz podtopieniem** w dolinach głównych oraz w obrębie lokalnych potoków (na obszarze Gminy występują obszary nie obwałowane, narażone na niebezpieczeństwo powodzi i podtopienia, określone na podstawie danych historycznych, dla których do

chwili obecnej nie zostało sporządzone przez RZGW specjalistyczne „Studium” z tego zakresu);

c) tereny wymagające szczególnej ochrony przed hałasem:

- tereny pod zabudowę mieszkaniową,
- tereny na cele rekreacyjno- wypoczynkowe,
- tereny pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
- tereny na cele mieszkaniowo-usługowe;

d) dla terenów cmentarzy czynnych obowiązują strefy sanitarne:

- III - 500 m od terenu założenia
- II - 150 m od terenu założenia,
- I - 50 m od terenu założenia;

e) obowiązuje przestrzeganie ograniczeń w obrębie występujących stref ochronnych (bezpieczeństwa) sieci i urządzeń elektro-energetyki oraz gazociągów wysokoprężnych; lokalizacja obiektów w rejonie przebiegu sieci gazowych winny odpowiadać wymogom bezpieczeństwa – zgodnie z obowiązującymi przepisami.

5.2.5. Planowane wskaźniki wykorzystania terenów.

1) Dla strefy rolniczo-leśnej –

określa się następujące wskaźniki wykorzystania terenów:

- a) powierzchnia zabudowy – max 70% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 20% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,5.

2) Dla strefy rolniczo-osadniczej –

określa się następujące wskaźniki wykorzystania terenów:

- a) powierzchnia zabudowy – max 70% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 20% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,5.

3) Dla strefy osadniczej mieszkaniowo-usługowej określa się –

wskaźniki wykorzystania –

terenów MU – koncentracji zabudowy

mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej oraz usługowej:

- a) powierzchnia zabudowy – max 60% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 30% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,5;

wskaźniki wykorzystania –

- terenów MN – zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- terenów MN, U zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usługowej,
- terenów MN, UTL zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz turystyczno-letniskowej,

- terenów MN, U, UTL zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej oraz turystyczno-letniskowej:

- a) powierzchnia zabudowy – max 50% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 30% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,5;

wskaźniki wykorzystania terenów U – usług wielobranżowych:

- a) powierzchnia zabudowy – max 70% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 20% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,6;

wskaźniki wykorzystania terenów usług publicznych:

- a) powierzchnia zabudowy – max 70% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 20% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,6;

wskaźniki wykorzystania terenów:

ośrodków kultury sakralnej (m.in. kościołów) oraz innych nietypowych obiektów architektury współczesnej (amfiteatrów, pawilonów wystawowych i innych obiektów) – w zależności od rozwiązań architektonicznych – bez ograniczeń wykorzystania terenu – z dostosowaniem do warunków lokalnych.

4) Dla strefy osadniczej - produkcyjnej określa się –

a) wskaźniki wykorzystania –

- terenów produkcyjno-usługowych oraz obsługi rolnictwa PU, RU:
- terenów produkcji pozarolniczej P,
- terenów produkcyjno-usługowych PU,
- terenów obsługi rolnictwa RU

- a) powierzchnia zabudowy – max 70% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 20% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,6;

b) wskaźniki wykorzystania terenów produkcji rolniczej RU:

- a) powierzchnia zabudowy – max 70% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 20% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,6.

5) Dla strefy osadniczej – rekreacji określa się:

wskaźniki wykorzystania terenów turystyki UT:

- a) powierzchnia zabudowy – max 70% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 20% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,5;

wskaźniki wykorzystania terenów turystyczno-letniskowych UTL oraz terenów zabudowy letniskowej:

- a) powierzchnia zabudowy – max 40% pow. terenu inwestycji,
- b) powierzchnia biologicznie czynna – min 40% pow. terenu inwestycji,
- c) intensywność zabudowy – max 0,4;

wskaźniki wykorzystania terenów US:

w dostosowaniu do projektowanej funkcji i wymagań technologicznych.

6) Wskaźniki wykorzystania terenów zieleni urządzonej:

- a) pow. zabudowy obiektów kubaturowych – max 10% powierzchni terenu inwestycji w liniach rozgraniczających,
- b) pow. urządzeń nie kubaturowych – max 40% powierzchni terenu inwestycji w liniach rozgraniczających.

- 7) Na terenach nie zainwestowanych i przeznaczonych do zabudowy, nie wymienionych w pkt 1) - 6), w szczególności na terenach o przeznaczeniu wielofunkcyjnym oraz na terenach zainwestowanych, dopuszcza się stosowanie wskaźników wykorzystania terenów z dostosowaniem do warunków lokalnych, rozwiązań funkcjonalnych i technologicznych.

- 8) Wskaźniki określone w podpunktach 1) - 6) mogą być modyfikowane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

5.3. Zakres części graficznej „Studium”

1) rysunek Studium nr 1:

„Uwarunkowania rozwoju Gminy – zagospodarowanie terenów,
zasoby środowiska”,

2) rysunek Studium nr 2

„Uwarunkowania rozwoju Gminy – infrastruktura techniczna”,

3) rysunek Studium nr 3

„Kierunki rozwoju Gminy – przeznaczenie terenów,
ochrona i kształtowanie środowiska”,

4) rysunek Studium nr 4

„Kierunki rozwoju Gminy” – infrastruktura techniczna”.

6. KIERUNKI PRZEKSZTAŁCENÍ STRUKTURY PRZESTRZENNEJ

W OBSZARZE DZIAŁEK NR 82/4, 716, 717/1, 718/1, 744/1, 743 POŁOŻONYCH WE WSI TRZCIANA, OBJĘTYCH ZMIANĄ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TRZCIANA, W ZAKRESIE OKREŚLONYM UCHWAŁĄ NR III/23/07 RADY GMINY TRZCIANA Z DNIA 28.02.2007 R.

W oparciu o obowiązującą ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.) szczegółowo przeanalizowano istniejące uwarunkowania rozwoju w obszarze działek nr 82/4, 716, 717/1, 718/1, 744/1, 743 położonych we wsi Trzciana oraz określono kierunki przekształceń struktury przestrzennej zgodnie z art. 10 ust. 2 w/w ustawy.

W obszarze objętym zmianą wyznaczony został **teren przekształcony w wyniku regulacji koryta Potoku Saneckiego**, który na rysunkach zmiany studium zatytułowanych „Synteza uwarunkowań rozwoju gminy” oraz „Strategia rozwoju gminy” został wydzielony granicami oraz oznaczony symbolem Q.

Dla terenu przekształconego w wyniku regulacji koryta Potoku Saneckiego:

- w celu zachowania wartości przyrodniczych i krajobrazowych wymagane jest przestrzeganie zasad ochrony i kształtowania środowiska we wszelkich poczynaniach inwestycyjnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi, w tym dotyczącymi Obszaru Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego na zasadach określonych w Rozporządzeniu Nr 9/07 Wojewody Małopolskiego z dnia 06. 07. 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 499 poz. 3294) zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu położonych na terenie województwa małopolskiego, w tym Rozporządzenie Nr 10/06 Wojewody Małopolskiego z dnia 21.02.2006 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 126, poz. 801);
- w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania i spełnienia wymogów sanitarnych, wymagane jest zapewnienie kompleksowych rozwiązań,

- szczególnie w zakresie gospodarki odpadami i gospodarki wodno - ściekowej, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza z procesów spalania paliw w zakresie zaopatrzenia obiektów w ciepło wymagane jest stosowanie surowców, technologii i urządzeń zapewniających nie przekraczanie standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych;
 - wymagane jest prowadzenie wszelkiej działalności inwestycyjnej zgodnie z przepisami odrębnymi;
 - wymagane jest zakwalifikowanie terenu pod względem dopuszczalnego poziomu hałasu;
 - wymagane jest uwzględnienie pasów ochronnych wzdłuż cieków wodnych, niezbędnych dla ochrony ich otuliny biologicznej, umożliwienia lokalnej komunikacji przyrodniczej i ochrony bioróżnorodności oraz umożliwienia prowadzenia robót remontowych i konserwacyjnych w korytach cieków, z zakazem zabudowy kubaturowej;
 - wymagane jest zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenu z drogi publicznej, biegnącej wzdłuż wschodniej granicy terenu;
 - w zakresie kierunków rozwoju infrastruktury technicznej wymagana jest rozbudowa istniejących sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w tym podłączenia terenu do sieci wodociągowej obsługującej wieś Trzciana oraz docelowo konieczność odprowadzenia ścieków do zbiorczej kanalizacji sanitarnej wsi Trzciana - z dopuszczeniem na okres przejściowy do czasu realizacji kanalizacji zbiorczej odprowadzenia ścieków sanitarnych do szczelnych zbiorników wybieralnych; ponieważ planowana zmiana przeznaczenia dotyczy w części terenów produkcyjno - usługowych szczególne znaczenie ma przestrzeganie zasady ochrony przed zanieczyszczeniami, spowodowanymi działalnością usługową i produkcyjną - z dopuszczeniem możliwości realizacji stacji paliw;
 - wymagane jest zastosowanie takich form architektury i struktury zabudowy, które umożliwią swobodny przepływ powietrza a wysokość i lokalizacja budynków uwzględni kierunki przewietrzania;
 - wymagane jest ustalenie w planie miejscowym parametrów zabudowy i szczegółowych zasad zagospodarowania terenu, w tym udziału powierzchni biologicznie czynnej (na poziomie minimum 25% powierzchni działki budowlanej) oraz wskaźników powierzchni zabudowanej działki budowlanej (na poziomie maksymalnie 50% powierzchni działki budowlanej).
 -

Kierunki przekształceń struktury przestrzennej.

Podstawowym kierunkiem działań w **terenie przekształconym w wyniku regulacji koryta Potoku Saneckiego**, wydzielonym na rysunkach zmiany studium, jest rozwój funkcji usługowej, mieszkaniowej i przemysłowo-usługowej, przy zachowaniu warunków ochrony środowiska przyrodniczego oraz systemu zieleni nie urządzonej - na bazie istniejących zasobów przyrodniczych pełniących funkcję izolacyjną od intensywnego zagospodarowania lub użytkowania oraz spełniających ważną rolę połączeń w systemie węzłów i korytarzy ekologicznych.

W obrębie terenu przekształconego w wyniku regulacji koryta Potoku Saneckiego wyznaczone zostały:

- teren przeznaczony dla rozwoju funkcji mieszkaniowej i usług,
- teren przeznaczony dla rozwoju funkcji przemysłowo-usługowej,
- tereny zieleni nie urządzonej.

Podstawowym kierunkiem działań w **terenie przeznaczonym dla rozwoju funkcji mieszkaniowej i usług** jest realizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z częścią usługową mieszczącą się w budynku mieszkalnym lub w budynku wolnostojącym oraz zabudowy usługowej wraz z przynależnymi im budynkami gospodarczymi i garażami.

Użytkowaniem dopuszczalnym w w/w terenie jest realizacja sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, dojazdów i zatok postojowych oraz wydzielonych parkingów, przejść i ciągów pieszych. |

W terenie przeznaczonym dla rozwoju funkcji mieszkaniowej, ustala się możliwość prowadzenia działalności usługowej - przy zachowaniu zasady braku uciążliwości wprowadzanego programu usługowego dla mieszkańców.

Podstawowym kierunkiem działań w terenie przeznaczonym dla rozwoju funkcji przemysłowo-usługowej jest realizacja zabudowy związanej z:

- obiektami i urządzeniami związanymi produkcją przerobem i składowaniem surowców i produktów oraz usługami związanymi z ich sprzedażą naprawą lub przechowywaniem;
- usługami z zakresu handlu, gastronomii, rzemiosła, urządzeń i obiektów turystyki (hotel, motel) i innej działalności usługowej wraz z parkingami w wielkościach dostosowanych do potrzeb i wskaźników związanych z rodzajem prowadzonej działalności usługowej;

- obiektami oświaty, nauki, kultury wraz z parkingami w wielkościach dostosowanych do potrzeb i wskaźników związanych z rodzajem prowadzonej działalności usługowej;
- obiektami i urządzeniami obsługi komunikacji, w tym stacji paliw wraz z parkingami.

Użytkowaniem dopuszczalnym w w/w terenie jest realizacja sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, dojazdów i zatok postojowych, przejść i ciągów pieszych oraz zieleni urządzonej (w tym zieleni o charakterze izolacyjnym biegnącej wzdłuż granic tego terenu).

W terenie przeznaczonym dla rozwoju funkcji przemysłowo-usługowej, ustala się możliwość lokalizowania obiektów dla prowadzenia działalności powodującej uciążliwość pod warunkiem, że nie będzie ona wykraczać poza linie rozgraniczające tego terenu.

Tereny zieleni nie urządzonej obejmują tereny zieleni łąkowej, łąki i pastwiska, pełniące funkcję izolacyjną od intensywnego zagospodarowania lub użytkowania oraz spełniające ważną rolę połączeń w systemie węzłów i korytarzy ekologicznych. W obszarze terenów zieleni nie urządzonej obowiązuje zakaz zabudowy. Użytkowaniem dopuszczalnym w w/w terenach jest realizacja sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej oraz dojazdów nie wydzielonych, dojść pieszych i ścieżek rowerowych.